ፋዌ
ኢትዮጵያ
FAWE
Ethiopia

ትማር
TIMMAR

ፋዌ ኢትዮጵያ ብሄራዊ ቻፕተር ዓመታዊ መጽሄት
FAWE-Ethiopia National Chapter Annual Magazine

ቅፅ 20/Volume 20
ታህሳስ 2014/DECEMBER 2021

Vision

FAWE-Ethiopia's Vision is to see a country in which there is no gender disparity in the education of the country.

Mission

In line with the vision, FAWE Ethiopia's mission is also derived from the Regional Secretariat's. In partnership with strategic partners, national governments, educators, researchers, influencers and local communities, FAWE Ethiopia Chapter will foster innovations, promote positive policies/practice and provide opportunities for girls and young women, especially those in extreme adversity, to develop skills and competencies that will allow them to be productive members of their societies.

General goal

The general goal is to empower girls and women in Ethiopia with all-rounded employable skills, values and competencies they need to achieve their full potential.

Strategic goal

SO1: Girls and young women including disabled, displaced, Women living with HIV/AIDS, and those marginalized across the regions and city administrations of Ethiopia have access to quality education and training opportunities to develop relevant skills for the world of work.
SO2: Education systems in Ethiopia integrate gender-responsive approaches and policies to nurture skills and competencies for girls and women to contribute to their societies.
SO3: FAWE Ethiopia Chapter has the institutional capacity developed (networking, leadership, technical & financial) to deliver its mandate to the best level
SO4: FAWE Ethiopia Chapter has in place research and knowledge management systems to inform policies, new approaches and set pace for girls' agenda in Ethiopia's development platforms.

Values

FAWE Ethiopia Chapter values professionalism, accountability, and integrity. We are passionate about results, and are dedicated in everything we do.

Governance

- General assembly
- Board

The board has 7 members 100% female.

Management committee

The management committee has 4 members with 50% female

ማውጫ

የፋዌ ኢትዮጵያ ጽ/ቤት ዳይሬክተር መልዕክት	1
የፋዌ ኢትዮጵያ ቻፕተር ዓመታዊ የሥራ ክንውን	2
ዓረብ ቤት የሚባለው የመንደር ገበያ መለወጥ	9
የፋዌ ኢትዮጵያ ንዑስ ቻፕተሮች የ2013 ዓ.ም. የሥራ እንቅስቃሴ	10
የፋዌ ኢትዮጵያ የቀድሞ ስኮላርሽፕ ተጠቃሚዎች ዓመታዊ ጉባኤ እና የ2013 ዓ.ም. ስኮላርሽፕ ተጠቃሚ ተማሪዎች የምረቃ ሥነስርኣት	13
የፋዌ ኢትዮጵያ ስኮላርሽፕ ተጠቃሚ ተማሪ ምስክርነት	14
ከአርኣያዎች አንደበት	16
የትማር እንግዳ	17
የፋዌ ኢትዮጵያ ስኬት አንዱ መገለጫ	21
የሴቶችን መማር አስፈላጊ የሚያደርጉ 10ሩ ምክንያቶች	23

CONTENTS

Message from FAWE Ethiopia Executive Director	25
Overview of FAWE-Ethiopia's Annual Accomplishments	26
Successful FAWE Ethiopia scholarship beneficiary student	32
Muluemebet Emiru፡ Africa's First Female Pilot in 1936	33
Most Significant Change Story (MSCS): Changes in Social Norms	33
Timmar Guest	34
Top 10 facts about girls' education in developing countries	37
FAWE Ethiopia Sub-chapters annual accomplishments	37
4th National Alumni Conference and 4th Cohort scholars graduation ceremony	39
Number of countries with women in highest position	41
How the "Arab Bet" Shops Changed Hands	41

FAWE Ethiopia Collaborators:

Ministry of Education
Regional Finance and Economic Development Bureaus
Regional State Educational Bureaus
Regional States Women and Social Affair Bureaus
FAWE Sub-Chapters
MasterCard Foundation/MCF
Civil Society Support Programme 2/CSSP2
Malala Foundation
Plan International Ethiopia
Dutch Ministry of Foreign Affairs
VSO
International Institute for Education/IIE
Basic Education-Network Ethiopia
Network of Ethiopia Women's Associations/NEWA
DSW-Ethiopia

አርታኢያን/Editors
ሮማን ደገፋ
Roman Degefa
ጌትነት ማሞ
Getenet Mammo
ብሌን ብርሃኔ
Blen Brhane
Publisher:
FAWE Ethiopia Chapter
Phone Numbers: Office- 011-6-676645
011-6-676679
Fax: 011-6-676657
E-mail: fawe@faweethiopia.org
P.O.Box: 20882,Code 1000
Designed and Printed by:
MM Printing
E-mail: mmprinting22@gmail.com
Mobile Numbers: +251011 868 8685
+251911 24 7878

የፋዌ ኢትዮጵያ ጽ/ቤት ዳይሬክተር መልዕክት

እንደሚታወቀው፣ በሃገራችን ትምህርትን የተመለከቱ የፖሊሲ አቅጣጫዎች ተቀርፀው ሲተገበሩ ቆይተዋል። ሆኖም፣ ሃገራችን ካለችበት ኢኮኖሚያዊና ማህበራዊ ችግሮች የተነሳ፣ እነዚህን የትምህርት ፖሊሲ አቅጣጫዎች ሴኬታማ ከማድረጉ ጎን ለጎን ተግዳሮቶች ማጋጠማቸው አልቀረም፥ ፥ ዛሬም በሚፈለገው እና በታቀደው መሰረት ትምህርትን በጥራትና በፍትሃዊነት በማዳረስ ረገድ ችግሮች መስተዋላቸው አልቀረም። በመሆኑም፣ እነዚህን ችግሮች በሚገባ ቀርፎ የሃገራችንን እድገትና ልማት ለማፋጠን ከመንግስት ባሻገር ያሉ አካላት እንቅስቃሴ በእጅጉ አስፈላጊ ነው። በዚህም መሰረት፣ ከዚህ አውነታ በመነሳት ባለፉት ዓመታት ትምህርቱ ላይ ያጋጠሙ ችግሮችን መቅረፍ የሚያስችሉ ተግባራት በህብረተሰቡና በተለያዩ መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች አማካይነት ተከናውነዋል።

በሃገራችን፣ የሴቶች ቁጥር ከወንዶች ቁጥር የሚበልጥ መሆኑን መረጃዎች ይጠቁማሉ። እነዚሁ መረጃዎች፣ ዘርፈ ብዙ የሆኑት ችግሮቻችን፣ በተለይም ማህበራዊና ቤተሰባዊ ጉዳዮች፣ በአብዛኛው የወደቁት በሴቶች ጫንቃ ላይ መሆናቸውንም በተጨማሪ ያመለክታሉ። ይህ ደግሞ፣ ሴቶች ትምህርትን በመሳሰሉና ለሃገር ልማትና እድገት ከፍተኛ አስተዋፅኦ ባላቸው ጉዳዮች ላይ በሚኖራቸው የነቃ ተሳትፎ ላይ የሚኖረው ተፅእኖ በቀላሉ የሚታይ አይደለም። ስለሆነም፣ ሴቶች ሃገራዊ በሆኑ የልማትና የእድገት እንቅስቃሴዎች ላይ ከአስካሁኑ የበለጠ ጉልህ አስተዋፅኦና ድርሻ ይኖራቸው ዘንድ፣ ከሴቶች የትምህርት ፍትሃዊነት፣ ተጠቃሚነትና ተደራሽነት ጋር የተገናዘቡ እንቅስቃሴዎች ከአስካሁኑ በተለየ ሁኔታ እንዲተገበሩ ሁሉም የሚመለከታቸው አካላት ርብርባቸውን ማጠናከር ይጠበቅባቸዋል።

በተለይም፣ መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች በሴቶች የትምህርት ተሳትፎ መሻሻል ላይ ያደረጉት እንቅስቃሴ፣ በትምህርቱ ዘርፍ ለሚስተዋሉ ችግሮቻቸው መቀረፍ የነበረው አስተዋፅኦና ድርሻ በቀላሉ የሚታይ አይደለም።

በሴቶች የትምህርት ተሳትፎ እድገትና ውጤታማነት ላይ አስተዋፅኦ ከነበራቸው ከእነዚህ ድርጅቶች መካከል አንዱ ፋዌ ኢትዮጵያ ነው። ፋዌ ኢትዮጵያ፣ መንግስታዊ ያልሆነ ድርጅት በመሆን ከተቋቋመበት ከ1986 ዓ.ም. አንስቶ፣ ለተለያዩ ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ተፅእኖዎች ተጋላጭ የሆኑ ሴት ተማሪዎችን ያማከሉ ፕሮግራሞችን በመቀየስ በትምህርቱ ዘርፍ ከፍተኛ አስተዋፅኦ ሲያደርግ ቆይቷል፤ በማድረግም ላይ ይገኛል፥ ፋዌ ኢትዮጵያ፣ ከምስረታው ጊዜ አንስቶ ባከናወናቸው ዘርፈ ብዙ እንቅስቃሴዎች፣ በተለያዩ ችግሮች የተነሳ ከትምህርት ገበታቸው ሊሰናከሉ የሚችሉ በርካታ ሴት ተማሪዎችን መታደግ ችሏል፥ ፥ለዚህም በተለያዩ ፕሮግራሞቹ ተጠቃሚ ሆነው ትምህርታቸውን እስከከፍተኛው የትምህርት እርከን ድረስ በመጓዝ በውጤታማነት ማጠናቀቅ የቻሉና ለሃገር ጠቃሚ በሆኑ ሥራዎች ላይ በመሰማራት ሃገራቸውን በማገልገል ላይ የሚገኙ ሴት አህቶቻችን ምስክር ናቸው።

በመጨረሻም፣ ፋዌ ኢትዮጵያ፣ እነዚህን ለሃገር አለኝታ የሆኑ በርካታ ዜጎችን ለቁም ነገር ለማብቃት ባከናወናቸው ተግባራት ሁሉ፣ ለፕሮግራሞቹ ስኬታማነት የበኩላቸውን ሚና ለተጫወቱና በተለያዩ ድጋፎቻቸውም ከጎኑ ለነበሩ መንግስታዊ እና መንግስታዊ ላልሆኑ ድርጅቶች ሁሉ ያለውን አክብሮትና ምስጋና በድርጅቱ ስም በዚህ አጋጣሚ አገልግለሁ። በቀጣይም፣ ፋዌ ኢትዮጵያ ከእነዚህ ድርጅቶች ጋር የፈጠረውን መርህ ላይ የተመሰረተ ግንኙነት የሚያጠናክሩ እንቅስቃሴዎችን በትጋት እንደሚፈፅም፣ በተቋቋመበት ዓላማ መሰረትም በስኬታማ ጉዞው እንደሚቀጥል ያለኝን ተስፋና እምነት አስታውቃለሁ።

የፋዌ ኢትዮጵያ ቻፕተር ዓመታዊ የሥራ ክንውን

ፋዌ ኢትዮጵያ፣ በ1993 (እ.ኤ.አ.) በ34 የአፍሪካ ሃገራት የተቋቋመው የፋዌ አህጉራዊ ቻፕተር መሥራች ሃገር በቀል ድርጅት ነው። እ.ኤ.አ. በ2021 የማህበረሰብ በጎ አድራጎት ድርጅት በመሆን በዳግም ምዝገባ የመንግስትን እውቅና ያገኘው ፋዌ ኢትዮጵያ፣ ከምሥረታው ጊዜ አንስቶ በተቋቋመበት ዓላማ መሰረት በርካታ ተግባራትን አከናውኗል፤ አያከናወነም ይገኛል። በተለይም፣ በተለያዩ ኢኮኖሚያዊና ማህበራዊ ተግዳሮቶች የተነሣ በትምህርታቸው የመዝለቅ አደጋ የተጋረጠባቸውን ሴት ተማሪዎችን በበርካታ ፕሮግራሞቹ አማካይነት ታድጓል። ከምስረታው ጊዜ አንስቶ ባከናወናቸው በነዚህ ፕሮግራሞቹ በኩል በሺዎች የሚቆጠሩ ሴት ተማሪዎች ተጠቃሚ መሆን በመቻላቸው፣ አብዛኞቹ ትምህርታቸውን በስኬት በማጠናቀቅ ሃገራቸውን በተለያዩ የሥራ መስኮች በማገልገል ላይ ይገኛሉ።

ፋዌ ኢትዮጵያ፣ በአሁኑ ወቅትም የተለያዩ ፕሮጀክቶችን ከተለያዩ ግብረሰናይ ድርጅቶች ጋር በመቀናጀት በመፈፀም ላይ ይገኛል። ከእነዚህም መካከል፣ “ MasterCard Foundation Scholars Program, Break Free, Malala Foundation Global COVID-19 Initiative, Make Way and CSSP2 granted Bearers of Life “ የተሰኙት ፕሮጀክቶች ተጠቃሽ ናቸው። እነዚህ ፕሮጀክቶች፣ በሶስት ብሄራዊ ክልላዊ መንግስታት ማለትም፣ በአማራ፣ በኦሮሚያ እና በሲዳማ እና በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር በሚገኙ ወረዳዎችና ክፍለ ከተሞች በተመረጡ ትምህርት ቤቶች በመከናወን ላይ ይገኛሉ። በዓመቱም የተለያዩ አዎንታዊ ውጤቶች ተመዝግበዋል። እርግጥ፣ በዓመቱ በተመዘገበው ውጤት ላይ ተፅእኖ ያደረጉ ጉዳዮች መኖራቸው አልቀረም። በዚህም መሰረት፣ ዓመቱ ኮቪድ-19 በመማር መስተማሩ ሂደት ላይ አሳድሮት የነበረው ተፅእኖ እና በሃገራችን በከፍተኛ ደረጃ የተስተዋለው የዋጋ ግሽበት በዚህ ረገድ በዋናነት ተጠቃሽ ናቸው።

እነዚህን የተለያዩ ፕሮግራሞች መሰረት በማድረግ፣ በተጠናቀቀው የፈረንጆቹ 2021 ዓ.ም. ላይ የተለያዩ ተግባራት ተከናውነዋል። የእነዚህን ተግባራት የአፈፃፀም ሁኔታ፣ ከፍ ብለን የዘረዘርናቸውን ፕሮጀክቶች መነሻ በማድረግ እንደሚከተለው እናቀርባለን::

“ማስተርካርድ ፋውንዴሽን /MasterCard Foundation” ፕሮጀክት

የማስተርካርድ ፋውንዴሽን ፕሮግራም፣ በትምህርት ውጤታቸው የተሻሉ ሆነው ነገር ግን፣ በኢኮኖሚ ጫና የተነሣ ጥራት እና ተገቢነት ያለው የ2ኛ ደረጃ እና የዩንቨርስቲ ትምህርት ተደራሽ ያልሆነላቸውን ወጣት ተማሪዎችን የመታደግ ዓላማ አለው። እ.ኤ.አ በ2013 ዓ.ም. የተጀመረውና የ10 ዓመት የቆይታ ጊዜ ያለው ይህ ፕሮግራም፣ በተለየ መልኩ ለአፍሪካ ወጣት ተማሪዎች የበለጠ ትኩረት በመስጠት፣ ኢትዮጵያን ጨምሮ በሁለት የአፍሪካ ሃገራት (ሩዋንዳ እና ኢትዮጵያ) በመተግበር ላይ ይገኛል፡ ፡ በዚህ የፕሮግራሙ ዓለማ መሰረት፣ በፕሮግራሙ የሚታቀፉ ተማሪዎች በትምህርት ሂደታቸው ውስጥ የተለያዩ ትምህርታቸውን ሊያግዙ የሚችሉ ድጋፎች ይደረግላቸዋል። ከድጋፎቹ ውስጥም የፋይናንስ፣ የአካዳሚና ማህበራዊ ጉዳዮችን ያካተቱ በዋናነት ይጠቀሳሉ። ፕሮግራሙ እየተተገበረ ያለው፣ በተለያዩ ዓለም አቀፍ የትምህርት ተቋማትና ለትርፍ ባልተቋቋሙ ድርጅቶች የጋራ ትብብር ሲሆን፣ በዋናነት ዓለማ ያደረገው ደግሞ “በማንኛውም ኢኮኖሚያዊ እና ማህበራዊ እንቅስቀሴ ውስጥ ለሚደረግ የነቃ ተሳትፎ ትምህርት ቁልፍ ጉዳይ ነው” የሚለውን መሠረተ ሃሳብ ነው። በ2013 (እ.ኤ.አ.) በፋዌ ኢትዮጵያ በኩል ወደተግባር የገባው ይህ ፕሮግራም፣ ኢትዮጵያ ውስጥ መተግበር ከጀመረበት ጊዜ አንስቶ በርካታ ተማሪዎችን በተለያዩ የስኮላርሽፕ ጥቅል ድጋፎች አማካይነት መታደግ ችሏል። ሊጠናቀቅ በተቃረበው የፈረንጆቹ የ2021 ዓ.ም. በርካታ ተማሪዎችን ተጠቃሚ በማድረግ ላይ ይገኛል። በዚህም መሰረት፣ በፕሮግራሙ የእስካሁኑ ሂደት 800 ያህል ተማሪዎች (600 ሴቶች እና 200 ወንድ ተማሪዎች) የ2ኛ ደረጃ ትምህርታቸውን አስኪያጠናቅቁ ድረስ ተጠቃሚ ሆነዋል፤ እየሆኑም ይገኛሉ። ፕሮግራሙ ጥራት ላለው ትምህርት ትኩረት የሚሰጥ እንደመሆኑ፣ በፕሮግራሙ ተጠቃሚ እየሆኑ ያሉ እነዚህ ተማሪዎች በሁለንተናዊ መልኩ ብቁ ዜጋ ሆነው ትምህርታቸውን እንዲያጠናቅቁ ከፍተኛ አስተዋፅኦ አድርጓል።

ፕሮግራሙ፣ በባህርዳር፣ በአዳማ፣ በሃዋሳና በአዲስ አበባ ከተማ በሚገኙ የተለያዩ የግልና የመንግስት ትምህርት ቤቶች ውስጥ በሚገኙና የሥርዓተ ፆታ ክፍተት በሰፋት በሚስተዋልባቸው ስምንት ትምህርት ቤቶች በመተግበር ላይ ይገኛል። የዚህ ፕሮግራም የዓመቱ አበይት ክንውኖች የአፈፃፀም ሁኔታ እንደሚከተለው ቀርቧል።

- ✓ የፕሮግራሙ የ2020 ዓ.ም. ዓመታዊ የሥራ ክንውን የአፈፃፀም ሁኔታ የተገመገመበት እና በ2021 ዓ.ም. ሊሠሩ የታቀዱ ተግባራትን የሚያስተዋውቅ ዓመታዊ ጉባኤ በዓመቱ የመጀመሪያ ሩብ ዓመት ላይ ተካሂዷል። በዚህ ጉባኤ ላይ፣ የፕሮግራሙ ባለድርሻ አካላት ፕሮግራሙ ከሚተገበርባቸው ክልሎችና የከተማ አስተዳደሮች የተውጣጡ 50 ያህል በፕሮግራሙ አፈፃፀም ላይ ቁልፍ አስተዋፅኦ ያላቸው ባለድርሻ አካላት ተሳትፈዋል። መምህራንን፣ ርእሳነመምህራንን፣ የትምህርት ባለሙያዎችን፣ የየወረዳውን የሴቶች፣ የህፃናትና የወጣት ጽ/ቤት ተወካዮችን እንዲሁም የኢኮኖሚና ልማት ቢሮዎችን እና የፋዌ ኢትዮጵያ አባላትንና ጥሪ የተደረገላቸውን እንግዶች ባካተተው በዚህ ጉባኤ ላይ፣ የፕሮግራሙ የ2020 ዓ.ም. ዝርዝር የአፈፃፀም ሪፖርት በፋዌ ኢትዮጵያ የፕሮግራም ክትትልና ግምገማ ክፍል ቀርቧል። ከዚህ በተጨማሪም፣ በፕሮግራሙ የታቀፉ ተማሪዎችን የትምህርት አቀባበልንና በትምህርት አቀባበላቸው ላይም ተፅእኖ የሚያደርጉ ሁኔታዎችን በሚመለከት በፕሮግራሙ ካልታቀፉ ተማሪዎች የትምህርት አቀባበል ጋር በማነፃፀር የተካሄደው ጥናት ግኝት ቀርቦ ውይይት ተካሂዶበታል።

የማስተርካርድ ፋውንዴሽን ስኮላርሽፕ ፕሮግራም የእቅድ እና የአፈፃፀም ግምገማ ተሳታፊዎች

✓የማስተርካርድ ፋውንዴሽን ፕሮግራም መተግበር ከጀመረ ጊዜ አንስቶ ከሚተገበሩ ተግባራት መካከል አንዱ፣ የፕሮግራሙ ተጠቃሚ የሆኑ ተማሪዎችን ያሣተፉ ዓመታዊ ኮንፈራንስ ማካሄድ ነው። በዚህም መሰረት፣ የ2021 ዓ.ም. ዓመታዊ ኮንፈረንስ ከነሐሴ 4 - ነሐሴ 5 2021 ዓ.ም. ድረስ ቢሾፍቱ በሚገኘው የJeCC-DO የስልጠና ማእከል ተካሂዷል፣ ፣ 89 ተማሪዎችን (66 ሴቶች፣ 23 ወንዶች) ባሳተፈው በዚህ ዓመታዊ ኮንፈረንስ ላይ፣ በአመራር ክህሎት፣ በሥነተዋልዶ ጤና፣ በሌሎች ወጣቶችን በሚያጋጥሙ ችግሮች እና መፍትሄዎቻቸው ላይ ያተኮሩ ስልጠናዎች ተሰጥተዋል። ባሀርዳር የሚገኙ የፕሮግራሙ ተጠቃሚ ተማሪዎችን ታሳቢ ያደረገ ተመሣሣይ ዓመታዊ ኮንፈራንስም ባሀርዳር በሚገኘው ጣና ሃይቅ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ተካሂዷል።

✓የማስተርካርድ ፕሮግራም ተጠቃሚ የሆኑ ተማሪዎች የስኮላርሽፕ ፕሮግራሙን በስኬት ሲያጠናቅቁ፣ የሚካሄደው ዓመታዊ የምርቃት ሥነስርዓት በዚህ ዓመትም ተካሂዷል። ለ3ኛ ጊዜ በተካሄደው በዚህ ዓመታዊ የምርቃት ፕሮግራም ላይ ከትምህርት ሚኒስቴር የተጋበዙ እንግዶች፣ ፕሮግራሙ የሚተገበርባቸው ትምህርት ቤቶች ርእሳነመምህራን፣ ለፕሮግራሙ ስኬት የበኩላቸውን ድርሻ እየተወጡ የሚገኙ መንግስታዊ አካላት ተወካዮች እና የፋቂ ኢትዮጵያ ቻፕተር የቦርድ አባላትና የቻፕተሩ ጽ/ቤት ሠራተኞች ታድመዋል፣ ፣ በዚህ የምረቃ ሥነስርዓት ላይ ከሁሉም ተመራቂ ተማሪዎች ውስጥ በትምህርታቸው የላቀ ውጤት ያስመዘገቡ 6 ተማሪዎች ለአያንዳንዳቸው የላፕቶፕ ሽልማት ተበርክቷል። እንዲሁም፣ የፕሮግራሙ ትግበራ በሚከናወንባቸው ክልሎች ውስጥ ከፍተኛ የትምህርት ውጤት ላስመዘገቡ ሌሎች 6 ተማሪዎችም ለአንዳንዳቸው የሞባይል ሽልማት ተሰጥቷል። በዚህ የምርቃት ፕሮግራም ላይ መሳተፍ ላልቻሉ የባሀርዳር የስኮላርሽፕ ተጠቃሚ ተማሪዎች፣ ተመሳሳይ ፕሮግራም ባሀርዳር በሚገኘው ጃካራንዳ ሆቴል ተከናውኗል።

ከፍተኛ ውጤት ያመጣች የስኮላርሽፕ ተጠቃሚ ተማሪ የላፕቶፕ ሽልማት ስትቀበል

✓ የፕሮግራሙ ተሳታፊ ለሆኑ 5 የጣና ሃይቅ ትምህርት ቤት ዓይነስውራን ተማሪዎች "Reader Assisted Computer Literacy" በሚል ርእስ ላይ ያተኮረ ስልጠና ተሰጥቷል። ለ18 ቀናት የተካሄደው ይህ ስልጠና፣ እ.ኤ.አ. ከግንቦት 19 - ሰኔ 5/2021 ከ"Network of Organizations for the Visually Impaired and the Blind (NOVIB)" ጋር በመተባበር የተካሄደ ሲሆን፣ በስልጠናው የማጠናቀቂያ ፕሮግራም ላይም የተባባሪ ትምህርት ቤቶች ተወካዮች እና የሚመለከታቸው የአማራ ክልል የሥራ ሃላፊዎች ታድመዋል። በስልጠናው ማጠናቀቂያ ላይም፣ በስልጠናው ተሳታፊ ለሆኑ ተማሪዎች ሁሉ የላፕቶፕ ሰጦታ ተበርክቶላቸዋል።

✓በሜንተርነት የሚሳተፉና ከአዳማ፣

የስልጠና ተሳታፊ የጣና ሃይቅ ዓይነስውራን ተማሪዎች

ከሃዋሳ፣ ከባሀርዳር እና ከአዲስ አበባ ለተውጣጡ 11 መምህራን፣ የሜንተርነት ሥራቸውን አስመልክቶ ያስተዋሏቸው ጉዳዮች በተመለከተ ከተለያዩ የትምህርት ባለሙያዎች ጋር ተወያይተዋል። ከዚህ በተጨማሪ፣ ኮቪድ-19ን በመከላከል ሂደት ባጋጠማቸው ጉዳዮች ዙሪያ ላይም ውይይት አካሂደዋል። ሜንተሮቹ፣ ያካሄዱትን ውይይት እና በውይይታቸው ሂደትም በተወያዮች ላይ ያስተዋሏቸውን ሁኔታዎች የተመለከተ ዝርዝር ሪፖርትም አቅርበዋል።

✓ሥነልቦናዊ የመጀመሪያ እርዳታ እና አዎንታዊ ሥነምግባር (Psychological First and Positive Discipline) በሚል ርእሰ ጉዳይ ላይ "IMPACT Psychological and Health Services Consulting PLC" በተሰኘ የምክር አገልግሎት ሰጪ ድርጅት አማካይነት ፕሮግራሙ ከሚተገበርባቸው ትምህርት ቤቶች ለተውጣጡ 18 (8 ሴቶች፣ 10 ወንዶች) የትምህርት ቤት የምክር አገልግሎት ሰጪዎችእና ሜንተሮች (School Counsellors and Mentors ቢሾፍቱ በሚገኘው JeCDO የስልጠና ማእከል እ.ኤ.አ. ከነሐሴ 4 - ነሐሴ 8 2021 ዓ.ም. ተካሂዷል፣ ፣ እንዲሁም፣ የአንግሊዝኛ ቋንቋ ብቃት ማሳደጊያ ስልጠና ከአዳማና ከሃዋሳ ለተውጣጡ የ4ኛ እና የ5ኛ ዙር የስኮላርሽፕ ተጠቃሚ ተማሪዎች በተመሳሳይ መልኩ ተሰጥቷል። ይህን ስልጠና የሰጡት፣ "Albert Institute, Divine Sparks, H_2O and Galaxy" የተሰኙ የቋንቋ ስልጠና ማእከላት ናቸው። በእነዚህ ስልጠናዎች በአጠቃላይ 183 (120 ሴቶችና 63 ወንዶች) ስኮላርሽፕ ተጠቃሚ ተማሪዎች ተሳትፈዋል። በተጨማሪም፣ በሁሉም ፕሮግራሙ በሚተገበርባቸው ትምህርት ቤቶች ለሚገኙ ተጠቃሚ ተማሪዎች፣ በሥራ ፈጠራ/Entrepreneurship፣ በህይወት ክህሎት እና በአይሲቲ ዙሪያ የስልጠና ፕሮግራሞች ተካሂደዋል። "Digital Op-

portunity Trust (DOT)" በተሰኘ ተቋም አማካይነት በተሰጡት በእነዚህ ስልጠናዎች 181 (130 ሴቶች፣ 51 ወንዶች) ተሳትፈዋል፡፡

✓የፕሮግራሙ የሁለተኛው የ5 ዓመት ፕሮግራም ከተጀመረ በኋላ፣ የፕሮግራሙን የአፈፃፀም ሁኔታን የተመለከተ የመካከለኛ ጊዜ የሥራ አፈፃፀም ሂደት ግምገማ (Mid-Term Review) የፋዌ ኢትዮጵያ እና ቁልፍ የሆኑ የፕሮግራሙ ባለድርሻ አካላትና ተባባሪ አካላት በተገኙበት ተከናውኗል፡፡ ግምገማው፣ ፕሮግራሙ በሚተገበርባቸው ትምህርት ቤቶች በአካል በመገኘት፣ እ.አ.አ. ነሐሴ 13 ቀን 2021 ዓ.ም. በአዲስ አበባ፣ ነሐሴ 17 ቀን 2021 በአዳማ፣ ነሐሴ 26 ቀን 2021 ደግሞ በባህርዳር ተካሂዷል፡፡ በየትምህርት ቤቶቹ በመገኘት በተካሄዱት የሥራ አፈፃፀም ምልከታዎች ላይ፣ ትምህርት ቤቶቹ የሚገኙባቸው ክልሎችና የክተማ አስተዳደር ተወካዮችና የፋይናንስ እና የትምህርት ቢሮ የሥራ ሃላፊዎች፣ የተባባሪ ትምህርት ቤቶች ርእሳነ መምህራን ተሳትፈዋል፡፡

✓ለአብዛኞቹ የፕሮግራሙ ተጠቃሚ ተማሪዎች የቱቶሪያል ፕሮግራም ተመቻችቶ ተተግብሯል፡፡ ሁሉም ተጠቃሚ ተማሪዎች በቱቶሪያል ፕሮግራሙ በንቃት እንዲሳተፉ ያልተቋረጠ ክትትል ተደርጓል፡፡ የቱቶሪያል ፕሮግራሞቹ ከመተግበራቸው በፊትም ተማሪዎቹ በትምህርት አቀባበላቸው ያሉበትን ደረጃ ማወቅ እንዲቻል ቅድመ ቱቶሪያል ምዘና (Pre Tutorial Exam) በሁሉም ትምህርት ቤቶች በየክፍል ደረጃው ተካሂዷል፡፡ ቅድም ምዘናው፣ በምዘናው የተገኘውን ውጤት በድህረ ቱቶሪያል በሚሰጠው ምዘና ከሚገኘው ውጤት ጋር የተማሪዎችን ውጤት ማነፃፀር የሚቻልበትን መረጃ ለማግኘት ታስቦ የተካሄደ ነበር፡፡

✓ በፕሮግራሙ የአፈፃፀም ሂደት፣ ፕሮግራሙ በሚተገበርባቸው ትምህርት ቤቶች ከሚገኙ ተጠቃሚ ተማሪዎች መካከል፣ ለተለያዩ ህመሞች የተጋለጡና ቤተሰቦቻቸው ባላቸው የአቅም ውስንነት የተነሳ ተገቢውን የህክምና ወጪ ሊሸፍኑላቸው የማይችሉ 12ተማሪዎችን በመለየት፣ ከሚደረግላቸው የትምህርት ድጋፍ በተጨማሪ የህክምና ወጪ ድጋፍም ሊደረግላቸው ችሏል፡፡

✓በፕሮግራሙ ተጠቃሚ ተማሪዎች ዘንድ የተለመዱ የአእምሮ መታወክ የመከሰታቸውን ሁኔታ፣ እንዲሁም የሚያስከትሏቸውን የተለያዩ ጉዳቶችንና ተፅእኖዎችን በተመለከተና በመምህራን ዘንድም ስለህመሞቹ ተገቢው ግንዛቤ ስለመኖሩ ማወቅ የሚያስችል ጥናት፣ ፋዌ ኢትዮጵያ ከኢምፓክት ኢትዮጵያ የሥነልቡና አገልግሎትና እና የህብረተሰብ ጤና የምክር ተቋም ጋር ባደረገው ስምምነት መሰረት ተካሂዷል፡፡ ጥናቱ፣ 118 ተጠቃሚ ተማሪዎችን እና ፕሮግራሙ በሚተገበርባቸው ትምህርት ቤቶች የሚያስተምሩ 16 መምህራንን እና 8 ርእሳነ መምህራንን ያሳተፈ ነበር፡፡ በጥናቱ ውጤት መሰረትም፣ 25.4% የሚሆኑ ተማሪዎች ላይ ችግሩ እንደሚስተዋል እና መምህራንም ስለችግሩ ያላቸው ግንዛቤን አነስተኛ መሆኑን መረዳት ተችሏል፡፡ የጥናቱ ውጤትም፣ ከትምህርት ሚኒስቴር የተወከሉ ባለሙያዎች፣ እንዲሁም፣ ፕሮግራሙ የሚተገበርባቸው የክልል እና የወረዳ የተለያዩ ቢሮዎች ተወካዮችና ሌሎች ተጋባዥ እንግዶች በተገኙበት ቀርቦ ውይይት ተደርጎበታል፡፡ የስኮላርሽፕ ፕሮግራሙ ከሚተገበርባቸው 8 ትምህርት ቤቶች ለተውጣጡና የሥነልቡና ድጋፍ እና የምክር አገልግሎት ለሚያስፈልጋቸው 24 ተጠቃሚ ተማሪዎች አገልግሎቱ ተሰጥቷል፡፡ አገልግሎቱ የተሰጠውም፣ ኢምፓክት ኢትዮጵያ የሥነልቡና አገልግሎትና እና የህብረተሰብ ጤና የምክክር ተቋም ከተሰኘ ሃገር በቀል የምክር አገልግሎት ሰጪ ተቋም በመጡ ባለሙያዎች ሲሆን፣ በስልጠናው ሂደትም ተጨማሪ ድጋፍ ያስፈልጋቸዋል የተባሉ የተወሰኑ ተማሪዎች ተለይተው ተጨማሪ ድጋፍ እንዲያገኙ ተደርጓል፡፡

✓በፕሮግራሙ ተሳታፊ በሆኑ ተጠቃሚ ተማሪዎች የትምህርት አቀባበል ላይ የሚስተዋሉ ችግሮችን የተመለከተ የዳሰሳ ጥናት ተካሂዷል። የዳሰሳ ጥናቱ፣ በተለየ ሁኔታ ትኩረት ያደረገው፣ በትምህርት አቀባበላቸው ድክመት ይታይባቸዋል በተባሉ ተማሪዎች ላይ ነበር፡፡ የጥናቱ ውጤት እንደጠቆመው፣ በተጠቃሚ ተማሪዎች ዘንድ ለሚስተዋለው ዝቅተኛ የትምህርት አቀባበል የተለያዩ ጉዳዮች ድርሻ ይኖራቸዋል፡ ፡ ከእነዚህም መካከል፣ ተጠቃሚ ተማሪዎች በሚማሩባቸው ትምህርት ቤቶች ውስጥ የግብዓቶች አለመሟላት እና የመማሪያ ማስተማሪያ መጻህፍት እጥረት መኖር በዋናነት ተጠቃሽ ናቸው፡፡ ከዚህ በተጨማሪ፣ ጥናቱ በተማሪዎቹ የትምህርት አቀባበል ላይ ከትምህርት ቤት የሚኖር የመኖሪያ ቤት ርቀት፣ በመማር ማስተማሩ ሂደት ውስጥ የሚኖር ዝቅተኛ ተሳትፎ፣ ከትምህርት ቤት መቅረት፣ በራስ የመተማመን መንፈስ ማነስ፣ የጥናት ክህሎት (Study Skill) ላይ የሚታይ ችግር፣ የወላጆች ከትምህርት ጋር ያላቸው ቅርበት አነስተኛ መሆን እና በትምህርት ቤቶች የአቻዎች (Peers) ተፅእኖ መኖር የበኩላቸውን ተፅእኖ ማድረጋቸውን ጥናቱ አመልክቷል፡፡ ምዘናው፣ እነዚህን ችግሮች መቅረፍ ለተማሪዎች የትምህርት አቀባበል የሚኖረውን አስተዋፅኦ መሰረት በማድረግ፣ ሊከናወኑ ይገባቸዋል ያላቸውን ተግባራትንም ጨምሮ ጠቁሟል፡፡

በሥራ ፈጠራ፣ በህይወት ክህሎት እና በአይሲቲ ዙሪያ የተሰጡ ስልጠናዎች ተሳታፊዎች

Beyond numbers towards Gender Transformation” ፕሮጀክት

ፋዌ ኢትዮጵያ፣ ከትምህርት ቤቶች ውጪ ማህበረሰብ አቀፍ የተለያዩ ፕሮግራሞችንም ያከናውናል። ከእነዚህ ውስጥ፣ ከብሪትሽ ካውንስል በተገኘ የገንዘብ ድጋፍ እና በፕሮ ፕራድና አጋሮቹ ትብብር የሚከናወነው ማህበረሰብ አቀፍ ፕሮግራም አንዱ ነው። ከዚህ አኳያም፣ Civil Society Support Program (CSSP II) በመባል የሚታወቀው የዚህ ፕሮግራም አካል የሆነው “Beyond Numbers: Towards Gender Transformation” የተሰኘው ማህበረሰብ አቀፍ ፕሮጀክት በዋናነት ይጠቀሳል። ይህ ፕሮጀክት፣ በአማራ ብሄራዊ ክልላዊ መንግስት በደብረ ብርሃን ከተማ በሚገኙ 5 ቀበሌዎች እና በኦሮሚያ ብሄራዊ ክልላዊ መንግስት በሸኖ ከተማ በሚገኙ 2 ቀበሌዎች፣ እንዲሁም በአሌልቱ ከተማ 1 ቀበሌ ውስጥ በመተግበር ላይ ይገኛል፡ ፡ ፕሮጀክቱ በዋናነት ከሥርዓተ ፆታ ጋር በተያያዘ ግንዛቤ ማስጨበጥ ላይ የሚያተኩር ሆኖ፣ የሴቶችን ፖለቲካዊ ተሳትፎ በማሳደግ የውሳኔ ሰጪነት አቅማቸውን የማጎልበት እና ፆታዊ ጥቃትን የመከላከል ብቃታቸውን ማሳደግ ላይ መሰረት አድርጎ ይንቀሳቀሳል። በዚህም መሰረት፣ ፕሮጀክቱ ሥራ ላይ መዋል ከጀመረበት ጊዜ አንስቶ በርካታ ተግባራት ተከናውነዋል። በዓመቱም የሚከተሉት ተግባራት ዋናዎቹ ናቸው።

✓ፕሮጀክቱ በሚተገበርባቸው አካባቢዎች፣ ሴቶች ፖለቲካዊ ተሳትፏቸውን የበለጠ ማሳደግ እንዲችሉ የግንዛቤ መፍጠሪያ መድረክ፣ ቀበሌዎቹ ከሚገኙባቸው ወረዳዎች የሴቶች፣ ህፃናት እና ወጣቶች ቢሮዎች ጋር በመተባበር ተካሂዷል። በመድረኩ ላይም፣ 120 የሚሆኑ በሴቶች መብት ዙሪያ የሚንቀሳቀሱ ድርጅቶች አባላት ተሳታፊ የሆኑ ሲሆን፣ መድረኩ የተሳታፊዎችን ብሄራዊና አካባቢያዊ ፖለቲካዊ ሁኔታዎችን የመገንዘብ አቅም በማጎልበት ረገድ አይነተኛ ሚና የተጫወተ ስለነበር፣ ተሳታፊዎች በወቅቱ ይካሄድ በነበረው ሃገራዊ ምርጫ ላይ የነቃ ተሳትፎ እንዲያደርጉ የበኩሉን አስተዋፅኦ አድርጎ ነበር ማለት ይቻላል።

✓በመጀመሪያዎቹ ሁለት የፕሮጀክቱ የሩብ ዓመት እቅድ መሰረት፣ የተለያዩ የሬዲዮ ፕሮግራሞች የተላለፉ ሲሆን፣ ፕሮግራሞቹ በዋናነት ትኩረት ያደረጉት በሴቶች ፖለቲካዊ ተሳትፎ፣ በፆታዊ ጥቃት እና በሴቶች የውሳኔ ሰጪነት ችሎታ መጎልበት ላይ ነበሩ። የሬዲዮ ፕሮግራሞቹ በተለያዩ ስልቶች የቀረቡ በመሆናቸው፣ የፕሮጀክቱን ዓላማዎች በማስጨበጥ ረገድ የበኩላቸውን ሚና መጫወት በመቻላቸው፣ በህብረተሰቡ ዘንድ ከፍተኛ የሆነ የመነቃቃት ስሜት ሊፈጠር ችሏል፡ ፡ ከዚህ የተነሳም፣ አሌልቱ ወረዳ አካባቢ ከ23 ቀበሌዎች የተውጣጡ የህብረተሰብ ክፍሎች (ታዋቂ ሽማግሌዎች፣ የሃይማኖት መሪዎች፣ የመንግስት የሥራ ሃላፊዎች) በአካባቢው የሚስተዋሉ ጎጂ ልማዳዊ ድርጊቶችን በሚመለከት መወሰድ በሚገባቸው ርምጃዎች ዙሪያ ምክክር በማድረግ፣ አካባቢ ተኮር ባህላዊ የሀግ ድንጋጌን ማውጣት ችለዋል፡ ፡ ባህላዊ ህጉንም የወረዳው ሴቶች፣ ህፃናትና ወጣቶች ቢሮም በመቀበል ሥራ ላይ እንዲውል የሚያስችል ተግባራዊ እንቅስቃሴ አድርጓል።

የማህበረሰብ አቀፍ ፕሮግራም የደብረብርሃን ነዋሪዎች በውይይት ላይ

✓ፕሮጀክቱ በሚተገበርባቸው ወረዳዎች ውስጥ በተለያየ መልኩ በባለድርሻነትና በተባባሪነት ተሳትፎ የሚያደርጉ አካላት፣ የፕሮግራሙን የአፈፃፀም ሁኔታ የተመለከተና የልምድና የመረጃ መለዋወጫ በመሆን ያገለገለ መድረክ ተመቻችቶ ተግባራዊ ሆኗል። መድረኩ፣ ለሶስት ጊዜያት ያህል የተካሄደ ሲሆን፣ ከመድረኮች ተሳታፊዎች እንደተጠቆመው፣ መድረኮቹ ስለፕሮጀክቱ ዓላማ እና በሴቶች ላይ በሚደርሱ ፆታዊ ጥቃቶች ዙሪያ ግንዛቤ በማስፋት፣ እንዲሁም ያሉባቸውን ክፍተቶች በመሙላት ረገድ ከፍተኛ አስተዋፅኦ አድርገዋል።

✓ፕሮጀክቱ በሚተገበርባቸው ቀበሌዎች ሁሉ፣ ለፕሮግራሙ በስኬት መተግበር የበኩላቸውን ሚና የሚጫወቱ የአማካሪ ቡድኖች ተቋቁመዋል። የአማካሪ ቡድኖቹ መቋቋም፣ ፕሮጀክቱ በእቅዱ መሰረት ተግባራቱን እንዲያከናውን አገዛ አድርጓል። በተለይም፣ ፆታዊ ጥቃት የደረሰባቸውን ሴቶች በተለያየ መልኩ ለመደገፍ የሚያስችሉ ስልቶችን ቀይሶ በመንቀሳቀስ ረገድ የነበረው ድርሻ ከፍተኛ በመሆኑ፣ በየቀበሌዎቹ እነዚህን ጥቃቶች የተመለከቱ አገልግሎቶች ተዘርግተው ተግባራዊ እንቅስቃሴ መካሄድ ችሏል። ከአገልግሎቶቹ መካከልም፣ ፆታዊ ጥቃት ለደረሰባቸው ሴቶች፣ የህግ እና ከጤና ጋር የተያያዙ ምክሮችን መስጠት፣ የገንዘብና የምግብ አቅርቦት ማመቻቸት የሚሉት በዋናነት ይጠቀሳሉ።

“Malala Foundation Global COVID-19 Initiative” ፕሮጀክት

ይህ ፕሮጀክት፣ ፋዌ ኢትዮጵያ እና የኢትዮጵያ ሴቶች ማህበራት ቅንጅት (NEWA) ኮቪድ-19 በሴቶች ትምህርት ላይ ያስከተለውን ተፅእኖ እና ተፅእኖውንም ለመቅረፍ መወሰድ ባለባቸው ርምጃዎች ላይ ያተኮረ ነው። ፕሮጀክቱ እ.ኤ.አ. 2021 መጀመሪያ በሁለቱ አካላት በተደረገ ስምምነት መተግበር የጀመረ ሲሆን፣ ለ18 ወራት አዲስ አበባ በሚገኙ ትምህርት ቤቶች የሚተገበር ነው። ፕሮጀክቱ የሚተገበረው በ10 ትምህርት ቤቶች ሲሆን፣ እነዚህም ትምህርት ቤቶች የሚገኙት በአዲስ ከተማ (5 ትምህርት ቤቶች) እና በኮልፌ ቀራኒዮ (5 ትምህርት ቤቶች) ክፍለ ከተሞች ነው። የዚህ ፕሮጀክት ዋና ዓላማ፣ ኮቪድ-19 በሃገራችን መሰራጨት ከጀመረበት ጊዜ አንስቶ በሴት ተማሪዎች ላይ በተለያየ መልኩ እያደረሰው ያለውን ኢኮኖሚያዊና ማህበራዊ ጫናዎችን መቀነስ የሚያስችሉ ርምጃዎች ነቅሶ በማውጣት፣ ሴት ተማሪዎች ጫናውን በመቋቋም በትምህርታቸው እንዲገፉ ማድረግ ላይ ያተኮረ ነው።

በዚህ የፕሮጀክቱ ዋና ዓላማ መሰረት፣ የተለያዩ ዝርዝር ዓላማዎችን በመቅረፅ፣ ፕሮጀክቱ ተግባራዊ መሆን የጀመረ

ሲሆን፣ ከተቀረፁት ዝርዝር ዓላማዎች መካከልም፣ በመንግስት በኩል ለሴቶች ትምህርት የሚሰጠው ትኩረት እንዲሻሻል ለማድረግ የሚያስችል ጉትጎታ ማድረግ፣ በበሽታው ምክንያት ጫና ውስጥ ለወደቁ ሴት ተማሪዎች አማራጭ የትምህርት አሰጣጥ ሥርዓት እንዲዘረጋ ማድረግ፣ ከትምህርት ገበታቸው የራቁ ተማሪዎችን ወደትምህርት ገበታቸው መመለስ፣ የባከነውን የትምህርት ጊዜ ማካከስ የሚያስችል አሠራር መቀየስ፣ ለሥርዓተ ፆታ ምላሽ የሚሰጥ እና ፍትሃዊነት ላይ የተመሰረተ የትምህርት ሥርዓት በኮቪድ-19 ምክንያት የተዘጉ ትምህርት ቤቶች በሚከፈቱበት ወቅትና ወደሙሉ የትምህርት ስርዓት ሲገቡ ተግባራዊ እንዲሆኑ ማድረግ የሚሉት ተጠቃሽ ናቸው። በእነዚህ ዋናና ዝርዝር ተግባራት እና በፕሮጀክቱ እቅድ መሰረትም፣ የተለያዩ ተግባራት በዓመቱ ተከናውነዋል። የተግባራቱ አፈፃፀም እንደሚከተለው ቀርቧል።

✓ፕሮግራሙ በሚተገበርባቸው ትምህርት ቤቶች ለሚገኙ የወረዳ የትምህርትና የህግ አስፈፃሚዎች፣ እንዲሁም የየትምህርት ቤቶቹ ርእሳነ መምህራን የፕሮግራሙን ዓላማ የተመለከተ የምክክር መድረክ፣ ሚያዚያ 23 ቀን 2021 ዓ.ም. 19 ባለሙያዎችን በማሳተፍ ተካሂዷል። የምክክር መድረኩ፣ ኮቪድ-19 በሴቶች ትምህርት ላይ በተለይ እያስከተለ ያለውን ተፅእኖና ጫና የተመለከተ ገለፃ የተሰጠበትና በገለፃው መሰረትም የሃሳብ ልውውጥ የተካሄደበት ነበር። የውይይት መድረኩ ተሳታፊዎች በሰነዘሯቸው አስተያየቶች፣ የወረርሽኙን ተፅእኖ ለመቀነስ እና በቀጣይም ሊወሰዱ ስለሚገባቸው ርምጃዎች ጠቃሚ የሆኑ ሃሳቦችን አቅርበዋል። በተለይም፣ ኮቪድ-19 በተለያየ መልኩ እያስከተለ ያለውን ተፅእኖ መቋቋም እንዲቻል፣ የሚመለከታቸው አካላትም ሆኑ ህብረተሰቡ የተቀናጀ ርብርብ ማድረግ እንዳለባቸው በአፅንኦት ተጠቁሟል፤ የጋራ ስምምነትም ላይ ተደርሷል።

✓በተመሳሳይ ኮቪድ-19 በሃገራችን ላይ በፈጠረው ጫና የተነሳ ትምህርት ቤቶች እንዲዘጉ መደረጉ፣ በትምህርት ስርዓቱ የመማር ማስተማር ሂደት ላይ የፈጠረውን መስተጓጎል መቅረፍ እንዲቻል፣ መወሰድ ባለባቸው ርምጃዎች ላይ ያተኮረ የግንዛቤ ማስጨበጫ የአንድ ቀን ውይይት በአዲስ ከተማ 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ተካሂዷል። ሚያዚያ 28 ቀን 2021 ዓ.ም. በተካሄደው በዚህ ውይይት ላይ፣ ፕሮግራሙ ከሚተገበርባቸው ሁሉም ትምህርት ቤቶች የተውጣጡ ርእሳነመምህራን፣ ዩኒት መሪዎች፣ እንዲሁም የወላጆች መምህራንና ተማሪዎች ጥምረት ተወካዮች፣ የልጃገረድ ክበባት እና የሴት መምህራን ተወካዮች ተሳታፊ ሆነዋል። 40 ተሳታፊዎች የታደሙበትን ይህን የግንዛቤ ማስጨበጫ ውይይት፣ በትምህርት ሚኒስቴር የስርዓተ ፆታ ባለሙያ የሆኑት አቶ ብርሃኑ አረጋ ሙያዊ ገለፃ በመስጠት የመሩት ሲሆን፣ ተሳታፊዎችም የተለያዩ ጥያቄዎችን በመጠየቅና የተለያዩ አስተያየቶችን በመሰንዘር የነቃ ተሳትፎ አድርገዋል። በተለይም፣ መንግስት የወረርሽኙን መስፋፋት ለመግታት በወሰደው ርምጃ ትምህርት ቤቶች ከተዘጉ በኋላ ዳግም በሚከፈቱበት ወቅት እንደገና በተካሄደው ዳግም ምዘገባ ወቅት ያስተዋሏቸውን ሁኔታዎች በሚመለከት ተሳታፊዎች ተጨባጭ መረጃዎችን በመንተራስ ባቀረቧቸው አስተያየቶች መነሻ ሰፊ ውይይት ተካሂዷል።

✓በፕሮግራሙ ዓላማ መሰረት ከታቀዱ ተግባራት መካከል አንዱ፣ በተለያዩ ርእሰ ጉዳዮች ዙሪያ አቅም መገንቢያ ስልጠናዎችን ማካሄድ ነው። በዚህም መሰረት፣ ፕሮግራሙ ከሚተገበርባቸው ትምህርት ቤቶች ለተውጣጡ የልጃገረዶች ክበባት ተወካዮች፣ ከአመራር ጥበብ፣ ራስን ከመምራትና ከሜንቶር ጋር የተያያዙ የአሰልጣኞች ስልጠና ተሰጥቷል።

ኮቪድ-19 በሴቶች ትምህርት ላይ ባሳደረው ተፅእኖ ዙሪያ የተካሄደ ምክክር ተሳታፊዎች

✓16 ቀናት የሚቆይ እና በሴቶች ላይ የሚደርሱ ፆታዊ ጥቃቶችን በተመለከተ ግንዛቤ በመፍጠር፣ በመከላከል ላይና ከናካቴውም እንዳይኖሩ በማድረግ ላይ ያተኮረ "ዓለም ዓቀፍ የፀረ ፆታዊ ጥቃት ቀን" በየዓመቱ ይከበራል። ቀኑ በዓለም አቀፍ ደረጃ ህዝቡን የማንቃት ዘመቻ ሆኖ እንዲከበር፣ ለመጀመሪያ ጊዜ ቀኑ እንዲታወስ እ.ኤ.አ. 1991 ላይ ሃሳቡን ያመነጨው፣ የዓለም አቀፉ የሴቶች የአመራር ማእከል አካል የሆነው የሴቶች ዓለም አቀፍ የአመራር ኢንስቲትዩት የተሰኘው ድርጅት ነው። "16ቱ የፀረ ፆታዊ ጥቃት ቀን" በሚል ርእስ ለ16 ቀናት በዘመቻ መልክ የሚካሄደውና በሴቶች ላይ የሚደርሱ ፆታዊ ጥቃቶች እንዲወገዱ ዋና ግቡ/መዳረሻው ያደረገው ይህ ዘመቻ፣ እ.ኤ.አ. ከህዳር 25 እስከ ታህሣስ 10 ቀን በዓለም አቀፍ ደረጃ በተለያዩ ሀገራት በተለያየ መልኩ ይከበራል። ቀኑ ለ16 ቀናት ሲከበር የመጨረሻው የመጠናቀቂያ ቀን፣ የሆነው ታህሣስ 10 ቀን "የሰብዓዊ መብት"

በዓለም አቀፍ ደረጃ የሚከበርበት እንደመሆኑ፣ ከዚሁ ከሰብዓዊ መብት ጋር ተቀናጅቶ ይከበራል። ቀኑ በቅንጅት ከሰብዓዊ መብት ቀን ጋር ተቀናጅቶ መከበሩ፣ በሴቶች ላይ የሚደርሱ ፆታዊ ጥቃቶች የሰብዓዊ መብት ጥሰት አካል መሆናቸውንና የተሰሩ መሆናቸውን ተምሳሌታዊ አድርጎ ለማመልከት ነው። ከዚሁ ከሰብዓዊ መብት በተጨማሪ፣ በዚሁ 16 ቀን ወስጥ ሌሎችም በዓለም ዓቀፍ ደረጃ በተለያዩ ጉዳዮች ዙሪያ በተለያዩ ስያሜዎች የሚከበሩ ቀናትም አሉ። በዚህም መሰረት፣ እ.ኤ.አ. ህዳር 29 ቀን "ዓለም ዓቀፍ የሴቶች ሰብዓዊ መብት ተከላካዮች ቀን" ፣ ታህሣስ 1 ቀን "የኤድስ ቀን"፣ ታህሣስ 3 ቀን "የአካል ጉዳተኞች ቀን"፣ ታህሣስ 6 ቀን "የሞንቲሪያል ፍጅት/ አልቂት መታሰቢያ ቀን" እና ታህሣስ 10 "የሰብዓዊ መብት ቀን" በመባል ታስበው የሚውሉት ቀናት ተጠቃሽ ናቸው። "የ16ቱ የፀረ ፆታዊ ጥቃት ቀን" በየዓመቱ በዓለም ዓቀፍ ደረጃ መከበሩ፣ በዓለም ዓቀፍ ደረጃ በግልም ሆነ በተቋም ደረጃ በሴቶች ላይ የሚደርሱ

ሁሉንም ዓይነት ዶታዊ ጥቃቶችን ከእናካቴው እንዲወገዱ/እንዲጠፉ የሚያስችሉ የተለያዩ የአሠራር ስልቶችን ለመቀየስ በእጅጉ ጠቅሟል፡ ፡ በዚህም መሰረት፣ ፋዌ ኢትዮጵያና ሌሎች በሴቶች ሃገራዊ ሁለንተናዊ ተሳትፎ፣ መብትና ጥቅም ዙሪያ የተለያዩ እንቅስቃሴዎችን የሚያደርጉ አካላት፣ የፀረ ዶታዊ ቀኑን በየዓመቱ በድምቀት የተለያዩ መርሃግብሮችን በማዘጋጀትያከብሩታል።

የ2014 የ16ቱ የፀረ ዶታዊ ጥቃት ቀንም፣ "ሰላም ይስፈን፣ በሴቶችና በሕፃናት ላይ የሚደርስ ጥቃት ይቁም!" በሚል መርህ በሃገራችን የተከበረ ሲሆን፣ ይህንን መርህ መሰረት በማድረግ የግንዛቤ ማስጨበጫ መድረክ በፋዌ ኢትዮጵያ አዘጋጅነት በዐውደጥናት በማካሄድ ታስቦ ውሏል፡ ፡ አለቱን አስመልክቶ የተዘጋጀው ዐውደ ጥናትም፣ በስርዓተ ዶታ ጉዳዮች ዙሪያ በባለሙያነታቸው በሚታወቁት በወ/ሮ አልማዝ አወያይነት፣ ታህሣስ 6 ቀን 2014 ዓ.ም አዲስ አበባ ከተማ በሚገኘው አዘመን ሆቴል ተካሂዷል።

"The Break Free" ፕሮጀክት

በፋዌ ኢትዮጵያ አማካይነት ከሚተገበሩ ፕሮጀክቶች መካከል አንዱ፣ "The Break Free" በሚል ስያሜ የሚታወቀው ፕሮጀክት ነው። ይህ ፕሮጀክት፣ በፕላን ኢንተርናሽናል ኔዘርላንድ፣ በአህጉራዊው ፋዌ ጽ/ቤት እና በሌሎች ተባባሪ አካላት፣ እንዲሁም ለፕሮጀክቱ ቴክኒካዊ ድጋፍ በሚያደርጉ ድርጅቶች የጋራ ትብብር የሚካሄድ ነው። የትብብር ፕሮጀክቱ በዋናነት፣ በስነተዋልዶ ጤና፣ በሥርዓተ ዶታ እኩልነት፣ በወጣቶች፣ በሴቶችና በልጃገረዶች ጤንነት ጥበቃ እና በመሳሰሉ ጉዳዮች ላይ የሚያተኩር ሲሆን፣ በተለይም ወጣት ሴቶች ከልጅነት እርግዝና ርቀው እና ካለአድሜ ጋብቻ ራሳቸውን ጠብቀው የመኖር ሙሉ ነፃነት እንዳላቸው፣ ይህንንም ነፃነት ጠብቀው የመኖር መብታቸውን እንዲያስቀጥሉ ድጋፍ የመስጠት ዓላማን ያነገበ ነው፡ ፡ ፕሮግራሙ መተግበር የጀመረው ጥር 2021 ዓ.ም. ሲሆን፣ በሆላንድ ውጭ ጉዳይ ሚኒስቴር የገንዘብ ድጋፍ ይደረግለታል።

በፕሮግራሙ ዓላማ መሰረት፣ በ2021 ዓ.ም. የተለያዩ ተግባራት ተከናውነዋል። በዚህም መሰረት፣

- ✓ ለፕሮግራሙ ስኬታማ አፈፃፀም አስቻይ ሁኔታዎችን የማመቻቸት ሥራ ከማከናወን አንፃር፣ ፕሮጀክቱ ሊተገበርባቸው የሚችሉ ስፍራዎችን የመምረጥ ሥራ ፕሮጀክቱን በስኬት ለማጠናቀቅ አገዛ ከሚያደርጉ የመንግስት አካላት ጋር በመቀናጀት ተከናውኗል። የፕሮጀክቱን ዓላማ ለሚመለከታቸው ባለድርሻ አካላት የማስተዋወቅ እና በዓመቱ በፕሮጀክቱ አቅድ መሰረት የተካሄዱ ተግባራትን የአፈፃፀም ሁኔታ የተመለከተ ግምገማም ተካሂዷል። ከዚህ በተጨማሪ፣ በቀጣይ በልጃገረዶች ትምህርት ዙሪያ የተቀረፀ ህጎችና ፖሊሲዎች ያሉበትን ሁኔታና አተገባበራቸውን፣ እንዲሁም ለስርዓተ ዶታ እኩልነት የሚደረገውን ድጋፍ እና ሌሎችንም ተዛማጅ ጉዳዮችን በተመለከተ ጥናት እንዲያካሂዱ ከሶስት ሃገር በቀል የምክር አገልግሎት ከሚሰጡ ተቋማት ጋር ስምምነት ላይ ተደርሷል።
- ✓ ከሴቶች ትምህርት አኳያ የሚቀረፁ ፖሊሲዎችን፣ የልማት አቅዶችና የሚመደብ በጀት የተመለከቱ መረጃዎችን ማደረጃት እና ትንተና ማካሄድ፣ የተቀረፁ ህጎች መኖራቸውንና መተግበራቸውን እንዲሁም የሀብት ድልድሉ ሥርዓተ ዶታን ያማከለ መሆኑ እና ሌሎች ተያያዥ ጉዳዮች በሃገር አቀፍ ደረጃ ያሉበትን ደረጃ የተመለከተ የተገቢነት/የትክክለኛነት ዐውደጥናት ታህሣስ 9 ቀን 2014 ዓ.ም አዲስ አበባ በሚገኘው ኢ.ኤ.ሌ ሆቴል ተካሂዷል። በዐውደጥናቱ ላይ ከመንግስት፣ ከሲቪል ማህበረሰብ ድርጅቶች የተውጣጡ ተወካዮችና የፋዌ ኢትዮጵያ እና የፋዌ ኢትዮጵያ ተባባሪ የሆነው የPIE ባለሙያዎች፣ በአጠቃላይም 20 ተሳታፊዎች ታድመዋል። የተገቢነት/የትክክለኛነት ዐውደጥናቱ ዋና ግብ/ዓላማ የሴቶች ትምህርትን በተመለከተ የተቀረፁ ህጎች እና ፖሊሲዎች በሚገባው መጠን መካተታቸውንና ሥራ ላይም መዋላቸውን መፈተሽ፣ ለሥርዓተ ዶታ እኩልነት መረጋገጥም ተገቢው በጀት መመደቡን ማረጋገጥ እና በዚህ ረገድም በሚመለከታቸው አካላት ዘንድ ያለውን ሥርዓተ ዶታን በተመለከተ የተቀረፁ ፖሊሲዎች ወቅቱን ባገናዘበ ሁኔታ ተገቢው ማሻሻያ እንዲደረግባቸው በማድረግ በኩል በባለድርሻ አካላት ዘንድ የሚስተዋለውን ክፍተት በመለየት ላይም ያተኮረ ነው። እንዲሁም የተገቢነትና የትክክለኛት ዐውደጥናቱ፣ ያሉትን ፖሊሲዎች፣ የልማት አቅዶች (በተለይም አየተተገበረ ካለው የESDP VI መርሃግብር) በጀት ከሥርዓተ ዶታ አኳያ መፈተሽ በሃገር አቀፍ ደረጃ ተገቢዎቹን ተቋማትና ፖሊሲ ተግባሪዎችን መተንተንና ለይቶ ማደራጀት ፣ ከዚሁ ጋር በተያያዘም የፖሊሲ ሰነዶችን ለማዘጋጀትና ለማሰራጨትና ለጉዳዩም ወትዋች/ጎትጓች እና ተከራካሪ ለመሆን፣ እንዲሁም ይህን በተመለከተ ለተካሄዱ ሁለት ጥናቶች መነሻ ይሆናል ተብሎ ይጠበቃል/ይገመታል። ከዐውደጥናቱ መጠናቀቅ በኋላ፣ የዐውደጥናቱ ተሳታፊዎች፣ የቀረበውን ጥናት የሚያዳብሩ ጠቃሚነት ያላቸውን አስተያየቶች ሰንዝረዋል። በአለቱ ከዐውደጥናቱ መጠናቀቅ በኋላ፣ የሥርዓተ ዶታ እኩልነትን በተመለከተ ሊከናወኑና ሊሻሻሉ የሚገባቸውን ጉዳዮችን የተመለከተ የፖሊሲ አጭር መግለጫ እና ማጠቃለያ (Policy Brief) የተመለከተ ሰነድ ለተሳታፊዎች እንዲሰራጭ ተደርጓል።
- ✓ ሌላው በዚህ ፕሮጀክት በዓመቱ ከተካሄዱ ዐውደጥናቶች አንዱ ትምህርት ለጤንነትና ደህንነት

"The Break Free" ፕሮጀክት የትውውቅ ፕሮግራም

የሚለውን አሳቤ በትምህርት ፖሊሲዎች እና ሥርዓተ ትምህርት ውስጥ ከማካተትና ከመተግበር አኳያ ያለበትን ደረጃ / ሁኔታ በሚመለከት የተካሄደ የተገቢነት ዐውደጥናት (Validation Workshop) ነው። ይህ ዐውደጥናት፣ አዲስ አበባ በሚገኘው አዘመን ሆቴል ተካሂዷል። በዚህ የተገቢነት ዐውደጥናት በአጠቃላይ 13 (5ቱ ሴቶች ናቸው) ከትምህርት ለጤናና ደህንነት ቴክኒካዊ ግብረሃይል፣ የሥራ ቡድን ፣ ከተለያዩ መንግስታዊ ተቋማት፣ ከሲቪል ማህበረሰብ ድርጅቶች የተውጣጡ ተወካዮች እና የፋዊ ኢትዮጵያና የPIE ባለሙያዎች ተሳትፈዋል። የዚህ ዐውደጥናት ዋና ግብ፣ ትምህርት ለጤንነትና ደህንነት የሚለው አሳቤ በትምህርት ፖሊሲውና በሥርዓተ ትምህርቱ ውስጥ እንዲሁም በተለያዩ ፖሊሲዎች ውስጥ ከመካተት ባለፈ በትግበራ ደረጃ ያለበትን ሁኔታ መፈተሽና በትግበራ ሂደትም በሃገር አቀፍ ደረጃ ያጋጠሙ ተግዳሮቶችን መመርመር ላይ በዋናነት ያተኮረ ሲሆን፣ ከዚህ በተጨማሪ፣ በሥርዓተ ትምህርቱም ሆነ በትምህርት ፖሊሲው ውስጥ ጉዳዮችን በተመለከተ መሻሻል የሚገባቸውን ጉዳዮች በተመለከተ የመፍትሄ ሃሳብ የማፍለቅ ዓላማም የነበረው ዐውደጥናት ነበር። ለዐውደጥናቱ የቀረበው መነሻ ሃሳብ ጥናቱን ባዘጋጀው አማካሪ ድርጅት ተወካይ አማካይነት ተገቢው ማብራሪያ ከተሰጠ በኋላ፣ የዐውደጥናቱ ዓላማ ናቸው ተብለው ከተዘረዘሩ ጉዳዮች አኳያ የዐውደጥናቱ ተሳታፊዎችም የበኩላቸውን ግብረመልስ እና አስተያየት በመስጠት የጥናቱን ግኝቶች ተገቢነት አረጋግጠዋል፣ ፣ እንደሚታወቀው፣ በትምህርት ለጤንነትና ደህንነት ውስጥ የሥርዓተ ፆታ ጉዳዮች ለስሜት ቅርብ (Sensitive Issue) እንደመሆናቸው፣ በግልፅ ለመነጋገር የራሳቸው ተፅእኖ ያለቸው ናቸው። ሆኖም፣ በእለቱ የተካሄደው ዐውደጥናት፣ እነዚህን ጉዳዮች ከሃገራችን ተጨባጭ ሁኔታ አንፃር አስማምቶ መተግበር በሚቻልበት ሁኔታ የመንግስት ተቋማት ተወካዮችና ባለድርሻ አካላት በተገኙበት መወያየት የተቻለበትን እድል የተመቻቸበት ነበር ማለት ይቻላል።

“Make Way” ፕሮጀክት

ይህ ፕሮጀክት፣ ከጥር 2021 ዓ.ም. ጀምሮ በመተግበር ላይ ያለ ፕሮጀክት ነው። ፕሮጀክቱ፣ የአምስት ዓመት የቆይታ ጊዜ የሚኖረው ሲሆን፣ ከተለያዩ ግብረሰናይ ድርጅቶች ጋር በመተባበር የሚተገበር ነው። ከግብረሰናይ ድርጅቶቹ መካከልም፣ “Akina Mama Wa Africa (AMwA)፣ Liliane Foundation (LF)፣ VSO Netherlands” እና ሌሎች አጋር የሆኑ ድርጅቶች ተጠቃሽ ናቸው። “Make Way” የተሰኘው ይህ ፕሮጀክት በዋናነት የሚያተኩረው፣ የሲቪል ማህበረሰብ ድርጅቶች በወጣቶች ወሲብና የስነተዋልዶ ጤና ዙሪያ የበኩላቸውን ዓይነተኛ ሚና እንዲጫወቱ በማድረግ ላይ ነው። ከዚህ በተጨማሪም፣ የወጣቶች ዋና ችግር ናቸው ተብለው ከሚቆጠሩ ከእነዚህ ችግሮችና ከሌሎች ተያያዥ ችግሮች አኳያ ይበልጥ ተጋላጭ ናቸው በሚባሉት የ2ኛ ደረጃ ተማሪዎች ላይ በተለይ ሁኔታ ትኩረት በመስጠት የሚተገበር ይሆናል። በመሆኑም፣ እነዚህ ተማሪዎች ከወሲብና ከሥነተዋልዶ ጤና ችግሮች ጋር በተያያዘ ሊያጋጥሟቸው የሚችሉ ሁኔታዎችን በተመለከተ የልምድ ልውውጥ መድረኮችን ማመቻቸት፣ በጉዳዮቹ ዙሪያም በነፃነት የሃሳብ ልውውጦች የሚካሄዱበትን ሁኔታ ማመቻቸት፣ ክህሎትን ማዳበር እና የተገኙ ተሞክሮዎችን ሥራ ላይ በማዋል በኩል መንቀሳቀስ፣ የፕሮጀክቱ ዋና ተግባራት ናቸው።

“Bearers of Life” ፕሮጀክት

ይህ ፕሮጀክት፣ “The Bearers of Life: Championing Women’s and Girls’ Right” የሚል ስያሜ የያዘ ሲሆን፣ በብሪቲሽ ካውንስል የገንዘብ ድጋፍ የሚከናወንና “Civil Society Support Program” የሚለው ፕሮጀክት ሁለተኛ ክፍል ነው። ይህ ፕሮጀክት፣ “Beyond Numbers: Towards Gender Transformation” በሚል ሲተገበር እንደቀየው ቀዳሚው ፕሮጀክት ሁሉ፣ ፕሮፐራይድ በተሰኘ ግብረ ሰናይ ድርጅት ትብብር በአማራ ብ/ክ/ መንግስት ሰሜን ሸዋ ዞን ደብረብርሃን ከተማ እና በኦሮሚያ ብ/ክ/ መንግስት ሰሜን ሸዋ ዞን በሚገኙ ሁለት ከተሞች ማለትም በሸናና በአሌልቱ ወረዳዎች በሚገኙ ቀበሌዎች የሚተገበር ነው።

ፕሮጀክቱ፣ እንደቀዳሚው ፕሮጀክት ሁሉ፣ የ18 ወራት የቆይታ ጊዜ የሚኖረው ሲሆን፣ በመጀመሪያው የፕሮጀክቱ ክፍል የተከናወኑ ተግባራት የበለጠ መሰረት እንዲይዙና እንዲጎለብቱ በማድረግ ላይ በዋናነት ያተኩራል። ፕሮጀክቱ በተለይ ትኩረት ያደረገው፣ የሴቶችን ፖለቲካዊ ተሳትፎና የውሳኔ ሰጪነትን ሚና የበለጠ ማዳበር እና ማስፋት ላይ ከመሆኑ በተጨማሪ፣ የአካባቢው ህብረተሰብ በሴቶች እና በልጃገረዶች ላይ የሚደርሱ የተለያዩ የመብት ጥሰቶችን በተመለከተ እያደረገ ያለውን ተሳትፎ የበለጠ እንዲያጠናክር የማድረግ ዓላማም አለው። እንዲሁም፣ ዕታዊ ትንኮሳን በመከላከል በኩል በየአካባቢው ያሉ የሴቶች መብት ተቆርቋሪ ድርጅቶች ተሣትፎ የበለጠ እንዲጎለብት የማገዝ ተልእኮም ይኖረዋል። እነዚህንና መሰል ተግባራትን ያካተተው ይህ ፕሮጀክት እንዲተገበር የሚያስችሉ የቅድመ ዝግጅት ሥራዎች ተጠናቀዋል። ፕሮጀክቱን የተመለከቱ የግንዛቤ ማስጨበጫ ስልጠናዎችም ተሰጥተዋል።

የአእምሮ ብስለታችንን ለመገምገም አስፈላጊ ጉዳዮች

- እውነታን ከተጨባጭ ሁኔታ ጋር ማገናዘብ፣
- ሌሎችን ማፍቀር፣ (ይህም ተቃራኒ ዕታን ብቻ ሳይሆን ሰብዓዊ ፍጡራንን ባጠቃላይ መውደድ ማለት ነው።)
- የመሰረታዊ ፍላጎት ችግርን መፍታት፣
- የራስን ጠንካራና ደካማ ጎን ጠንቅቆ ማወቅ፣
- ችግርንና ፍርሃትን መቋቋም፣
- ለሰብዓዊ ፍጡራን እንክብካቤ ሲባል ሃላፊነትን መቀበል፣
- በውስጣዊ ደካማ ስሜት ግፊት አለመመራት፣ (ይህም ሲባል፣ ለራስ ጥቅምና ምኞት ሌላውን ሰው አለመበደል፣ አለመጫን፣ ወዘተ.ነው።)

“ዶክተር፣ ፕሮፌሰር ...” ተብሎ መጠራት ከፍታ የመሰለን መሳሳታችንን፣ ከ2400 ዓመት በፊት የአቴናው ፈላስፋ አፍላጦን፣ የሌላኛውን ፈላስፋ የሶቅራጥሰን ሃሳብ ወስዶ፣ “እኔ የማውቀው አለማወቄን ነው/ I know that I know nothing” ብሎ የተናገረውን እናስታውስ!!!!

ምንጭ፡የፍትህ መጽሄት እትም

ዓረብ ቤት የሚባለው የመንደር ገበያ መለወጥ

ጠላት ድል ሆኖ የኢትዮጵያ ነጻነት ከተመለሰ በኋላ ፣ በአዲስ አበባና በየጠቅላይ ግዛቱ ባሉት ዋና ዋና ከተሞች ከየመን እየፈለሱ ወደ ኢትዮጵያ የገቡት ዓረቦች፣ ኪወስኮች በብዛት እያቋቋሙ ለየሰፈሩ ነዋሪ ህዝብ የሸቀጣ ሸቀጥ ችርቻሮ ንግዳቸውን አስፋፍተው ይኖሩ ነበር። ኢትዮጵያውያኖቹም ይህን በየሰፈራቸው የተመሰረተውን ንግድ ቤት "የዓረብ ቤት" እያሉ በመጥራት፣ ለእለት ኑሮ የሚያስፈልጓቸውን ዘይትና ስኳር፣ ጨውና ቅመማ ቅመም፣ ሻይና ቡና፣ ክብሪትና ሻማ፣ የፋኖስና የኩራዝ ማብሪያ የሆነውን ነጭ ጋዝና ለምባ፣ ዕጣንና ብርጉድ፣...የመሳሰሉትን ስለሚገዙ፣ የዓረቦቹ ንግድ እጅግ እየተስፋፋ ሄደ።

ይህን የመሰለው የንግድ ሥራ፣ ኢትዮጵያኖቹን በገዛ አገራቸው እጅግ የሚጎዳቸው መሆኑን የተገነዘቡት አቶ መኮንን ሀብተወልድ፣ እሳቸው በሚመሩት በንግድ ሚኒስቴር ውስጥ ሰፊ ጥናት ተደርጎ፣ አንድ መፍትሄ እንዲገኝለት ልዩ ኮሚቴ አቋቋሙ። የአቶ መኮንን ሀብተወልድ ጭንቀትና ሥጋት፣ የውጭ ዜጎች የሆኑት ዓረቦች፣ የኢትዮጵያውያኖች ቀጥታ መብት የሆነውን የየመንደሩን የችርቻሮ ንግድ በሙሉ ይዘው ከበርቴ መሆናቸው ብቻ ሳይሆን፣ ዓረቦቹ በሚኖሩባቸው ቀበሌዎች ወጣት ሴት ልጆችን በገንዘብ አየደለሉ አንደ ሚስት በመያዝ ብዙ ልጆችን ካስወለዱ በኋላ፣ በመጨረሻው ለወለዷቸው ልጆች አንዳች የመኖሪያ ገንዘብም ሆነ የመቋቋሚያ ንብረት ሳያዘጋጁላቸው፣ ያከማቹትን ጥሬ ገንዘብ ይዘው የንግዳቸውን ድርጅት ለወገናቸው አስተላልፈው ወደ አገራቸው መመለሳቸው ነው። እነዚህ ቁጥራቸው በርካታ የሆኑት ከዓረቦቹ ራስ በራስ የተወለዱት ህፃናት፣ አባቶቻቸው ባደ ሜዳ ላይ ጥለዋቸው ሲሄዱ፣ በየተወለዱበት መፈር ሲንገላቱና ሲቸገሩ ማየት እጅግ የሚያሳዝን ነበር። እነዚህን የዓረቦች ልጆች ማን ያኑራቸው? ማንስ ያሳድጋቸው?.... እናቶቻቸውም በየመፈሩ እነዚህ የዓረብ ሚስቶች እየተባሉ፣ እንኳንስ ለትዳር የሚፈልጋቸው፣ ለመራተኛነትም የሚቀጥራቸው ማግኘት አልቻሉም።

የንግድ ሚኒስቴር ዋና ዋና ሃላፊዎችና የኢትዮጵያ ህዝብ ያገር ፍቅር ማህበር አባሎች የተገኙበት ኮሚቴ ጥናቱን አካሂዶ ባቀረበው ሀሳብ መሰረት የንግድ ሚኒስትሩ በዚህ ከኮሚቴው በቀረበላቸው ሀሳብ ውስጥ፣ ወደፊት በየመፈሩ ለሚካሄደው የችርቻሮ ንግድ ሥራ ለውጭ አገር ዜጎች መከልከሉን አዋጅ ማውጣት አስፈላጊ ነው ብለው ቢያምኑበትም፣ የችግሩ የመጨረሻው መፍትሄ አለመሆኑን በማየት፣ ዓረቦቹ የያዙትን ሥራ ኢትዮጵያውያኖች ወዲያውኑ እንዲረከቡ ለማድረግ ዘዴው ምን እንደሆነ ኮሚቴው ጥናቱን እንዲቀጥል ጠየቁ።

በዚህ ውሳኔ መሰረት፣ የንግድ ሚኒስቴርና የአገር ፍቅር ማህበር አባሎች ተሰብስበው ጥናታቸውን በሚያካሄዱበት ጊዜ፣ ለዚህ ኮሚቴ ቃለጉባኤ ያዥና ላይዘን ኦፊሴር ሆኖ እንዲሠራ መኮንን ሀብተወልድ የመረጡት "ሩጋ አሻሜ" የተባለ ዕድሜው ሠላሳኛውን ዓመት ያልሞላ ወጣት፣ አንድ ሀሳብ ተገለጠለት። ይኸውም፣ ለወጣቱ ሩጋ (በኋላ የፊታውራሪነት ማዕረግ አግኝተዋል) የታየው፣ በዚህ የመፈር ችርቻሮ ንግድ ዓረቦቹን ተቋቁመው የተያዙትን ቦታዎች ማስለቀቅ የሚችሉት የትውልድ አገሬ ተወላጆች "ጉራጌዎች " ብቻ ናቸው የሚል ነበር።

መኮንን ሀብተወልድ ወጣቱ ሩጋ ባቀረበላቸው ሀሳብ በጣም ተማረኩ። በማግስቱም በአገር ፍቅር ማህበር ጽህፈት ቤታቸው ኮሚቴውን ሰብስበው፣ የሩጋ አሻሜን ስም ሳያነሱ፣ ከአንድ ትጉህ ሠራተኛዬ የቀረበልኝ በሚል መነሻ ሀሳቡን ተንትነው ለአባሎቹ ገለፁ።

በመጨረሻም፣ በወጣቱ ሩጋ አሻሜና በጓደኞቹ ጥረት ለመጀመሪያ ጊዜ ተመርጠው የቀረቡት ዐርባዎቹ የጉራጌ ነጋዴዎች፣ የሚያስፈልጋቸውን እርዳታ ተቀብለው በአዲስ አበባ ከተማ ሥራቸውን በአስቸኳይ እንዲጀምሩና በአንድ ዓመት ጊዜ ውስጥ የሚያሳዩት ውጤት ታይቶ ውሳኔ እንዲሰጥበት የኮሚቴው አባሎች በሙሉ ከስምምነት ላይ ደረሱ። እነዚህም ዐርባዎቹ ወጣት ነጋዴዎች፣ በየሰፈሩ በሚገኘው ዓረብ ቤት አጠገብ ሱቅ እያቋቋሙ ንግዳቸውን ለመጀመር ወደፊት በአንድ ዓመት ጊዜ ውስጥ ከሚያገኙት ትርፍ የሚከፍሉት ለእያንዳንዳቸው ሰባት መቶ የኢትዮጵያ ብር መንግስት እንዲያበድራቸው ኮሚቴው የተስማማበትን፣ መኮንን ሀብተወልድ ለንጉሠ ነገሥቱ አቅርበው አስፈቀዱ።

እንደታሰበውም፣ ጉራጌዎቹ ነጋዴዎች በየዓረቡ መደብር አጠገብ ሱቆቻቸውን እየተከሉ፣ ንግዳቸውን ሲጀምሩ፣ የሠፈርተኛው ህዝብ መልካም ትብብር ስላልተለያቸው፣ ያደረባቸው ትጋትና የጋለ ስሜት እጅግ የተለየ ሆኖ ይታይ ነበር። አንድ ዓመት ባልሞላ ጊዜ ውስጥም፣ ከዐርባዎቹ ነጋዴዎች መካከል ሠላሳ ሦስቱ በዓረቦቹ ተይዘ የነበረውን ንግድ በሙሉ ቀልብሰው ስለወሰዱት፣ የመኖቹ የነበራቸውን ሱቅ እያፈረሱ ከሠፈሩ መጥፋት ግዴታ ሆነባቸው።

ምንጭ፡- ዘውዴ ረታ፣ የቀዳማዊ ኃይለሥላሴ መንግስት፣ገፅ 618

ከአለቃ ገብረሃና ቀልዶች

በሀገራችን እንደተለመደው ድግስ ካለ ቄሱም፣ አዝማሪውም፣ ሼሁም ሁሉም እንደሃይማኖቱ ይጠራል። ስለዚህ፣ የአለቃ ግዳጅ አንዱ ድግስ መሄድ ነው። ሴትየዋ ያው እንደነገሩ አሸር ባሸር የሆነ ድግስ ብጤ አድርጋ ኖሮ አለቃ ወጡም ቅጥንጥን፣ ጠላውም ውሃ ውሃ ብሎባቸው ኖሯል። ደጋሿ መጥታ አለቃ "ይብሉ እንጂ ትላለች!"። አለቃም "የመጣንበትን ቢሻን እንበላለን፤ ቢሻን እንጠጣለን!" ብለው የልባቸውን ተናገሩ።

የማስተርካርድ ፋውንዴሽን ስኮላርሽፕ የቀድሞ እና የ4ኛው ዙር ተመራቂ ተማሪዎች

የማስተርካርድ ፋውንዴሽን ስኮላርሽፕ የ3ኛው ዙር የባህርዳር ተመራቂ ተማሪዎች ከፋዌ ኢትዮጵያ የጽ/ቤት ሃላፊ ጋር

የፋዌ ኢትዮጵያ ንዑስ ቻፕተሮች የ2013 ዓ.ም. የሥራ እንቅስቃሴ

ፋዌ ኢትዮጵያ፣ ከምስረታው ጊዜ አንስቶ ለበርካታ ዓመታት በውጤታማነት እንዲዘልቅ በየክልሉ የተቋቋሙ የፋዌ ንዑስ ቻፕተሮች ሚና ከፍተኛውን ድርሻ ይይዛል። የእነዚህ ንዑስ ቻፕተሮች በየክልሉ መቋቋም፣ ከሴት ተማሪዎች የትምህርት ተሳትፎ ጋር በተያያዘ በየክልሎቹ የሚስተዋሉ ችግሮችን መቅረፍ የሚያስችሉ ተግባራትን የየክልሎቹን ተጨባጭ ሁኔታ ታሳቢ ባደረገ መልኩ እንዲከናወኑ አድል ሰጥቷል፡ ፡ ከዚህ በተጨማሪም፣ ፋዌ ኢትዮጵያ የተደራጀበትን ዓላማ በሃገራችን የተለያዩ አካባቢዎች ማስረፅ የሚቻልበትን አመቺ ሁኔታ ፈጥሯል፤ የድርጅቱም የድጋፍ መሰረት እንዲሰፋ አስተዋፅኦ አድርጓል። እነዚህ ንዑስ ቻፕተሮች፣ በ2013 በጀት ዓመት አቅዳቸውን መሰረት በማድረግ የተለያዩ ተግባራትን አከናውነዋል። በመሆኑም፣ የተወሰኑ የክልል ፋዌ ንዑስ ቻፕተሮችን የሥራ እንቅስቃሴ የተመለከተ ሪፖርት እንደሚከተለው ቀርቧል።

ፋዌ ኢትዮጵያ ሐረር ንዑስ ቻፕተር

በሐረር ብሄራዊ ክልላዊ መንግስት ዋና ከተማ ሐረር የተቋቋመው ይህ ንዑስ ቻፕተር፣ በ2013 ዓ.ም. የተለያዩ ተግባራትን አከናውኗል። በዚህም መሰረት፡-

- ✓በሴቶች ዙሪያ ከሚንቀሳቀሱና በክልሉ ከሚገኙ ማኅበራት ጋር ግንኙነት በመፍጠር፣ ሴት ተማሪዎችን የማበረታታት ሥራ ተሠርቷል።
- ✓ ሴት ተማሪዎች በሚያጋጥሟቸው የተለያዩ ችግሮች የተነሳ ትምህርታቸውን እንዳያቋርጡ፣ በተመረጡ ትምህርት ቤቶች የተለያዩ የትምህርት መሣሪያዎችንና የግል

ንፅህና መጠበቂያዎችን (ሞደስ) በመስጠት፣ በትምህርታቸው ላይ የሚደርሱ ተፅእኖዎችን የመቅረፍ ሥራ መሥራት ተችሏል። ይህም፣ ተማሪዎቹ ትምህርታቸው ላይ የበለጠ ትኩረት እንዲያደርጉና የትምህርት ውጤታቸውም ከፍ እንዲል ከፍተኛ አስተዋፅኦ አድርጓል።

ያጋጠሙ ችግሮች፡-
በክልሉ ፋዌ ቻፕተር የሥራ እንቅስቃሴ ሂደት ላይ በችግርነት የሚጠቀሱ በርካታ ጉዳዮች ያሉ ቢሆንም፣ የሚከተሉት ግን በዋናነት የሚጠቀሱ ናቸው። እነዚህም፣

✓ኮቪድ-19፣ በትምህርት ቤቶች የትምህርት አሰጣጥ ላይ ባስከተከለው ተፅእኖ የተነሣ፣ የትምህርት አሰጣጡ በፈረቃ እንዲሆን መደረጉ፣ የቻፕተሩ ጽ/ቤት በሚያከናወነው ሥራ ላይ ተፅእኖ ማድረጉ፣

✓እንደማንኛውም የሃገራችን ክልል፣ በሐረርም ኢኮኖሚያዊም ሆነ ትምህርት ነክ ድጋፎችን የሚሹ በርካታ ሴት ተማሪዎች የሚገኙ ቢሆንም፣ ባለው ኢኮኖሚያዊ አቅም ውስንነት የተነሣ እንደ ቻፕተር ጽ/ቤቱ ፍላጎት መንቀሳቀስና እነዚህን ሴት ተማሪዎች መደገፍ አለመቻሉ፣ የሚሉት ናቸው።

የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር የፋዌ ኢትዮጵያ ንዑስ ቻፕተር ዓመታዊ እንቅስቃሴ

የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር የፋዌ ኢትዮጵያ ንዑስ ቻፕተር፣ በተለያዩ ትምህርት ቤቶች የፋዌን ዓላማ መሰረት ያደረጉ እንቅስቃሴዎችን አድርጓል፡ ፡ ንዑስ ቻፕተሩ እንቅስቃሴውን ከሚያደርግባቸው ትምህርት ቤቶች መካከል አንዱ፣ የደራርቱ ቱሉ 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ነው። ትምህርት ቤቱ፣ በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር በአቃቂ ቃሊቲ ክፍለ ከተማ ውስጥ የሚገኝ ሲሆን፣ ተማሪዎችን በተለይም ሴት ተማሪዎችን በመደገፍና በማበረታታት በክፍለ ከተማው ብሎም በከተማ ደረጃ ከሚጠቀሱ ትምህርት ቤቶች መካከል ግምባር ቀደም ነው። የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ፋዌ ኢትዮጵያ ንዑስ ቻፕተር ዓመታዊ የሥራ እንቅስቃሴ፣ በአብዛኛው ትኩረት ያደረገው በዚህ ትምህርት ቤት በተከናወኑ ዐበይት ተግባራት ላይ ነው። ተግባራቱ እንደሚከተለው ቀርበዋል።

✓የትምህርት ቤቱን ሁሉንም ማህበረሰብ፣ የማህበራዊ አገልግሎት ተሳታፊና አባል እንዲሆን እና በአባልነትም በዓመት ሃያ ብር እንዲያዋጣ በማድረግ፣ በኢኮኖሚያዊ ችግሮች የተነሳ ትምህርታቸውን በወጉ መከታተል የማይችሉ ተማሪዎችን በጋራ መደገፍ የሚያስችል ስርዓት መዘርጋትና ተማሪዎቹንም መታደግ ተችሏል።

✓ሴት ተማሪዎችን የሥርዓተ ፆታ ክበብ አባል እንዲሆኑ በማድረግ፣ ሥነ ተዋልዶንና ኤችአይቪን አስመልክቶ ግንዛቤ እንዲያገኙ ማድረግ ተችሏል።

✓ሴት ተማሪዎች፣ በትምህርት ገበታ ላይ በድንገት በሚከሰት የወር አበባ የተነሳ ጭንቀት ላይ እንዳይወድቁና ስጋትም እንዳይገባቸው ለማድረግ፣ በየአለቱ የንፅህና መጠበቂያ ሞደስ አቅርቦት እንዲመቻች ማድረግ ተችሏል። በዚህ ረገድ፣ የትምህርት ቤቱ የቀይ መስቀል ከበብና በትምህርት ቤቱ አካባቢ የሚገኘው የኤቴል የእናቶችና ህፃናት ክሊኒክ አስተዋፅኦ ከፍተኛ ነበር።

✓የኢኮኖሚ ችግር ያለባቸው 23 የትምህርት ቤቱ ተማሪዎች፣ እስከ 2012 ዓ.ም. አንደኛ ሴሚስተር ድረስ በጀግናዋ አትሌት ኮለኔል ደራርቱ ቱሉ አማካይነት በሚደረግላቸው የገንዘብ ድጋፍ፣ በተለያዩ የግልና የመንግስት ከፍተኛ የትምህርት ተቋማት ትምህርታቸውን ሲከታተሉ ቆይተዋል።

✓በ2013 ዓ.ም. በትምህርት ቤቱ በመማር ላይ የሚገኙና የወለጆቻቸው የኢኮኖሚ አቅም ዝቅተኛ ደረጃ ላይ መገኘታቸው የተረጋገጠ 4 ወንዶችና 13 ሴት ተማሪዎች፣ በድምሩ 17 ተማሪዎች፣ ከትምህርት ቤቱ ማህበረሰብ በሚሰበሰብ መዋጮ በትምህርት ቤቱ የምሳ ምገባ ተጠቃሚ ሊሆኑ ችለዋል።

✓የደራርቱ ቱሉ ትምህርት ቤት ተማሪ የሆነችና በሰው ቤት በሠራተኛነት እየሠራች በመማር ላይ የነበረች ተማሪ፣ በገጠማት ከፍተኛ የሥራ ጫና የተነሣ ትምህርቷን በአግባቡ መከታተል ባለማቻሏ፣ የትምህርት ቤቱ የማህበራዊ አገልግሎት አባል ለሆኑ አንዲት በጎ ፈቃደኛ ሴት በአደራ በሞግዚትነት እንድትሰጥ በማድረግ፣ ተማሪዋ ትምህርቷን ባግባቡ እንድትከታተል ተደርጓል።

ያጋጠሙ ችግሮች

✓ከዚህ በፊት ተማሪዎችን በመደገፍ የተለያዩ ተግባራትን ያከናውኑ የነበሩ መንግስታዊ ያልሆኑ ተቋማትና ግለሰቦች ድጋፍ መቋረጥ፣ ከዚህ የተነሣም በሚደረግላቸው የገንዘብ ድጋፍ በከፍተኛ የትምህርት ተቋማት ውስጥ በመማር ላይ ያሉ ተማሪዎች ችግር ላይ የሚገኙ መሆኑ፣

✓በኮቪድ-19 የተነሳ፣ በአንድ ክፍል ውስጥ ይማሩ የነበሩ ተማሪዎች ወደ ሁለት ክፍል እንዲበተኑ መደረጉ፣ በክበባት ሁለንተናዊ እንቅስቃሴ ላይ ተፅእኖ ማሳደሩ፣ የንዑስ ቻፕተሩን እንቅስቃሴ አስቸጋሪ ማድረጉ፣

✓በፋዌ ኢትዮጵያ ጽቤት በኩል ለቻፕተሩ እንቅስቃሴ የሚመደበው በጀት፣ ትምህርት ቤቱ ካለው የተማሪ ቁጥርና ማሟላት ከሚጠበቅበት ግብዓት አንፃር በሚፈለገው መጠን ተገቢውን የሥራ እንቅስቃሴ እንዳያደርግ የገደበው መሆኑ፣

የሃዋሳ ፋዌ ኢትዮጵያ ንዑስ ቻፕተር

የሃዋሳ ፋዌ ቻፕተር ቀድሞ በደቡብ ብሄራዊ ክልላዊ መንግስት ንዑስ ቻፕተር በመሆን የፋዌን ተግባራት ሲያከናወን የቆየ ሲሆን፣ አሁን ግን ራሱን ችሎ የተዋቀረ ንዑስ ቻፕተር ነው። የንዑስ ቻፕተር ጽ/ቤት፣ ቀድሞ እንደደቡብ ክልላዊ መንግስት በሃዋሳ ከተማ በፋዌ ኢትዮጵያ ፕሮግራም መሰረት ውጤታማ ተግባራትን ማከናወን መቻሉን የተገነዘበው የደቡብ ብሄራዊ ክልላዊ መንግስት ትምህርት ቢሮ፣ በ2012 ዓ.ም. ባካሄደው ዓመታዊ የትምህርት ጉባኤ ላይ የእውቅና ሰርቴፊኬት የሰጠው መሆኑ ይታወሳል። ንዑስ ቻፕተሩ፣ በ2013 በጀት ዓመት ያከናወናቸው ተግባራት እንደሚከተለው ቀርበዋል።

✓የነፃ ትምህርት እድል ተጠቃሚ የሆኑ ተማሪዎች ተጠቃሚነት 100% ተሳክቷል።

✓የሁለተኛው ዙር የነፃ ትምህርት እድል ተጠቃሚ ተማሪዎች ወደ ዩኒቨርስቲ እንዲገቡ የነበረውን እቅድ ማሳካት ተችሏል።

✓የነፃ ትምህርት እድል ተጠቃሚ ተማሪዎችን ሁለንተናዊ እርካታ (ከትምህርት፣ ከግብዓት አንፃር) 100% ማሳካት ተችሏል።

✓የነፃ ትምህርት እድል ተጠቃሚ የሆኑ ተማሪዎችን ቤት ለቤት የመጎብኘት ተግባር ተከናውኗል።

✓የነፃ ትምህርት እድል ተጠቃሚ የሆኑ ተማሪዎች፣ በየሚማሩበት ትምህርት ቤቶች በትምህርት አሰጣጥ፣ በቱቶሪያል አተገባበር እንዲሁም ከትምህርት ቤቱ ማህበረሰብ ጋር ስለሚኖራቸው ጤናማ መስተጋብር በተመለከተ ድጋፍና ክትትል እንዲሁም ውይይቶች ተካሂደዋል።

✓ የተለያዩ ስልጠናዎች ሲሰጡ በመከታተል፣ በማጠቃለያ ፕሮግራሞቻቸውም ላይ በመገኘት፣ በየስልጠናዎቹ ሂደት የነፃ ትምህርት

አድል ተጠቃሚ የሆኑ ተማሪዎች ያገኙትን ግብዓትና ጥቅም በማሰባሰብ ለቀጣይ እንቅስቃሴ ግብዓት እንዲሆኑ በሚያስችል መልኩ ማደራጀት ተችሏል።

✓የመጨረሻው ዙር የነፃ ትምህርት አድል ተጠቃሚ ተማሪዎችን መረጃ በማሰባሰብና በማደራጀት፣ ከዋናው ፋዌ ኢትዮጵያ ጽ/ቤት ለሚመጣው ቡድን ምቹ ሁኔታ መፍጠር ከመቻሉ በተጨማሪ፣ አዲስ ተጠቃሚዎችን በመመልመል ሂደት ውስጥም በመሳተፍ አጠቃላይ የቻፕተር ጽ/ቤቱ እንቅስቃሴ ውጤታማ እንዲሆን የሚያስችል ሥራ ተሰርቷል።

✓ለሴት ተማሪዎች የትምህርት፣ የንፅህና መጠበቂያ፣ ለቤት ውስጥ አገልግሎታቸው በሚያስፈልጓቸው ቁሳቁሶች ስርጭት ወቅት የክትትልና የድጋፍ ሥራ ተከናውኗል።

✓በየወቅቱ በሚደረጉ የፕሮጀክት አፈፃፀም ግምገማዎች ላይ ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በመሆን የነቃ ተሳትፎ ማድረግ ተችሏል።

✓በተለያዩ ጊዜያት ከዋናው ጽ/ቤት ለሚጠየቁ ጥያቄዎች ምላሽ የመስጠትና አስፈላጊ ሁኔታዎችንም የማመቻቸት ሥራ ተግባራዊ ተደርጓል።

✓በኮቪድ-19 ወረርሽን ምክንያት ትምህርት በተቋረጠበት ሰዓት፣ ለማስተርክርድ ፋውንዴሽን ስክላርሽፕ ተጠቃሚ ተማሪዎች በአንላይን የሚሰጡ ትምህርቶችን ሀንድ አውቶች፣ የወርክሾፕ ጥያቄዎችን በቅርበት ማግኘት የማይችሉ ተማሪዎችን የተመለከተ መረጃ፣ ከትምህርት ቤቶቻቸው ጋር የቅርብ ግንኙነት በመፍጠር በየወቅቱ በመሰብሰብ፣ ተማሪዎቹ የተጠቀሱት ችግሮች ሰለባ እንዳይሆኑ ከፍተኛ ጥረት በማድረግና ተገቢውንም ድጋፍ በመስጠት ትምህርታቸውን ባግባቡ የሚከታተሉበትን አመቺ ሁኔታ መፍጠር ተችሏል።

በበጀት ዓመቱ ታቅደው ያልተከናወኑ ተግባራት፡-

✓ለጠቅላላ የንዑስ ቻፕተሩ አባላት አጭር የግንዛቤ ማስፊያ (Re-freshment) መድረክ የማመቻቸትና ስልጠና የመስጠት አቅድ አለመሳካቱ፣

✓የነፃ ትምህርት አድል ተጠቃሚ የሆኑ ተማሪዎችን የተመለከተ የፋዌ ንዑስ ቻፕተሩን ጠቅላላ የአባላት የጋራ የውይይት መድረክ ለማዘጋጀት ታቅዶ የነበረ ቢሆንም፣ ከኮቪድ-19 ጋር በተያያዘ በነበረው ወቅታዊ ችግር የተነሳ ሊተገበር አለመቻሉ፣

✓የነፃ ትምህርት አድል ተጠቃሚ የሆኑ ተማሪዎችን የየሴሚስተሩን ውጤት መነሻ በማድረግ በግል ደረጃ ድጋፍና ክትትል ለማድረግ ታቅዶ የነበረ ቢሆንም፣ አሁንም በኮቪድ-19 የተነሳ ድጋፍና ክትትል የማድረጉ አቅድ ሊተገበር አለመቻሉ፣

በመጨረሻም፣ ፋዌ ኢትዮጵያ ከተመሰረተበት ዓላማ አንፃር የመንግስትን ፖሊሲ በመደገፍ የሴት ተማሪዎችን የትምህርት ተሳትፎ በማሳካት በትምህርታቸው ብቁና ውጤታማ የሆኑ ሴት ተማሪዎችን ቁጥር ከማበራከት ባሻገር፣ ዛሬ ላይ በፕሮግራሞቹ ውስጥ ወንድ ተማሪዎችንም ተደራሽ ያደረጉ ተግባራትንም በማከናወን ላይ ይገኛል። ይሁን እንጂ፣ ይህ የያዝነው በጀት ዓመት የነፃ ትምህርት አድል ምልመላ መጨረሻ ዙር ላይ የሚገኝ እንደመሆኑ፣ በፈጣን የአድገት እንቅስቃሴ ላይ ከምትገኘው ሃዋሳ ከተማ አንፃርና ከከተማዋ የተለያዩ አካባቢዎች በተለያየ ምክንያት ወደከተማዋ የሚፈልሰው ሰው ቁጥር በጣም ከፍተኛ በመሆን ላይ ነው። ይህም ሁኔታ፣ በከተማዋ የሚገኙ ትምህርት ቤቶች ከአቅማቸው በላይ በርካታ ተማሪዎችን እንዲያስተናግዱ እያስገደደ ይገኛል። በተለይም፣ በሴት ተማሪዎች ቁጥር ላይ የታየው ለውጥ ከፍተኛ መሆኑን፣ በ2012 ዓ.ም. ትምህርት ገበታ ላይ ከነበሩ ተማሪዎች መካከል የሴት ተማሪዎች ቁጥር ከወንዶቹ ይልቅ ከፍተኛ መሆኑን ከሚጠቁሙ መረጃዎች መረዳት ይቻላል። እንደሚታወቀው፣ በመንግስት ትምህርት ቤት ከሚማሩ ተማሪዎች መካከል፣ በማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ እንዲሁም በሌሎች በርካታ ጉዳዮች የተነሳ ወላጆቻቸውን ካጡትና ለችግር ከተጋለጡት በርካታ ቁጥር ካላቸው ተማሪዎች መካከል አብዛኛዎቹ ሴት ተማሪዎች መሆናቸውን መገመት አያዳግትም። ይህም በመሆኑም፣ በንዑስ ቻፕተሩ ጽ/ቤት የሚከናወኑ ተግባራትን በተጠናከረ ሁኔታ ማስኬድ እጅግ አስፈላጊ ነው። በዚህ ረገድ፣ ጽ/ቤቱን በጽ/ቤት ደረጃ ከማጠናከር ጀምሮ ሌሎች የተለያዩ ተግባራትን አጠናክሮ ማስቀጠል እጅግ ጠቃሚ ነው።

ፋዌ ኢትዮጵያ ኦሮሚያ ንዑስ ቻፕተር

በኦሮሚያ ብሄራዊ ክልላዊ መንግስት የሚገኘው የፋዌ ኢትዮጵያ ቻፕተር፣ በአዳማ ከተማ በ8 መለስተኛ አንደኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶችና በሁለት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ውስጥ እንቅስቃሴ የሚያደርግ መሆኑ ይታወቃል። የንዑስ ቻፕተሩ ጽ/ቤት፣ እነዚህን ትምህርት ቤቶች ባማከለ መልኩ በ2013 ዓ.ም. በርካታ ተግባራትን ያከናወነ ቢሆንም፣ በዓለም አቀፍና በሃገር አቀፍ ደረጃ ባጋጠመው የኮቪድ-19 በሽታ የተነሳ ትምህርት ቤቶች እንዲዘጉና ለተወሰነ ጊዜም የመማር ማስተማሩ ሂደት እንዲቋረጥ መደረጉ፣ እቅዱን በሚገባው መልኩ መፈፀም እንዳይችል እንቅፋት መሆኑ አልቀረም። ይሁን እንጂ፣ በበጀት ዓመቱ የትምህርት ሂደቱ የበሽታውን ስርጭት ታሳቢ ባደረገ ሁኔታ በፈረቃ እንዲቀጥል የተደረገበትን ሁኔታ ግምት ውስጥ በማስገባት፣ የንዑስ ቻፕተሩ ጽ/ቤት የሚንቀሳቀስባቸውን ትምህርት ቤቶች መሰረት በማድረግ፣ ለተማሪዎች በአጠቃላይ በተለይም ለሴት ተማሪዎች በተለያየ መልኩ ለበሽታው እንዳይጋለጡ በተለያየ መልኩ እገዛ ያደረገበትን እንቅስቃሴ ለማከናወን ጥረት አድርጓል። የንዑስ ቻፕተሩ ጽ/ቤት፣ በኮቪድ-19 ውስጥ ሆኖ በበጀት ዓመቱ ያከናወናቸው ዋና ዋና ተግባራት እንደሚከተለው ቀርበዋል።

ሴት ተማሪዎች በመማር ማስተማሩ ሂደት ውስጥ ኮቪድ-19ን በተመለከተ ርቀታቸውን እንዲጠብቁ፣ ሁልጊዜ የእጃቸውን ንፅህና እንዲጠብቁ፣ ሳኒታይዘር እንዲጠቀሙና ማስክ በመጠቀም ረገድ እንዳይዘናጉ ያልተቋረጠ የግንዛቤ ሥራ ተሠርቷል።

በተቻለ መጠን የንፅህና መጠበቂያ ሞዴስ፣ ሳኒታይዘርና ማስክ የመስጠት ሥራ ተከናውኗል።

ሴት ተማሪዎችን ለማብቃት የሚያስችል የምክር አገልግሎት እና ትምህርታቸውንም በብቃት እንዲከታተሉ እና ውጤታማ እንዲሆኑ የሚያስችሏቸው የተለያዩ እገዛዎች ተደርገዋል።

የኮቪድ-19 በሽታ በቤተሰቦቻቸው ላይ ባደረሰው ኢኮኖሚያዊና ማህበራዊ ችግሮች የተነሳ ከትምህርት ገበታቸው ላይ ሊፈናቀሉ የሚችሉ ተማሪዎች፣ ከትምህርት ገበታቸው ላይ እንዳይፈናቀሉ የሚያደርግ እገዛ ተደርጓል፤ የማበረታታትና የማነቃቃት ሥራም ተሠርቷል።

በአጠቃላይ፣ ኮቪድ-19 እንደሃገር የነበረው ተፅእኖና እያስከተለው ያለው ችግር፣ ፋዌ ኦሮሚያ በትምህርት ቤት ላይና በሴት ተማሪዎች ላይ ሊሠራ ያሰበውን እቅድና እንቅስቃሴ በተሟላ መልኩ እንዳይተገብር አግዶታል። ኮቪድ-19፣ እንደሃገር ተፅእኖው እንደመቀጠሉ፣ በሴት ተማሪዎች ላይ የሚያስከትለው ዘርፈብዙ ችግርም እንዲሁ አሁንም ቀጣይነት እንደሚኖረው በመገንዘብ፣ የፋዌ

ኢትዮጵያ ኦሮሚያ ንዑስ ቻፕተርም ሆነ ሌሎች በሴት ተማሪዎች ላይ እንቅስቃሴ የሚያደርጉ አካላት፣ አቅም በፈቀደ መጠን የኮቪድ-19 ዘርፈ ብዙ ተፅእኖዎችን ታሳቢ በማድረግ ሊደረጉ የሚገቡ እገዛዎችን በመለየት እንቅስቃሴዎቻችንን በትብብር አጠናክረን መቀጠል እንዳለብን የንዑስ ቻፕተሩ ጽ/ቤት ያሳስባል።

የፋዌ ኢትዮጵያ የቀድሞ ስኮላርሽፕ ተጠቃሚዎች ዓመታዊ ጉባኤ እና የ2013 ዓ.ም. ስኮላርሽፕ ተጠቃሚ ተማሪዎች የምረቃ ሥነስርዓት

ዶ/ር ቶላ በሪሶ፣ የኦሮሚያ ብ/ክ/መንግስት ትምህርት ቢሮ ሃላፊ፣ ተማሪዎችን ሲሸልሙ

የቀድሞ የፋዌ ኢትዮጵያ ስኮላርሽፕ ተጠቃሚ ተማሪዎች ዓመታዊ ጉባኤ እና የ2013 ዓ.ም. የፋዌ ኢትዮጵያ ማስተርካርድ ስኮላርሽፕ ተጠቃሚ ተማሪዎች ምረቃ ሥነስርዓቶች ታህሣሥ 1 እና 2 2014 ዓ.ም. ለአራተኛ ጊዜ በቢሾፍቱ ከተማ ተካሄዱ። ሁለቱም ሁነቶች በተሳካ ሁኔታ እንዲካሄዱ፣ በሚመለከታቸው አካላት ተገቢዎቹ ቅድመ ዝግጅቶች ቀደም ብለው ተካሂደዋል። ቢሾፍቱ ከተማ በሚገኘው የኢትዮጵያ ሥራአመራር ኢንስቲትዩት የስልጠና ማእከል የስብሰባ አዳራሽ በተካሄዱት በእነዚህ ሥነስርዓቶች፣ የስኮላርሽፕ ፕሮግራሙ ዋና ተዋናዮች የሆኑት የማስተርካርድ ፋውንዴሽን እና የፋዌ ኢትዮጵያ የጽ/ቤት ሃላፊዎችና ሠራተኞች፣ የተማሪዎች ተወላጆችና ጥሪ የተደረገላቸው እንግዶች ተገኝተዋል። በዘንድሮው የቀድሞ የፋዌ ኢትዮጵያ ስኮላርሽፕ ተጠቃሚ ተማሪዎች ማህበር ዓመታዊ ጉባኤ ላይ፣ የእንኳን ደህና መጣችሁ ንግግር እና የስኮላርሽፕ ፕሮግራሙን ዓላማና አፈፃፀም፣ እንዲሁም በፕሮግራሙ የተመዘገቡ ውጤቶችን የተመለከተ ማብራሪያ በፋዌ ኢትዮጵያ ጽ/ቤት ዋና ዳይሬክተር በወ/ሮ ሮማን ደገፋ እና በጽ/ቤቱ የፕሮግራም አስተባበሪ በሆኑት በአቶ ፍቅሩ አማካይነት ማብራሪያና ገለፃ ተሰጥቷል። እንዲሁም፣ የቀድሞ ስኮላርሽፕ ተጠቃሚ ተማሪዎች ማህበርን ዓመታዊ እንቅስቃሴን የተመለከተ ገለፃና በቀጣይም የማስተርካርድ ስኮላርሽፕ ፕሮግራም በሚተገበርባቸው ክልሎች በማህበሩ አማካይነት እንዲከናወኑ የታቀዱ ዝርዝር ተግባራትን ያካተተ ረቂቅ አቅድ በማህበሩ ሥራአስፈፃሚ አማካይነት ቀርበዋል፤ ውይይትም ተካሂዶባቸዋል፣ ፡ በዚሁ ዓመታዊ ጉባኤ ላይ፣ የ2013 ዓ.ም. ተጠቃሚ የሆኑ 136 ተማሪዎች የዚሁ ጉባኤ ተሳታፊ ከመሆናቸውም በላይ፣ በማህበሩ ውስጥ የነቃ ተሳትፎ ማድረግ እንዲችሉም የስኮላርሽፕ ፕሮግራሙ የሚተገበርባቸውን ክልሎችን የወከሉ ሁለት ሁለት አባላትን ለማህበሩ ሥራ አስፈፃሚ በአባልነት መርጠዋል።

የዘንድሮ የ2013 ዓ.ም. የፋዌ ኢትዮጵያ ማስተርካርድ ፋውንዴሽን ፕሮግራም ተመራቂ ተማሪዎች ዓመታዊ የምረቃ ሥነስርዓትም እንዲሁ ታህሣሥ 2 ቀን 2014 ዓ.ም. ተካሂዷል። በእለቱ የምረቃ ሥነስርዓት ላይ፣ ዶ/ር ቶላ በሪሶ፣ የኦሮሚያ ብ/ክ/መንግስት ትምህርት ቢሮ ሃላፊ፣ ወ/ሮ የሻረግ ነጋሽ በትምህርት ሚኒስቴር የሥርዓተ ፆታ ዳሬክቶሬት ዋና ዳይሬክተር፣ ወ/ሮ አልማዝ ወልደተንሣይ የፋዌ ኢትዮጵያ የቦርድ ሰብሳቢ፣ የስኮላርሽፕ ፕሮግራሙ የሚተገበርባቸው ትምህርት ቤቶች የሚገኙባቸው ወረዳዎች የሴቶችና ህፃናት ጉዳይ ጽ/ቤቶች ተወካዮች፣ የየትምህርት ቤቶቹ ዳይሬክተሮች፣ የመምህራን ሜንቶሮች እና ወላጆችና የፋዌ ኢትዮጵያ ጽ/ቤት ሠራተኞች ተገኝተዋል። በዚሁ ምረቃ ላይ በእንግድነት የተገኙት ዶ/ር ቶላ በሪሶ እና ወ/ሮ አልማዝ ወልደተንሣይ ለተመራቂ ተማሪዎች የመልካም ምኞትና የእንኳን ለዚህ በቃችሁ ንግግር አድርገዋል። የተመራቂ ተማሪዎች ወላጆችም፣ የስኮላርሽፕ ፕሮግራሙ በልጆቻቸው የትምህርት ተሳትፎ ውስጥ የነበረውን ዓይነተኛ አስተዋፅኦ በተመለከተ የበኩላቸውን ምስክርነት ገልፀዋል፤ ተመራቂ ተማሪዎችም እንዲሁ፣ በፕሮግራሙ ውስጥ ከታቀፉ አንስቶ በትምህርታቸው ላይ ተጨባጭ ለውጥ ማምጣት እንደቻሉ ከፍተኛ እገዛ እንደነበረው አብራርተዋል። በመጨረሻም፣ ለተመራቂ ተማሪዎች በሙሉ የሠርተፊኬት እና በትምህርታቸውም ከፍተኛ ውጤት ለስመዘገቡ ተመራቂ ተማሪዎች ሽልማት የመስጠት ሥነስርዓት ተካሂዶ የአለቱ ፕሮግራም ተጠናቋል።

በተመሳሳይ መልኩ፣ ቢሾፍቱ የተካሄደውን ይህን የተማሪዎች የምረቃ ሥነስርዓት ተከትሎ፣ የፋዌ ኢትዮጵያ የማስተርካርድ ፋውንዴሽን ስኮላርሽፕ ፕሮግራም ተጠቃሚ ለሆኑና ባህርዳር ከተማ ውስጥ ለሚገኙ 46 ተማሪዎች የምረቃ ሥነስርዓት ተካሂዷል። የምረቃ ሥነስርዓቱ ታህሣሥ 14 ቀን 2014 ዓ.ም. ባህርዳር ከተማ ውስጥ በሚገኘው አለይቭ ሆቴል ተካሂዷል። በምረቃው ሥነስርዓት ላይ የተለያዩ ጥሪ የተደረገላቸው የአማራ ክልል የትምህርት እና የሴቶች፣ የህፃናትና ወጣቶች ቢሮዎች ተወካዮች፣ እንዲሁም የፋዌ ስኮላርሽፕ ፕሮግራም የሚተገበርባቸው ትምህርት ቤቶች የሥራ ሃላፊዎች እና መምህራን፣ የተመራቂ ተማሪዎች ቤተሰቦች እና የፋዌ ኢትዮጵያ የጽቤት ሠራተኞች ተገኝተዋል። በትምህርታቸው ከፍተኛ ውጤት ለስመዘገቡ ስድስት ተማሪዎችም (ሁሉም ሴቶች ናቸው) የማበረታቻ ሽልማት ተሰጥቷል።

የማስተርካርድ ስኮላርሽፕ የ4ኛው ዙር ተጠቃሚ ተማሪዎች የምረቃ ሥነሰርዓት እና
የቀድሞ ተማሪዎች ስብሰባ ሂደት በከፊል (ቢሾፍቱ)

ከጠቢባን ምክር

❖ አጭር ርቀትን ብቻህን ብትጓዝ ይመረጣል። ረጅም ርቀትን ግን ከሰው ጋር ብትጓዝ ይሻላል። ከሞኝ ሰው ጋር ደግም አንድ ኢንችም አብረኸው አትጓዝ። ቀንህን ያደፈረስብሃል። ጉዞህ ደስታ ቢስ እንዲሆን ከፈለክ ከሞኝ ጋር ተጓዝ!!

❖ ለመኖር ብላ እንጂ፣ ለመብላት ብቻ አትኑር!!!

ከዘነበ ኢትዮጵያዊ መጽሃፈ ሥጋዊ መንፈሳዊ፣1857

➢ ድንጋይና ጭቃ ቢቀጣጠሉ ታላቅ ቤት ረጅም ቅጥር ይሆናሉ። እናንተም መሬታውያን ሰዎች እንደዚህ ብትረዳዱ ጥበባችሁና ሃይላችሁ ከሰማይ በደረሰ።

➢ በርበሬ ላዩን ቀይ ሆኖ ይታያል፤ ምነው ቢሉ በብልሃት ገብቶ ሊለበልብ ፡ ፡ ክፉ ሰውም ቀስ ብሎ ገብቶ ኋላ ነገሩን ያመጣል።

➢ ከገንዘብ መልካም ማነው፤ወርቅ። ነገርንና ጥልን የሚያስቀር ማነው፡ ዕርቅ። ኑዋሪስ ማነው፡ ዓዲቅ ነው፡ ሣቅስ ምንድን ነው፡ የደስታ ማለፊያ ነው፡ እልልታ ምንድን ነው፡ የደስታ መክፈያ አዋጅ ነው።

➢ ቀለም በቀንድ ሳለ ዲዳ ነው፡ ፡ በተግፈ ጊዜ ግን መላሰኛ ነው። ቀለም በቀንድ ሳለ ጭምት ነው። በተግፈ ጊዜ ግን እንደሰከረ ነው። ሁሉንም ይለፈልፋል።

➢ የምሥራች ከሩቅ አገር በመጣ ጊዜ የሰው ልብ በደስታ ባህር ይሰጥማል፡ ፡ እርጎን ከፍተው ቢተዉት ዝንብና ድመት ይጫወትበታል። አገርንም አቅንቶ ሰው ካለሳቀመጡበት ተመልሶ ዱር ይሆናል።

የፋዌ ኢትዮጵያ ስኮላርሽፕ ተጠቃሚ ተማሪ ምስክርነት

ፋዌ ኢትዮጵያ በትምህርታቸው ውጤታማ ሆነው ባሉባቸው ኢኮኖሚያዊና ማህበራዊ ችግሮች የተነሳ ትምህርታቸውን ባማባቡ መከታተልና በትምህርታቸውም የመዘለቅ አዳጋ የተጋረጠባቸውን ሴት ተማሪዎችን የተለያዩ የስኮላርሽፕ ፕሮግራሞችን በመዘርጋት ሲደግፍ ቆይቷል፤ በመደገፉም ላይ ይገኛል:: በፋዌ ስኮላርሽፕ ፕሮግራሞች በሚደረጉላቸው የተለያዩ ድጋፎች እየታገዙ የሁለተኛ ደረጃ ትምህርታቸውን በሚገባ ያጠናቀቁ፣ በርካታ ሴት አህቶታችን ተጠቃሽ ናቸው። ከእነዚህ ሴት አህቶቻችን መካከል አንዷ ተማሪ ዳግማዊት ፍቃዱ ናት። ዳግማዊት ፍቃዱ፣ የሁለተኛ ደረጃ ትምህርቷን በሚገባ በማጠናቀቅ የዩንቨርስቲ ትምህርት መግቢያ ፈተናና በመውሰድ ውጤቷን በመጠባበቅ ላይ የምትገኝ ስትሆን፣ የፋዌ ማስተርካርድ ፋውንዴሽን ስኮላርሽፕ ፕሮግራምን በተመለከተ ያላትን አስተያየት እንድትሰጠን ቃለመጠይቅ አድርገንላታል። የቃለመጠይቁ ይዘት እንደሚከተለው ቀርቧል።

ትማር፡- ራስሽን ብታስተዋውቂን?

ዳግማዊት ፍቃዱ፡- ስሜ ዳግማዊት ፍቃዱ ይባላል። የተወለድኩት ሐምሌ 1 ቀን 1994 ዓ.ም. ሲሆን፣ የተወለድኩት ሀዋሳ ከተማ በተለምዶ ኮረም ሰፈር በመባል በሚታወቀው አካባቢ ነው። ለቤተሰቤ ሁለተኛ ልጅ ነኝ።

የቤተሰብ ሁኔታን በተመለከተ፣ አባት እና እናቴን ጨምሮ በአጠቃላይ የቤታችን አባላት ብዛት አምስት ነው። ታላቅ እና ታናሽ ሁለት አህቶች አሉኝ። ታላቅ አህቴ፣ የአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ የማኔጅመንት የሶስተኛ ዓመት ተማሪ ናት። ታናሼ ገና ትምህርት አልገባችም::

አባቴ አቶ ፍቃዱ ተሾመ የቴሌ ሰራተኛ ሲሆን፣ እናቴ ወ/ሮ መስከረም ጌታቸው ሀዋሳ ፖሊስ መምሪያ ውስጥ ትሰራለች። የትምህርት ሁኔታዬን በተመለከተ፣ ከነርሰሪ እስከ ኬጂ ድረስ ሃዋሳ በብራይት ፊውቸር ትምህርት ቤተ የተማርኩ ሲሆን፣ አንደኛ ክፍልን ስለሴ የመጀመሪያ ደረጃ፣ ከሁለተኛ እስከ ስምንተኛ ያሉ ክፍሎችን ደግሞ ኢትዮጵያ ትቅደም የመጀመሪያ ደረጃ ትምህርት ቤት ተከታትያለሁ። የሁለተኛ ደረጃ ትምህርቴን ደግሞ፣ ፋዌ ኢትዮጵያ በማስተርካርድ ፋውንዴሽን ፕሮግራም ባዘጋጀው የስኮላርሽፕ ፕሮግራም እድል ተጠቃሚ በነበርኩበት ወቅት ቢኢንቢ በተሰኘ ትምህርት ቤት በመማር አጠናቅቄአለሁ። በቅርቡ፣ በሃገር አቀፍ ደረጃ ጥቅምት መጨረሻ ላይ የተሰጠውን የ2013 ዓ.ም. የዩኒቨርስቲ መግቢያ ፈተና ወስጄ ውጤት በመጠባበቅ ላይ እገኛለሁ።

ትማር፡ - የፋዊ ኢትዮጵያ የማስተርካርድ ፋውንዴሽን ስኮላርሽፕ ፕሮግራም ተጠቃሚ መሆንሽ ይታወቃል፡ ፡ የስኮላርሽፕ ፕሮግራሙ ተጠቃሚ እንዴት ልትሆኚ ቻልሽ?

ዳግማዊት ፍቃዱ፡ - የፋዊ ስኮላርሺፕ ፕሮግራም ተጠቃሚ የሆንኩት፣ የኢትዮጵያ ትቅደም መጀመሪያ ደረጃ ትምህርት ቤት የስምንተኛ ክፍል ተማሪ እያለሁ በመጣው አድል ልታቀፍ በመቻሌ ነው። ይህን አድል ያኘሁት፣ በዋናነት በትምህርታቸው ጥሩ ውጤት ላላቸው ተማሪዎች በተሰጠው እድል መሰረት ባጋኘሁት ውጤት ተወዳድሬ ነው። በመሆኑም፣ ውድድሩ ሲካሄድ፣ በትምህርት ቤት ደረጃ በሰባተኛ እና በስምንተኛ ክፍሎች የተመዘገበ ውጤት እና በክልል ደረጃ በሚሰጠው ክልላዊ የስምንተኛ ክፍል ፈተና የተገኘ ውጤትም በመመልመያ ጥቅም ላይ እንደዋሉና እነዚህንም መስፍርቶች እንዳሟላሁ አስታውሳለሁ። ከውጤቴ በተጨማሪ፣ በውድድሩ ወቅት በተለያዩ ክበቦች እና በተለያዩ ትምህርት ቤት ነክ እንቅስቃሴዎች የነበረኝ ተሳትፎ፣ እንዲሁም የቤተሰቤ የኑሮ ደረጃ ዝቅተኛ መሆንም እድሉን እንዳገኝ አስተዋፅኦ ነበራቸው።

ትማር፡ - በፋዊ ኢትዮጵያ የማስተርካርድ ፋውንዴሽን ስኮላርሽፕ ፕሮግራም በመታቀፍሽ፣ ታገኚያቸው የነበሩትን ድጋፎች ብትገልጪልን?

ዳግማዊት ፍቃዱ፡ - በፋዊ ኢትዮጵያ የማስተርካርድ ፋውንዴሽን ስኮላርሽፕ ፕሮግራም በመታቀፌ፣ ዘርፈ ብዙ ጥቅሞችን አግኝቻለሁ። ፕሮግራሙ፣ ከእኔም አልፎ ቤተሰቤን የጠቀመ ፕሮግራም ነበር ብል ማጋነን አይሆንብኝም። ካገኘኋቸው ጥቅሞች መካከል፣ የንፅህና መጠበቂያ የተለያዩ ቁሶች፣ (የጥርስ ሳሙናና ብሩሽ፣ የገላና የልብስ ሳሙናዎች፣ የሴቶች ንፅህና መጠበቂያዎች/ሞይስ እና የመሳሰሉት)፣ ዩኒፎርም እና ጫማ፣ የጽህፈት መሣሪያዎች (ሁለት ደርዘን ደብተሮችና አስር አስር እስኪሪቢቶዎችና እርሳሶች) አጋዥ መጻህፍቶች (በሁሉም የትምህርት አይነቶች) እንዲሁም የትምህርት ቤት ቦርሳ በዋናነት የሚጠቀሱ ቁሳቁስ ናቸው።

በፕሮግራሙ ሌለው የተደረገልኝና በዋናነትም ልጠቅሰው የሚገባኝ፣ ለትራንስፖርት እንዲሁም ለሌሎች አስፈላጊ ነገሮች እንዳውለው ይሰጠኝ የነበረው ወርሃዊ የገንዘብ ድጋፍ ነው፣ ፡ በመሆኑም፣ ለተለያዩ ወጪዎች መሸፈኛ በየወሩ የ750 ብር ድጋፍ ሲደረግልኝ ነበር።

ስልጠናን በተመለከተ፣ የእንግሊዝኛ ቋንቋዬን እንዳዳብር በየዓመቱ ለ6ወር ያህል በሳምንት 3ቀን ቋንቋውን የተመለከተ የማሻሻያ ስልጠና በባለሙያዎች ተሰጥቶኛል፣ ፡ በየትምህርት ዓይነቱም የቲቶሪያል ፕሮግራሞችም ተመቻችተውልኛል፣ ፡ እንዲሁም፣ በኢንተርፕረነርሺፕ፣ በህይወት ክህሎት፣ በአይሲቲ እና በመሳሰሉት የተለያዩ ስልጠናዎችን ወስጃለሁ።

ትማር፡ - በዚህ ፕሮግራም በመታቀፍሽ በትምህርት ተሳትፎሽ ረገድ ያመጣሽውን ለውጥ እንዴት ትገልጪዋለሽ? ያመጣሽውን ለውጥ ቀድሞ ከነበረሽ የትምህርት ተሳትፎ ጋር በማነፃፀር በዝርዝር ብትገልጭልን?

ዳግማዊት ፍቃዱ፡ - በዚህ ፕሮግራም በመታቀፌ በጣም ብዙ የሚባል ለውጦችን አምጥቻለሁ። በዚህም መሰረት፣ ፕሮግራሙ፣ የአስተሳሰብ አድማሴን እንዳሰፋ፣ በክፍል ውስጥ ያለኝንም የትምህርት ተሳትፎ በእጅጉ እንድጨምር አድርጎኛል። በዚህ ረገድ፣ ይሰጡኝ የነበሩት አጋዥ መጻሃፍቶች የነበራቸው እገዛ በጣም ከፍተኛ ነበር። ለትምህርት ተሳትፎዬም ሆነ ለውጤቴ መሻሻል አይነተኛ አስተዋፅኦ አድርገዋል።

ፕሮግራሙ አካል በሆኑ ስልጠናዎች በመሳተፍ ያገኘኋቸው ለውጦች በቀላሉ የሚገለፁ አይደሉም። በህይወቴ ብዙ ለውጦችን እንዳመጣ የረዱኝ ናቸው። በዚህም መሰረት፣ ከቋንቋ አንፃር በእንግሊዝኛ የተሰጠኝ የማብቃት ስልጠና፣ በቋንቋው ከበፊቱ እጅግ በተሻለ ሁኔታ የመግባባት ችሎታዬን ማሳደግ ችያለሁ። አሁን ላይ ከቋንቋው ተናጋሪዎች ጋር በሚገባ ተግባብቼ ማውራት እችላለሁ ብል ድፍረት አይሆንብኝም።

የህይወት ክህሎት ማዳበሪያ ተብለው የተሰጡኝ ስልጠናዎች ደግሞ፣ ህይወቴን እንዴት መምራትና ወደፊቴን እንዴት ማስቀጠልና ማስኬድ እንዳለብኝ በደንብ አሣውቀውኛል። እንዲሁም በእቅድ መመራት እንዳለብኝና አቅዶቼንም እንዴት ማሳካት እንዳለብኝ አስተምረውኛል።

ከኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂ (ICT) አጠቃቀም ጋር የወሰድኩት ስልጠና፣ አሁን ላይ ያለኝን የኮምፒዩተር አጠቃቀም ክህሎት በከፍተኛ ደረጃ አሻሽሎልኛል።

ትማር፡ - ስለፕሮግራሙ ያለሽን አጠቃላይ አስተያየት በአጭሩ ብትገልጭልን?

ዳግማዊት ፍቃዱ፡ - ይህ ፕሮግራም፣ እጅግ ጠቃሚነት ያለው በጣም ጥሩ ፕሮግራም ነው። በተለይ ለእኛ ለሴቶች የሚኖረው ጠቀሜታ በጣም ከፍተኛ ነው። ሴት ልጅ በአራሷ መተማመን እንዲኖራትና ከወንድ ልጅ እኩል የትኛውንም ነገር ማድረግ እንደምትችል ማስመስከር የምትችልበትን እድል መፍጠር የቻለ ፕሮግራም ነው።

ከዚሁ ጋር በተያያዘ፣ ፕሮግራሙን በተመለከተ የማቀርበው አስተያየት አለኝ። እንደሚታወቀው፣ ይህ ፕሮግራም የሚያተኩረውና የሚተገበረው፣ ከ9-12 ባሉ የክፍል ደረጃዎች የሚማሩ ተማሪዎችን ብቻ የስኮላርሽፕ ፕሮግራሙ ተጠቃሚ በማድረግ ነው። ነገር ግን፣ ሁለተኛ ደረጀ እያልን ለስኮላርሽፑ ፕሮግራም እንድንመረጥ ካደረጉን ነገሮች መካከል አንዱ የቤተሰባችን የኑሮ ሁኔታ እንደመሆኑ፣ በሁለተኛ ደረጃ ሲሰጠን የነበረው ድጋፍ የዩኒቨርስቲ ትምህርት ስንከታተልም ቢቀጥል መልካም ነው ብዬ አስባለሁ። ፡ ምክንያቱም፣ ዩኒቨርሲቲ ሲገባም በሴት ተማሪዎች ላይ የሚኖረው ጫና ከሁለተኛ ደረጃው የበለጠ ቢብስ እንጂ ያነሰ ነው የሚል ግምት ስለሌለኝ ነው። ለማንኛውም፣ ለሰጣችሁኝ መልካም ድጋፍ ግን አሁንም በእጅጉ አመሰግናለሁ።

ትማር፡ - ወደፊት መሆን የምትመኚውን ብትጠቅሽልን?

ዳግማዊት ፍቃዱ፡ - እኔ ወደፊት መሆን የምመኘው ነገር ቢኖር፣ የፊዚዮቴራፒ ትምህርት በመከታተል በሙያው ሀገሬንና ያሳደገኝን ህብረተሰብ ማገልገል ነው። ይህንን ምኞቴን እንደማሳካ ደግሞ በጣም እርግጠኛ ነኝ። በድጋሚ በፋዊ ኢትዮጵያ በኩል ለተደረገልኝ ድጋፍ ሁሉ ምስጋናዬን በዚህ አጋጣሚ አቀርባለሁ።

ከአርአያዎች አንደበት

ዶክተር ሰላም አክሊሉ፡ - በሙያዬ ካይሮፕራክተር ነኝ። ካይሮፕራክቲክ የሚባለው የህክምና ሙያ ኒውሮ ማስኩላር እስኬሌተን ስፔሻሊስት ይባላል። ይህም፣ የነርቭ የጡንቻና የአጥንት በተለይም ደግሞ የአከርካሪ አጥንት ላይ የሚያተኩር አጠቃላይ የደህንነት ጤና አጠባበቅ ሙያ ነው። የተወለድኩት በድሬዳዋ ከተማ ነው። የመጀመሪያ ደረጃ ትምህርቴን የተከታተልኩት ደግሞ ቤተርዳም በሚባል ትምህርት ቤት ነው። እናትና አባቴ ስምንት ልጆች ነበረቸው። የመጨረሻ ልጅ ስለነበርኩ በአስተዳደጌ ውስጥ ከእናትና ከአባቴ በተጨማሪ የታላላቆቼ አስተዋፅኦ ከፍተኛ ነበር። የሃይማኖት አባቶች እና አስተማሪዎቼም ዛሬ ላለሁበት ደረጃ ብርቱ ሚና ተጫውተዋል። በአርግጥ የመጨረሻ ልጅ በመሆኔ በርካታ ተንከባካቢዎች፣ አስተማሪዎች እና መካሪዎች የነበሩኝ ቢሆንም ከሁሉ በላይ ግን የአባቴ አስተዋፅኦ ከፍተኛ ነበር። ልጆቹን በጣም የሚያከብር፣ በአርጋታ የሚያዳምጥ ሃሳባቸውን የሚቀበል አባት ነበር። እኔም ይህንን ተጠቅሜ የህክምና ባለሙያ መሆን እንደምፈልግ ለአባቴ የነገርኩት ገና የስድስት ዓመት ልጅ ሆኜ ነው። እሱም "ትሆኛለሽ" አለኝ። "የኔ ልጅ ትችያለሽ" ተባልኩ። ይህም ፍላጎቴን ለማሳካት ብርታት ሆነኝ። ሁሌም የተመኘሁትን እንደምሆን ተስፋ እያደረግሁና ፍላጎቴን ለማሳካት ተግቼ እየሰራሁ ያሰብኩትን ለማሳካት ቻልኩ። "ትችያለሽ፣ ትችላለህ" የተባሉ ልጆች ይችላሉ። "The universe knows only one word and that word is yes." ዓለም ሁሉ የሚያውቀው አንድ ቃል "አዎ" የሚለው ነው። ከዛም ልጆች "ትችላላችሁ" ሲባሉ ዓለም ሁሉ ይሰማል ምላሹም አዎንታዊ ይሆናል። አዎን "ነህ ነሽ" የሚባልላቸው ልጆች ላይ የሚፈጥረው አዎንታዊ ተፅእኖ ከፍተኛ ነው። ስለዚህ ልጆችን እያበረታቱ ማሳደግ ለነገ እነሱነታቸው የሚኖረው አስተዋጽኦ በቀላሉ የሚታይ አይደለም።

ደራሲና አርታኢ ሜሪ ጃዕፈር፡ - ተወልጄ ያደግሁት በቀድሞ ኢሉባቡር ክፍለ ሃገር ጎሬ ከተማ ውስጥ ነው። አባቴ አቶ ጃዕፈር ሰይድ የየመን ዝርያ ያላቸው ኢትዮጵዊ ናቸው። እናቴ ደግሞ ወ/ሮ የስሚን አብርሃም ትባላለች፤ የግብፅ ዝርያ ያላት ኢትዮጵያዊ ናት። እናቴ አንድ ትምህርት ቤት የእጅ ሥራ መምህር ስለነበረች፣ የመደበኛ ትምህርት ቤት ከመግባቴ በፊት እናቴን ተከትዬ ትምርት ቤት እሄድ ነበር፣ ፡ የአንደኛ ደረጃ ትምህርቴን የተማርኩት እዚያው ጎሬ አቡነ ሚካኤል አንደኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ነው። ቤተሰቦቼ በልጆች አስተዳደግ ጥብቅ የነበሩ ቢሆንም፣ እኔ ጨዋታና ዝላይ እወድ ነበር። በትምህርት ቤቱ ውስጥ በሚዘጋጁት የኳስ ጨዋታና የሩጫ ውድድር ዋነኛ ተሳታፊ ነበርኩ፣ ፡ በመሆኑም፣ የኔ ባህርይ ከቤተሰባችን አባላት ትንሽ ፈንገጥ ያለ ነበር። ሆኖም፣ በትምህርቴ ጎበዝ ስለነበርኩ፣ ይህ ባህርዬ ወላጆቼን ብዙም አላስከፋቸውም ነበር፣ ፡ እናቴም መምህርት በመሆኗ ሴት ልጅን ማስተማር ያለቀውን ጥቅም ታውቅ ስለነበር፣ እንድማር፣ እንዳነብ ትገፋፋኝ ነበር።። እኔም፣ ማንበብና መማር ያለውን ፋይዳ መገንዘብ የጀመርኩት ገና በልጅነቴ ነው።

ልጆች አድገው ጥሩ አንባቢና ጸሃፊ እንዲሆኑ፣ ወላጆቻቸው የሚነግሯቸው ተረቶችና ታሪኮች ትልቅ አስተዋፅኦ አላቸው። እኔም አሁን ላለኝ የድርሰት ሥራ መነሻ የሆነኝ ምንድን ነው ብዬ ወደኋላ ሳስብ ወደ አእምሮዬ ከሚመጡት ጉዳዮች የአባቴ ነገር ቀዳሚው ነው። በልጅነት እድሜዬ አባቴ በኔ ውስጥ የዘራው ዘር ይመስለኛል አሁን አድጎ ፍሬው የሚታየው። አባቴ ዘውትር ተረቶችን ያወራልኝ ነበር። በተለይ እንደነ አሊባባ ዓይነት የአረብ ተረቶች ሲነግረኝ ተመስጬ አሰማው እንደነበር ትዝ ይለኛል። አባቴ የሥነጽሁፍን ዘር ብቻ አልነበረም በእኔ ህይወት ውስጥ የዘራው። አባቴ ለትዳሩ ታማኝ፣ ከሚኖርበት አካባቢ ማህበረሰብ ጋር በመተሳሰብና በመፈቃቀር ያለውን ለሌሎች እያካፈለ የሚኖር ሰው ነበር። እና እኔም ታማኝነት፣ ፍቅር እና ሌሎች ማሰብን ከእርሱ ተምሬአለሁ።

ወ/ሮ መሊካ በድሪ፡ - ትውልዴ አዲስ አበባ ነው። ያደግኩትና ትምህርት የጀመርኩት ተክለሃይማኖት አካባቢ በተለምዶ በርበሬ በረንዳ በሚባለው ሥፍራ ነው። የአንደኛ ደረጃ ትምህርቴን አባድር፣ የሁለተኛ ደረጃ ትምህርቴን ደግሞ የካቲት 12 (የቀድሞ እቴጌ መነን ትምህርት ቤት) ተከታትያለሁ። የ2ኛ ደረጃ ትምህርቴን እንዳጠናቀቅሁ፣ የንግድ ሥራ ኮሌጅ በመግባት በባንኪንግ እና ፋናንስ በ1976 ዓ.ም. በዲፕሎማ ተመርቄያለሁ። ሥራ የጀመርኩት በኢትዮጵያ ንግድ ባንክ በጀማሪ የባንክ ክለርክነት ነው። ወደ ቀጣይ የትምህርት ደረጃ ለመዝለቅ ከፍተኛ ፍላጎት ስለነበረኝ፣ ሥራ እንደ ጀመርኩ በአዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ በማታው የዲግሪ ፕሮግራም ትምህርቴን ቀጠልኩ። በወቅቱ ትዳር የመመስረት ዓላማ ባይኖረኝም፣ ዘመኑ የሴት ልጅ ክብሯ ትዳሯ የሚባልበት ጊዜ ስለነበር፣ የጀመርኩትንም የዲግሪ ትምህርት ሳልጨርስ ወደ ትዳር ገባሁ።

ምንም እንኳን ፈጥኜ ትዳር ብይዝም፣ ትምህርቴን ከመቀጠል ግን አላገደኝም። የጀመርኩትን ትምህርት ለአንድ ሴሚስተር እንኳን ሳላቋርጥ ጨርሼ የመጀመሪያ ልጄን ከወለድኩ በኋላ የመጀመሪያ ዲግሪዬን ከአዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ በኢኮኖሚክስ ዘርፍ አግኝቻለሁ። ሁለተኛ ዲግሪዬን ደግሞ፣ ከኦፕን ዩኒቨርሲቲ ኦፍ ለንደን በManagement of Business Administration (MBA) አግኝቻለሁ፡ ፡ ለዚህ ጥንካሬዬና ብርታቴ መሰረት የሆኑኝ ወላጆቼ ናቸው። ያደኩበት ቤተሰቤ ሰፊ ነው። ደግነትን፣ ሃቀኝነትን እና ያላድሎ ማስተዳደርን በተግባር እያየሁ ነው ያደግኩት። ወላጆቼ በትምህርት ያልገፉ ቢሆኑም፣ ለትምህርት ከፍተኛ ትኩረት ይሰጡ ነበር። በዚህም ምክንያት በተለይም አንደኛ ደረጃ ትምህርቴን የደረጃ ተማሪ ሆኜ ነው የጨረስኩት።

ወ/ሮ ዘሚ የኑስ፡ - የተወለድኩት በአዲስ አበባ ከተማ ነው። እናትና አባቴ ፊደል ያልቆጠሩ ቢሆኑም፣ በተፈጥሮ የተማሩ በጥረታቸው የብዙ መልካም ውጤቶች ባለቤት የነበሩ ናቸው። አባቴ ጠንካራ እናት ያሳደጉት ከእረኝት ተነስቶ ታዋቂ የወንዶች ፋሽን ዲዛይነር ለመሆን የበቃ ነው። እናቴም ከገጠር የመጣች በልጅነቷ ተድራ ቤት የማስተዳደር ኃላፊነትዋን በአግባቡ የተወጣች፣ በልጅ አስተዳደግ፣ በቤት አያያዝና ቤቷን በጥበብ በመምራት ቤተሰቧን ለውጤት ያበቃች እናት ነበረች። የመጀመሪያ ደረጃ ትምህርቴን የተከታልኩት ካቴድራል ትምህርት ቤት ነው። የኔ ቤተሰቦች ሙስሊሞች ናቸው። የተማርኩት ከብዙ ክርስቲያን ወንድሞቼና እህቶቼ ጋር ነው። እንደዚህ ዓይነት ስፍራ መማሬ ልዩነትን ለማወቅና ግልፅ አይታ እንዲኖረኝ ረድቶኛል። ስለሁሉም ለማወቅ እድል ሰጥቶኛል። የራስን ለማክበር የሌሎችንም እውቅና ለመስጠት አስችሎኛል።

ጥሩ ዜጎችን ለመፍጠር ሰርተን ማሳየት አለብን። በሥራችን ሌሎችን ማስተማር ያስፈልጋል። ገንዘብ ብቻውን ምንም ነገር አያመጣም። እኔ ያለ ሀገሬ፣ ሀገሬም ያለኔ ባዶ ነን ብለን ማሰብ አለብን። መከበርና ማደግ ከፈለግን ዛሬ መልፋት አለብን። ዛሬ ካልሠራን አይሆንም። ሰበብ አስባብ መቆም አለበት። ሰዓቱ አየሮጠ ነው።። መልካም ዜጋ ለማፍራት፣ ወላጆች መምህራንንና ታላላቆች ይህችን ጊዜ መጠቀም አለብን። መልካም ሆነን መልካምነትን የምናስተምረው ለማንም ስንል አይደለም። ለራሳችን ስንል ነው። እኛ ኢትዮጵያውን ጊዜ የለንም፤ ሌላው ቢዝናና ሰርቶ ነው። እኛ ግን ለነገ የማይባሉ በርካታ የቤት ሥራዎች አሉብን። በማህበራዊ፣ በኢኮኖሚያዊ መስኮች ለመጪው ትውልድ ሰርተን የምናስረክባቸው ብዙ ሥራዎች ከፊታችን ይጠብቁናልና ሰርተን ማደግና ሥራንና ሥነምግባርን ማስተማር አለብን።

ምንጭ፡- "ፊልግ" በፊደራል የሥነምግባር እና የፀረ-ሙስና ኮሚሽን የተዘጋጀ መጽሄት፣ ቁጥር ሁለት

የትማር እንግዳ

የትማር እንግዳችን ወ/ሮ ሙሉ ኪዳኔ ይባላሉ። የፋዊ ኢትዮጵያ የደቡብ ብ/ብ/ሀ/ክ መንግስት ንዑስ ቻፕተር መሥራችና ሰብሳቢ ናቸው። ወ/ሮ ሙሉ፣ ንዑስ ቻፕተሩ በፋዊ ኢትዮጵያ ዓለማ መሰረት ጠንካራ እንቅስቃሴ እንዲያደርግ አስተዋፅኦ በማድረግ ላይ ከሚገኙ የትምህርት ባለሙያዎች መካከል በግንባር ቀደምትነት ይጠቀሳሉ። በመሆኑም፣ እኚህ ባለሙያ የፋዊ ኢትዮጵያን እና የንዑስ ቻፕተሩን ጽ/ቤት እንቅስቃሴን፣ እንዲሁም የግል ህይወታቸውን በተመለከተ ማብራሪያ እንዲሰጡን እንግዳ አድርገናቸዋል። እንደሚከተለው ቀርቧል።

ትማር፡- ራስዎን ለአንባቢዎቻችን ቢያስተዋውቁ?

ወ/ሮ ሙሉ ኪዳኔ፡- ወ/ሮ ሙሉ ኪዳኔ እባላለሁ። የትውልድ ስፍራዬ አነደጅር የሚባል አካባቢ ነው። 1960 ዓ.ም. የተወልድኩት። ባለትዳር እና የ8 ልጆች እናት ነኝ። አድሜዬ ለትምህርት ሲደርስ ከመጀመሪያ ደረጃ እስከ ሁለተኛ ደረጃ ድረስ ያለውን የትምህርት ሂደት፣ በመካከል በመካከል በቤተሰቦቼ የሥራ ባህርይ የተነሳ፣ አንዳንድ የክፍል ደረጃዎችን በተለያዩ ክ/ሀገሮችና ዞኖች ብማርም፣ ከመጀመሪያ ደረጃ እስከ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርቴን በአብዛኛው የተማርኩትና ለወግ ማዕረግም የበቃሁት፣ በቀድሞው አጠራር በሲዳሞ ክፍለ ሃገር በሲዳማ አውራጃ በዳሌ ወረዳ በምትገኘውና የብዙ ምሁራን፣ የዓለማ ፅናትን ከስነምግባርና ጓዳዊ ምስጢር ጠበቂነት ጋር ከተጎናጸፉት፣ ለፍትህ፣ ለነጻነት፣ ለእኩልነት፣ ለእውነት የወጣትነት ህይወታቸውን እስከሞት ከሰጡ፣ የቁርጠኝነትና የፅናት ባለቤት መናገሻ እና የጸሃፍት መፍለቂያ ከሆነችውና (ታላቁን ገጣሚ ደበበ ሰይፉን መጥቀስ ይቻላል) በህይወቴ ከውስጤ የማይጠፉ ብዙ የመኖር መሰረቶቼን ከተላበስኩባት በተወዳጇ፣ አንደ ስሟ ይርጋ ዓለም በሆነችው ከተማ ነው።

ትማር፡- አሁን ለደረሱበት ደረጃ መሰረት ሆኖሻል የሚሉት ምንድን ነው?

ወ/ሮ ሙሉ ኪዳኔ፡- አሁን ለደረስኩበት ደረጃ መሰረት በቅድሚያ የሆነኝ እግዚአብሔር ሆኖ፤ ቤተሰቦቼ፣ ባለቤቴ፣ የሥራ ባልደረቦቼና ጓደኞቼ፣ የፋዊ ኢትዮጵያ ማህበረሰብ በመለ እና በቅርበት የሚያውቁኝ ሁሉ ናቸው።

ትማር፡- በልጅነታችን ሁላችንም የምንመኘውን እንገልፃለን። ምኞትዎ ምን ነበር? ምኞቱስ ተሳክቶልኛል ማለትስ ይችላሉ?

ወ/ሮ ሙሉ ኪዳኔ፡- የልጅነት ምኞቴ፣ በድንግልና ምንኩስና ነበር። ይህ ግን፣ በቤተሰቦቼ ምክንያት ሳይሳካልኝ ሲቀር ወዲያው ኢንጂነር መሆን ፈለኩና የትምህርት ምርጫዬን ፕሮዳክቲቪቲ ቴክኖሎጂ አደረግሁ። በፍላጎቴ መሰረት እስከ አስረኛ ተምሬ ወደ ተግባረ እድ የመግባት ዕድል የገጠመኝ ቢሆንም፣ ትምህርቱ ግን ጅማ መሆኑ ሌላ ሳንካ ሆነብኝ። አሁንም ቤተሰቦቼ ፈቃደኛ ሳይሆኑልኝ ቀሩና እዛው ይርጋዓለም እስከ 12ኛ ድረስ በዛው መስክ አጠናቀቅሁ። ስለዚህ፣ እንደምኞቴ ሳይሆን በእግዚብሔር ፈቃድ የተሰጠኝ ሆነና "ወደምጠላው፣ ነገር ግን ለምን እንደምጠላው በተገቢ ምክንያት ወደማልገልፀው እና አንድም ቀን ለመሆን ወደማልፈልገው" ወደታላቁ ሙያ፣ በመምህርነት ለመሰልጠን ወደመምህራን ማሰልጠኛ ገባሁ። እንደሙያ ስልጠናው ሁሉ፣ ሌላውን ሁለተኛ ምዕራፍ ሳላጠፋ ጥላቻዬን ወደጎን ትቼ የመምህርነት ስልጠናዬን በሚገባ አጠናቅቄ መምህርት ሆንኩኝ።

ትማር፡- አሁን ለደረሱበት ደረጃ ከፍተኛ አስተዋፅኦ ነበረው የሚሉት ምንድን ነው?

ወ/ሮ ሙሉ ኪዳኔ፡- ያው ከላይ የገለጽኩት መነሻዬ ሆኖ፣ ዋናው ግን እልህና ቁጭት ነው። ለዚህ እንደምሳሌ የምጠቅሳቸው በርካታ ገጠመኞች አሉኝ። ለምሳሌ፣ መጀመሪያ ደረጃ ት/ቤት መምህር ሳለሁ፣ በራሴ ተነሳሽነት በተማሪዎች ላይ የምሰራቸው ሥራዎች ነበሩና፣ እነሱን ሥራዎች በትምህርት ሥርዓተ ትምህርት እንዲካተቱ ለመስጠት ከፍተኛ ፍላጎት ነበረኝ። በመሆኑም፣ በአንድ ወቅት ከትምህርት ሚኒስቴር የመጡ የትምህርት ባለሙያዎች ወደ ነበርኩበት ት/ቤት ሲመጡ፣ ርእሰ መምህሩ ፍላጎቴንና ዝግጅቴን ያውቅ ነበርና ባለሙያዎቹ ከእኔ ጋር እንዲገናኙ ያደርጓቸውል። ባለሙያዎቹ ይዘዋቸው በመጧቸውና የጽሁፍ ምላሽ በሚሹ የጽሁፍና የቃለ መጠይቆች መሰረት ተገቢውን ማብራሪያ ሰጠሁ። ባለሙያዎቹ በሰጠኋቸው መልሶች ከመገረማቸው የተነሳ፣ ከመጠይቃቸው ውጭ በግል በነበረን ውይይት "ይህን እንዴት አውቀሽ ሰራሽ? ከምን መነሻ? እስኪ መረጃሽ? ወዘተ." እያሉ ጠየቁኝ። ከዛም፣ በመረጃነት የያዝኳቸውን በማየትና ተማሪዎቼንም በማነጋገር፣ ስለመማር ማስተማር ሂደቱ መሻሻል መደረግ ስለሚገባቸው ጉዳዮች የበኩሌን ጥረት አደርግ እንደነበር ማረጋገጥ ቻሉ።

"በየክልሉ ዞረናል፤ ወደ ማጠናቀቁም ላይ ደርሰናል። ግን፣ እስከአሁን እኛ ለመሥራት ለምንፈልገው ተግባር ምለሽ ያገኘነው እዚህ ት/ቤት ነው በማለት ስልኬን (የቤቴንና የትምህርት ቤቱን) ይዘው ሄዱ። ከተወሰኑ ቀናት በኋላም፣ አዲስ አበባ ለሥርዓተ ትምህርት ዝግጅት ሥራ ተሳታፊ ሆንኩ።

ለሥርዓተ ትምህርት ዝግጅት ለመሳተፍ መምጣቴ፣ ሌላ አጋጣሚም ፈጠረልኝ። በወቅቱ ፋዊ ኢትዮጵያን በመመስረት ሂደት ውስጥ የነበሩ አህቶቼን ዓለማ የመረዳት እድል አገኘሁ። የመጣሁበትን ክልል መሰረት አድርጌም ይጠቅማል ያልኩትን ሀሳብ አካፈልኩ። በመሆኑም፣ በበጎ ፈቃደ ይህን የፋዊ ኢትዮጵያ ዓለማ መተግበር የሚያስችል ምቹ ሁኔታ በክልሌ እንዳለ በማንሳት፣ እኔም የድርሻዬን ለመወጣት ፍቃደኛና ዝግጁ መሆኔን ለፋዊ አህቶቼ አረጋገጥኩላቸው፤ እንዲመጡም ጋበዝኩ። ይህንንም መሰረት በማድረግ በቀጣይ በተደረጉ የሃሳብ ልውውጦች፣ የፋዊን ዋና ጽ/ቤት ቅርንጫፍ በደቡብ ብ/ክ/መንግስት ደረጃ መክፈት የሚያስችል አስቻይ ሁኔታ መኖሩ ላይ ስምምነት መድረስ ተቻለ።

የቅርንጫፍ ጽ/ቤቱ መከፈት፣ በተለያዩ መልኩ እኔንም ጠቅሞኛል ብል ማጋነን አይሆንም። ሴቶች ወደ አመራርነት እንዲመጡ ተከታታይነት ያለው ስልጠና የማግኘት ዕድል ገጠመኝና ሰለጠንኩ። ከዛም፣ በፋዊ አዘጋጅነት በተከታታይ ከተሰጡት በነዚህ ስልጠናዎች ከተሳተፉት ውስጥ "ምን ያህሉ ወደ አመራር መጡ?" በሚል ርእሰ ጉዳይ ስልጠና ነክ ውይይት ነበር። በዚህ ውይይት ውስጥ ከተሳተፍን ውስጥ ባጋጣሚ ወደ አመራርነት ያልመጣን አንድ ሁለት ሴቶች ነበርን። በወቅቱ ያን ስልጠና እና ግምገማ ትመራ የነበረችው

ሴት እልህና ቁጭት የሚያሳድር ንግግር መናገሯን አስታውሳለሁ። ንግግሯ ከፍተኛ እልህና ቁጭት ነው ያሳደረብኝ:: በመሆኑም፣ "ውድድር ይምጣ እንጂ ዳግም አልወቀስም፤ ተወዳድሬ ርእሰ መምህር ወይም ሱፐርቫይዘር ሆኜ አሳያለሁ" ብዬ ለራሴ ቃል ገባሁ። በገባሁት ቃል መሰረትም፣ ውድድር ተወዳደርኩ፤ ውድድሩን በማለፍም ርእሰ መምህር ሆንኩ። እንደ ደቡብ ክልል በዛ ወቅት ስኬታማ ብቸኛ የ2ኛ ደረጃና መሰናዶ ት/ቤት ርእሰ መምህር የሚል ሜዳለያ ተሸላሚ መሆን ቻልኩ። በአሁኑ ወቅትም፣ የትምህርት ባለሙያ በመሆን እያገለገልኩ እገኛለሁ። ባጠቃላይ፣ ወደ አመራርነት እንድመጣ የረዳኝ አንዱ ፋክተር ነው ብል ማጋነን አይሆንም።

ትማር፡ - በትምህርቴም ሆነ በሥራዬ እንደ ትልቅ ስኬት የምቆጥራቸው ናቸው የሚሏቸውን ጉዳዮች አጋጥመውኛል ከሚሏቸው ተግዳሮቶች ጋር በማያያዝ ቢዘረዝሩልን።

ወ/ሮ ሙሉ ኪዳኔ፡ - በትምህርቴ ትልቅ ስኬት የምለው ያስተማርኳቸው ተማሪዎቼ ስኬታማነት ማየቴ ሲሆን፣ በሥራዬ ትልቁ ስኬቴ ነው የምለው ወደ ርእሰ መምህርነት ስመጣ፣ ትምህርት ቤቴ በሀዋሳ ከተማ ካሉ የ2ኛ ደረጃ ት/ቤቶች መካከል በተማሪዎች ሥነ-ምግባርና የትምህርት ውጤት ከፍተኛ ችግር ውስጥ የነበረበት ወቅት ነበር። በመሆኑም፣ አጠቃላይ በትምህርት ቤቱ መምህራን፣ ሠራተኞች እና በትምህርት ቤት አስተዳደር በኩል አስቸጋሪ የሥራ መስተጋብር የሚስተናገድበት፣ ርእሰ መምህራን የማይቆዩበት፣ ለአሠሪው መስሪያ ቤትም ፈተና የሆነበት፣ ህብረተሰቡ ደግሞ ት/ቤቱ ወደ መሰናዶ እንዲያድግ የነበረው ፍላጎት ከፍተኛ የሆነበት፣ የግብዓት ችግር ማነቆ የሆነበት ነበር። እነዚህን ከፍተኛ ችግሮች ለመፍታት የት/ቤቱ ርእሰ መምህራን፣ መምህራን፣ ሠራተኞች፣ የተማሪ ወላጆች (አሳዳጊዎች) ባለድርሻ አካላት፣ የመንግስትና መንግስታዊ ያልሆኑ ተቋማትን በጋራ ተቀናጅተን ተንቀሳቅሰናል። በርእሰ መምህርነቴ ባሳለፍኩባቸው 4 ዓመታት ከላይ የጠቀስኳቸው ችግሮች በየመልካቸው እንዲፈቱ ማድረግ ችያለሁ ማለት እችላለሁ። የችግሮቹ መፈታት፣ የትምህርት ቤቱን ደረጃ በማሳደግ የተማሪዎች ሥነ-ምግባር እንዲሻሻል፣ በየዓመቱም ያልጋሸበ ተከታታይነት ያለው የትምህርት ውጤት እንዲመዘገብ፣ ተማሪዎች በሃገር አቀፍ ደረጃ በሳይንስና ፈጠራ ሥራዎች የውድድሩ አሸናፊ እንዲሆን፣ በየትምህርት ዘመኑ ከአቻ ት/ቤቶች ጋር በከተማ ደረጃ በሚዘጋጁ የጥያቄና መልስና ስፖርታዊ ውድድሮች አብዛኛውን በአሸናፊነትና በአውቅና ትምህርት ቤቱ እንዲያጠናቅቅ አስችሏል። እነዚህ በርእሰ መምህርነቴ ያስመዘገብኳቸው ውጤቶች ስኬቶቼ ነበሩ ማለት እችላለሁ።

ከተግዳሮት አኳያ፣ እንደ እድል ሆኖ እንደሆነ አላውቅም፣ በየትኛውም የትምህርት እርከንና ደረጃ ስማር በአንዱም ያለ ተግዳሮት ያሳለፍኩበት ግዜ ትዝ አይለኝም። ለምሳሌ፣ እኔ የተማርኩባቸው ከ67-70ዎቹ ከነበሩ ከፖለቲካው ሁኔታዎች የተነሳ በወላጆቼ፣ በአካባቢ የነበረው ሰቆቃ፣ ከዛም በሴትነቴ በት/ቤት ውስጥ ከመምህራኖች፣ ከተማሪዎች ከት/ቤት ውጭም ከትንንሽ እስከ ትልልቅ ባለስልጣናትና ከታጣቂ ኃይል የነበረው ጸታዊ ተፅዕኖ ከፍተኛ ነበር። ይህን ተፅእኖ ቤተሰብ እንዳይከላከልልኝ፣ በወቅቱ ቤተሰቤ በተለይ እናቴ የማታዳምጠኝ የማትረዳኝ እና ያገጠመኝን ስናገራትም "አንቺ ባትስቂ፣ ፊት ባትሰጪ፣ አንገትሽን ብትደፊ፣ ወዘተ." በሚል እንደውም ለሌላ ቁጣና ቅጣት የምዳረግበትን ግዜ ሁሉ ባለስታውሰው ይሻለል። ለመጥፋት ሁሉ አሰብና፣ በድንግልና ስለመቆየት የተሰበኩት ስብከት መንገድ ላይ ቢገጥመኝስ----ብዬ እሱንም በመፍራትና በመቋቋም ጭምር ነው ዛሬ ላይ ለደረስኩበት ደረጃ መብቃት የቻልኩት።

ትማር፡ - የፋዊ ኢትዮጵያ ቻፕተር አባል መሆንዎ ይታወቃል። ቻፕተሩ በሚያደርገው እንቅስቃሴ ለመሳተፍ ምን አነሳሳዎት? በግልዎ ምንስ ውጤት አግኝቼበታለሁ ይላሉ?

ወ/ሮ ሙሉ ኪዳኔ፡ - ቀደም ብዬ እንደጠቀምኩት፣ በግሌ የተለየ ስልጠናና ድጋፍ ሳይኖርኝ፣ በራሴ ተነሳሽነት እና ያለምንም አስገዳጅ ሁኔታ የበጎ ፈቃድ ተግባር የማከናወን ጥረቱ ነበረኝ። የፋዊ ኢትዮጵያ ቻፕተር በሚያደርገው እንቅስቃሴ ለመሳተፍ እንድነሳሳ ያደረገኝ በዋናነት፣ የማህበሩ ዓላማ እያከናወንኩ ለነበረው በጎ ተግባር አጋዥ ሆኖልኝ ማግኘቴ ነው። በተለይም፣ ማህበሩ ለሴት ተማሪዎች የትምህርት ተሳትፎ ማደግ የሚያደርገው ጥረት በተለየ ሁኔታ ስቦኛል ማለት እችላለሁ። ማህበሩ ከትምህርት መዳረስ ጋር በተያያዘ ያስገኘው ውጤት የኔንም ውጤት ነው ብዬ መግለፅ እችላለሁ። በግሌም ቢሆን የማህበሩ አባል በመሆኔ፣ የመምራት አቅሜን እንዳላጣ ካስቻለኝ አንዱ ከመሆኑም በላይ፣ ከሥራ ጓደኞቼ የመሪነትን፣ የመፍጠርን፣ የመዳኘትን፣ ባጠቃላይም የተለያዩ ችሎታዎችንና አቅምን አውጥቶ መጠቀመን እንድጋራ ረድቶኛል።

ትማር፡ - ፋዊ ኢትዮጵያ በሴቶች የትምህርት ዘርፍ በተለይም በአጠቃላይ የትምህርት ዘርፍ ያደረገውን አስተዋፅኦ እንዴት ይገመግሙታል? በቻፕተሩ የሀዋሳ ቅርንጫፍ እያደረጉ ካሉት አሁናዊ ተሳትፎ ጋር በማገናዘብ ቢያብራሩልን።

ወ/ሮ ሙሉ ኪዳኔ፡ - ፋዊ ኢትዮጵያ፣ በሴቶች ትምህርት በቀድሞው ደቡብ ክልልና ሃዋሳ ከተማ አሁንም በሲዳማ ክልል በሃዋሳ ከተማ የሴት ተማሪዎችን የትምህርት ተሳትፎና ውጤታማነትን ለማሳደግ ለመንግስት የትምህርት ፖሊሲ አጋዥ በመሆን ቀደም ሲል በነበሩት ፕሮጀክቶቹ ለሴት ተማሪዎች የማጠናከሪያ ትምህርት እንዲመቻች በማድረግና የትምህርት ቁሳቁስ በማቅረብ፣ ባጠቃላይም ኢኮኖሚያዊ፣ ሥነልቦናዊ ድጋፍ እና የአቅም ግንባታ ስልጠና በመስጠት የበኩሉን አስተዋፅኦ አድርጓል። እንዲሁም ለሴት መምህራን የአቅም ግንባታ ስልጠናዎችን በማመቻቸት፣ ለሥርዓተ ፆታ ክበባት የገንዘብ ድጋፍ በማድረግ፣ በት/ቤቶች የሴት ተማሪዎችን ቤተ-መጻህፍትን በቁሳቁስ በማደራጀት እና የሴት ተማሪዎች መፀዳጃ ቤቶችን ግንባታ በማሟላት፣ አሁንም እየተከናወነ ባለው ማስተርካርድ ፋውንዴሽን ፕሮጀክትም 70 ከመቶ ሴቶችን 30 ከመቶ ከሆኑ ወንድ ተማሪዎች ጋር በማካተት በትምህርት ክፍያ፣ በቁሳቁስ በመደገፍ፣ ከገጠር መጥተው ለሚማሩ እና መጠጊያ ቤተሰብ ለሌላቸው የቤት ክራይ በመሸፈን ከፍተኛ አስተዋፅኦ አድርጓል፤ እያደረገም ይገኛል። ከዚህ በተጨማሪም፣ ለሚደግፋቸው ተማሪዎች ተጨማሪ የማጠናከሪያ ትምህርት የሚሰጥበትን ሁኔታ በማመቻቸት፣ የኢንግሊዘኛ ቋንቋ ማሻሻያ ፕሮግራሞችን በመዘርጋት፣ የአይሲቲ፣ የተለያዩ የአቅምና የሙያ ነክ ገቢ ማስገኛ ስልጠናዎች እንዲሰጡ በማድረግ፣ የሴት ተማሪዎች የትምህርት ተሳትፎና ውጤታማነት ከማሳደግ አኳያ ፋዊ ኢትዮጵያ እያደረገ ያለው አስተዋፅኦ በቀላሉ የሚታይ አይደለም::

ትማር፡ - ለትምህርት ጥራት፣ በተለይም ለሴቶች የትምህርት ተሳትፎ ማሳደግ፣ አሁንም ተግዳሮቶች ናቸው የሚሏቸውን ጉዳዮች መፍትሄ ይሆናሉ ከሚሏቸው ጉዳዮች ጋር አያይዘው ቢጠቅሱልን።

ወ/ሮ ሙሉ ኪዳኔ፡ - በትምህርት ጥራት፣ በተለይም የሴቶችን የትምህርት ተሳትፎ በማሳደግ ረገድ አሁንም ያሉ ተግዳሮቶች፣ በተለይም

የቤተሰብ ኢኮኖሚያዊ፣ ማህበራዊ እና አመለካከታዊ ችግሮች ፈቀቅ ያላሉ እንደመሆናቸው፣ እነዚህን ችግሮች በመቅረፍ ለመሻገር በሚደረጉ ጥረቶች ውስጥ አጋዥ መሆን የሚገባቸው ባለድርሻ አካላት በሙሉ በመሰጠትና በተነሳሽነት አሁንም ጉድለቶች ይታዩባቸዋል። ስለሆነም፣ እነዚህ አካላት በመላ ራስን ካማከለ ስሜት በመውጣትና "እኔም ለችግሮቹ መቀረፍ ድርሻ ሊኖረኝ ይገባል" በማለት መንቀሳቀስ ይጠበቅባቸዋል፡ ፡ እኛም የትምህርት ባለሙያዎች፣ እነዚህ አካላት ስለሚኖራቸው ተሳትፎ መጎልበት፣ የተለያዩ ስልቶችን በመቅረፅ በስፋት መንቀሳቀስ ይጠበቅብናል።

ትማር፡ - በሃገራችን የሴቶች የትምህርት ተሳትፎ ከወንድ ተማሪዎች ተሳትፎ ጋር ሲነፃፀር በከፍተኛ ደረጃ መሻሻልን እያሳየ ቢሆንም፣ አሁንም ተጨማሪ ጥረትን የሚጠይቅ ጉዳይ መሆኑ አያጠያይቅም። ስለሆነም፣ ይህን በተመለከተ ከእስካሁኑ በተለየ መልኩ ምን መደረግ አለበት ይላሉ?

ወ/ሮ ሙሉ ኪዳኔ፡ - ምንም እንኳን የሴቶች የትምህርት ተሳትፎ፣ ከወንድ ተማሪዎች ተሳትፎ ጋር ሲነፃፀር (በተለይ በመጀመሪያው የትምህርት እርከን ላይ) እንደ ክልላችን እና ከተማችን ተመጣጣኝ ደረጃ ላይ በመሆን ከፍተኛ መሻሻል የሚታይበት ቢሆንም፣ ከ2ኛ ደረጃና ከከፍተኛ ትምህርት ተሳትፎ አኳያ ሲታይ ግን ተጨማሪ ጥረት በእጅጉ አስፈላጊ መሆኑ አያጠያይቅም። ስለሆነም፣ በዚህ የትምህርት እርከን የሚስተዋለውን የተሳትፎ ልዩነት ማጥበብ እንዲቻል፣ በነፃና ሙያዊ አይታና ልየታ ላይ የተመሰረተ፣ በሚመለከታቸው አካላት ተሳትፎ የተረጋገጠ ችግር ፈቺ የሆነ ጥናት ማካሄድና በጥናቱ መሰረትም ትክክለኛ የመፍትሄ አሠራርን ማፍለቅና ሥራ ላይ ማዋል ለነገ ተብሎ የማይተው ሥራችን ሊሆን ይገባል።

ትማር፡ - በሃገራችን በትምህርትም ሆነ በሥራ ላይ ያሉ ወጣት ሴቶች የስኬት ጎዳናቸውን እንዲያስቀጥሉና በሃገራችን ሁለንተናዊ አንቅስቃሴ ውስጥ የበኩላቸውን አስተዋፅኦ ማድረግ እንዲችሉ ምን ምን ተግባራት መከናወን አለባቸው ይላሉ?

ወ/ሮ ሙሉ ኪዳኔ፡ - በሀገራችን፣ በትምህርትም ሆነ በሥራ ላይ ያሉ ወጣት ሴቶች የስኬት ጎዳናቸውን እንዲያስቀጥሉና በሀገራቸው ሁለንተናዊ አንቅስቃሴ ውስጥ የበኩላቸውን አስተዋጽኦ ማድረግ እንዲችሉ አመቺ ሁኔታዎች መኖራቸው እሙን ነው። ሆኖም፣ አሁንም በዚህ የስኬት ጎዳናቸው ላይ እንቅፋት የሆኑ ጉዳዮች አሉ። ከገጠር አስከ ከተማ በሴቶች ላይ የተጫነውንና ቤተሰባዊ ሃላፊነትን ለሴቲቱ ብቻ የሚተወው የተዛባ አመለካከት፣ ባህላዊና ልማዳዊ አስተሳሰቦችንና አሠራሮችን መሰረት አድርጎ ዛሬም በስፋት መስተዋሉ አልቀረም። ስለሆነም፣ የየአካባቢውን ተጨባጭ ሁኔታ ታሳቢ ያደረጉና የሴቲቱን የሃላፊነት ጫና ሊቀርፉ የሚችሉ፣ ተግዳሮቶቻቸውን ሊያሻሽሉ የሚችሉአሠራሮችንመቀየስናመተግበር ያስፈልጋል። በዚህ ረገድ፣ የሥራ ጫናዎቻቸውን የሚያቃልሉ ዘመናዊ የቴክኖሎጂ ውጤቶችን ወጪ ቆጣቢ በሆነ አቅርቦት ማስፋፋት፣ የህፃናት ማቆያ ሥፍራዎች በመንግስት ተቋማት ጭምር እንዲስፋፉ ማድረግ፣ ከቤተሰብ ጀምሮ ያሉ ጎጂ ልማዳዊ ድርጊቶችን በመለየት መፍትሄያቸውን በተመለከተ ከእስካሁኑ የበለጠ ሥራ መሥራት እና የመሳሰሉት ትኩረት ተሰጥቷቸው እንዲከናወኑ ማድረግ ይጠቅማል። በተለይም፣ በሴቶች የትምህርት ስኬታማነት ላይ ተግዳሮት ናቸው የሚባሉ ጉዳዮችን እንደየአካባቢው ተጨባጭ ሁኔታ በትክክል በመለየት ከእነመፍትሄዎቻቸው ለመንግስትና ጉዳዩ ለሚመለከታቸው ሁሉ ማቅረብ የሚችል ጥናት ማካሄድ በእጅጉ አስፈላጊ ነው። ከዚህ በተጨማሪ፣ በተለያዩ የኃላፊነት ቦታዎች ላይ የሚቀመጡ ሴቶችን መጠን ማመጣጠን የሴቶችን ሁለንተናዊ አንቅስቃሴ በማጎልበት ረገድ የራሱ ጠቀሜታ አለውና ተጠናክሮ ሊቀጥል ይገባል።

ትማር፡ - ወጣቶች፣ በትምህርታቸውም ሆነ በሥራቸው ላይ የላቀ ደረጃ ላይ ደርሰው ለሃገራቸው የሚጠቅሙ ዜጎች እንዲሆኑ፣ ልምድዎንና እውቀትዎን መሠረት በማድረግ ምን ምክር ይሰጣሉ?

ወ/ሮ ሙሉ ኪዳኔ፡ - ወጣቶች፣ በትምህርታቸውም ሆነ በሥራቸው ላይ በለቀ ደረጃ ሀገራቸውንና ህዝባቸውን በሚፈለግባቸው ልክ ለማገልገል እንዲችሉ፣ ቀና አስተሳሰብንና አመለካከትን፣ ስክነትንና አርቆ አሳቢነትን፣ ለሌሎች መኖርንና በጎ ፈቃደኝነትን፣ ነገሮችን መመርመርንና ማመዛዘንን ማጎልበት አለባቸው። ለዚህ ደግሞ፣ በመደመር አስቤ የመሰጠት፣ ተጨማሪ ማዜን፣ ጉልበትንና እውቀትን፣ ተዓማናዊ እውነቶችን ላይ በመመስረት የመተግበር ተነሳሽነት ሊኖራቸው ይገባል። ሁለንተናዊ ስብዕናቸውን (ሰው መሆንና በተጸፈልን ልክ እንደሰው መኖርን) በማብዛት፣ እውቀታቸውን የማካፈል፣ ጊዜያቸውንና ጉልበታቸውን ሳይሰስቱ ለሃገር ግንባታ የመስጠትና የማካፈል እሳቤ ያጎለበቱ፣ ሰው ሁን በተባሉት ልክ ሆነው መገኘትን ማዳበር አለባቸው። ከክፋት፣ ከተንኮል፣ ከቂመኝነት፣ ከክፋ ብድራት ከፋይነትንና ከፋፋይነት፣ ከተፈቀደላቸው / ከሚገባቸው/ በላይ ሰብሳቢ ከመሆን መራቅ ይጠበቅባቸዋል። ውሸትን፣ አስመሳይነትን፣ሌብነትን፣ ያሉበትን ባለሆኑ መሳብን፣ በማይጠቅም ትርክት ጎጅነትንና ምቀኝነትን፣ ያልተሰጠን መሻትን፣ ፀብ ጫሪነትን፣ መናናቅና አለመቀባበልን መጠየፍ ይኖርባቸዋል። ስለዚህ፣ ወጣቶች በሚያገኙት ላይ ብቻ ሳያተኩሩ፣ በሚያስገኙት ነገር ላይም በስፋት በመገንትና በመሰማራት የመኖር መርህን ዋና የህይወታቸው አካል አድርገው ለህይወታቸው ስኬት ዘውትር እንዲተጉ፣ በተጨባጭ በህይወቴ ያስተዋልኩትን ተንተርሼ ለወጣቶች ምክሬን አለግሳለሁ።

ትማር፡ - የአረፍት ጊዜዎን በምን ያሳልፉሉ?

ወ/ሮ ሙሉ ኪዳኔ፡ - የሚኖረኝን የአረፍት ጊዜ በአብዛኛው የማሳልፈው፣ ማህበራዊ በሆኑ ጉዳዮች በመሳተፍ፣ ወደአምነት ቦታዎች/ቤተክርስቲያን በመሄድ፣ የቤቴን ጉዳዮች በመከወን ሲሆን፣ ከዚህ በተጨማሪ የሚኖረኝን ጊዜ እንደሁኔታው በማመቻት ለነገ ሥራዬ በመዘጋጀት፣ መጣጥፎችን በመጸፍ፣ በማንበብ፣ ፊልሞችን እና ድራማዎችን በማየት፣ ወዘተ. ነው።

ቀልዶች

ክብደት የመቀነስ ዘዴ

እንዴት እንዴት ሸነቀጥሽ ባክሽ!

ባሌ ሌላ ሴት ጋር እየሄደ ሲያንገበግበኝ፣ ሲያበግጎኝ...

አውነትሽን ነው? በቃ ተፋታችሁ ማለት ነው?

አልተፋታንም። ገና የምቀንሰው አንድ ሶስት ኪሎ ይቀረኛል።

አሃ ለዚህ ነዋ!

ሰውየው አሳ እያጠመደ እያለ፡ -

ፖሊስ፡ - የኔ ወንድም እዚህ ቦታ ላይ አሳ ማጥመድ ክልክል ነው።

አሳ አጥማጅ፡ - አሃ! ለዚህ ነዋ! ሶስት ሰዓት ሙሉ አንድ እንኳን አሳ ያላጠመድኩት።

****

ቁም ነገር መጽሄት ሐምሌ 2000 ዓ.ም.

ልዩ ልዩ ታሪካዊ ክንውኖች

✓በኢትዮጵያ አቪዬሽን የተጀመረው፣ ንጉሥ ተፈሪ ከገዟቸው ሦስት ፈረንሳይ ስሪት ፓቲዝ አይሮፕላኖች አንደኛዋን ፈረንሳዊው ሙሴ አንድሪ ማዮ ከጅቡቲ በማብረር ነሐሴ 12 ቀን 1921 ዓ.ም. ሥጋ ሜዳ (ገፈርሣ የመጠጥ ውሃ ማጣሪያ አካባቢ የሚገኝና በኋላ ታጠቅ በመባል ይጠራ የነበረ ስፍራ) አውሮፕላን ማረፊያ ከቀኑ 7፡10 ደቂቃ ላይ ባሳረፈበት ወቅት ነው። በኢትዮጵያ አቪየሽን ታሪክ የመጀመሪያዎቹ ኢትዮጵያውያንአውሮፕላን አብራሪዎች ደግሞ፣ አስፋው ዓሊና ሚሸባ ባቢሸፍ (በአባቱ ሩሲያዊ በእናቱ ኢትዮጵያዊ) ናቸው። ሁለቱም የብቻ በረራቸውን ያካሄዱት በ1923 ዓ.ም. ነበር።

✓እ.ኤ.አ በ1935 ዓ.ም. የታተመው የአሜሪካ ጋዜጣ ስናፒ ላንዲንግ ሌዲ በርድ የሚል አድናቆት የሰጣቸው ወ/ሮ ሙሉ እመቤት አምሩ የመጀመሪያዋ የኢትዮጵያ ሴት አውሮፕላን አብራሪ ናቸው። የመጀመሪያውን የብቻ በራሪ ያካሄዱት ደግሞ በ1927 ዓ.ም ነበረ::ወ/ሮ ሙሉአመቤትን አውሮፕላን መንዳት ስተማር በታሪክ የመጀመሪያዋ አፍሪካዊትም እንዲሆኑ ያስቻሏቸው ኮለኔል ጄ.ሲ. ሮቢንሰን የተባሉ ጥቁር አሜሪካዊ ናቸው።

✓በኢትዮጵያ አቪየሽን የተጀመረው ንጉሥ ተፈሪ ከገዟቸው ሶስት ፈረንሳይ ስሪት ፓቲዝ አይሮፕላኖች አንደኛዋን ፈረንሳዊው ሙሴ አንድሪ ማዮ ከጁቡቲ በማብረር ነሀሴ 12 ቀን 1921 ዓ.ም. ሥጋ ሜዳ አውሮፕላን ማረፊያ (ከአዲስ አበባ በስተምአራብ ገፈርሣ የመጠጥ ውሃ ግድብ የሚገኝ) ከቀኑ 7:00 ላይ ባሳረፈበት ወቅት ነው። አይሮፕላኗም ንስረ ተፈሪ ተብላ ተሰየመች። በዚህን ጊዜ ህዝቡ አዲሱን የቴክኖሎጂ ውጤት እንዲህ በማለት ተቀበለው። "አውሮፕላን መጣ ሰማይ ለሰማይ የተበደለውን ደሃውን ሊያይ።"

✓የመጀመሪያው ኢትዮጵያዊ የአየር መንገድ ጀት አብራሪ የሆኑት ካፒቴን አለማየሁ አበበ ናቸው። ጊዜውም ታህሣሥ 1949 ዓ.ም. ነው። እኚህ ሰው ከአፍሪካም የመጀመሪያው የንግድ ጀት አብራሪ እንደሆኑ ይታወቃል።

✓የኢትዮጵያ የባቡር ሐዲድ የመዘርጋቱ ሥራ በ1890 ሕዳር 22 ቀን ጅቡቲ ላይ የተጀመረ ሲሆን፣ የመጀመሪያው ባቡር ከጅቡቲ ተነስቶ በ1893 ዓ.ም. ሐምሌ 15 ቀን ከኢትዮጵያ ግዛት ደወሌ ደረሰ። የጅቡቲ አዲስ አበባ የባቡር ሀዲድ የቴሌግራፍ መሥመር ከአፄ ምኒልክ ሞት ከአንድ ዓመት ተኩል በኋላ ሥራው ግንቦት 30 ቀን 1907 ዓ.ም. አቃቂ የደረሰ ቢሆንም፣ ቀሪው ሥራ ከአቃቂ አዲስ አባባ ተዘርግቶ የምድር ባቡር አገልግሎት ሰኔ 4 ቀን 1909 ዓ.ም. ሥራ ጀመረ፣ ፣ የባቡር ሥራው ሰባት ሚሊዮን ብር ወጪ እንደፈጀ ተዘግቧል።

✓ማዘጋጃ ቤት፣ "ማህበር ቤት" ተብሎ በ1903 ተቋቋመ። ቦታው ፒያሳ የምኒልክ ሀንፃ እየተባለ በሚጠራው ውስጥ ነበር። በኋላ አሁን አውራጃ ፍርድ ቤት ወደሆነውና ቀድሞ የነጋድራስ ኃይለጊዮርጊስ ቤት ወደነበረው ፎቅ በ1908 ተዛወረ። የመጀመሪያው ከንቲባም ቢትወደድ ወልደፃድቅ ነበሩ።

ምንጭ፡- ቴዎድሮስ በየነ፣ ኅብረ ኢትዮጵያ፣ 1999 ዓ.ም.

የእናት ዘመን

በጥንት የጋርዮሽ ህብረተሰብ፣ ጋብቻ በአንድ ወንድና ሴት የተወሰነ ስላልነበር፣ ሁሉም ወንድ ከሁሉም ሴት፣ ሁሉም ሴት ከሁሉም ወንድ ግንኙነት ስለሚኖራቸው ልጆች አባታቸውን አያውቁም ነበር። ይህ ዘመን የእናት ዘመን ይባል ነበር። የእናት ዘመን ካሰኘው ምክንያት አንዱ ሴቶች የህብረተሰቡ የኢኮኖሚ አውታር በመሆናቸው፣ በሁለተኛ ደረጃ ደግሞ ልጆች አባታቸውን ባለማወቃቸው ዘር የሚቆጠረው በእናታቸው ወገን ስለሆነ ነበር።

ሐምራዊ መጽሄት፣ መጋቢት 2002 ዓ.ም.

የቋንቋዎች መወራረስ

ግዕዝ	ዕብራይስጥ	አረብኛ	አማርኛ
ገመል	ጋማል	ጀመል	ግመል
አኅት	አሖት	ኡኅት	እህት
ድብ	ዶብ	ዱብ	ድብ
አዳማ	አዳማ		ቀይ መሬት
እዝን	አዜን	ኡዝን	ጆሮ
አልፍ	ኤሌፍ	አልፍ	አልፍ

ብእር	ብዔር	በዔር	በሬ
ደብተር	ደፍተር	ደፍተር	ደብተር
ደም	ዳም	ደም	ደም
ዝአብ	ዝኢብ	ዚኢብ	ጅብ

ምንጭ፡- ኪዳነ ወልድ ክፍሌ፣ መጽሐፈ ሰዋስው ወግስ ወመዝገበ ቃላት ሐዲስ

ልጆች የፍቅርም የጠብም መንስኤዎች

አብዛኞቻችን፣ ልጆች ትዳር እንደሚያሞቁ እና የባልና ሚስቱን ፍቅር እንደሚጨምሩ እንጂ፣ ትዳርን ሊበጠብጡ እንደሚችሉ አናውቅም። ነግር ግን፣ በልጆች አስተዳደግ ላይ ጥንቃቄ ካላደረግን፣ ልጆች ዋነኛ የጠብ መንስኤ ሊሆኑ ይችላሉ።

በወላጆች መካከል የአመለካከት ልዩነት እንዳለ ልጆች ካወቁ፣ ልዩነቱን ተጠቅመው ፍላጎታቸውን ለማሳካት ይጥራሉ። አናታቸው የከለከለቻቸውን አባታቸውን አስፈቅደው፣ አባታቸው የከለከላቸውን እናታቸውን አስፈቅደው ፍላጎታቸውን ለማሳካት ይጥራሉ። በዚህ ወቅት፣ አናትና አባት፣ "እኔ የከለከልኩትን ለምን ፈቀድክ ? ለምን ፈቀድሽ? ልጄን አበላሸሽ! አበላሸህ!" በሚል ለጠብ ይጋበዛሉ።

በአንዳንድ ወላጆች ዘንድ እንደሚስተዋለው፣ ልጆች የሆነ ነገር ለማድረግ ጥያቄ ሲያቀርቡ፣ እናት "ሂድና አባትህን ጠይቅ!" አባትም፣ "ሂድና እናትህን ጠይቅ!" የሚል ምላሽ ይሰጣሉ። እንዲህ ያለው ምላሽ ስህተት ነው። ለልጆች የሚሰጠው ትርጉምም፣ "እኔ ስለምወድህ እፈቅድልሃለሁ። አባት/ እናትህ ግን መጥፎ ስለሆነ/ ስለሆነች ይከለክልሃል" እንደማለት ነው። በተቃራኒው፣ ወላጆች ልጆቻቸውን ማለት ያለባቸው፣ "ይህንን ጉዳይ እኔና አባትህ ተነጋግረንበታልና አይሆንም ወይም ከአባትህ ጋር ተነጋግረን በኋላ እነግርሃለሁ" የሚለውን ነው። ባጠቃላይ፣ ወላጆች ልጆቻቸውን ሲያሳድጉ አንድ መሆን አለባቸው። የአነርሱ አንድነት፣ ልጆችን ለሁለቱም እኩል ፍቅርና ክብር እንዲሰጡ ያደርጋቸዋል።

ምንጭ። ዘመን መጽሄት፣ ግንቦት 2004 ዓ.ም.

የፋዌ ኢትዮጵያ ስኬት አንዱ ማሳያ

ርእሱ እንደሚጠቁመው፣ በፋዌ ኢትዮጵያ የCSSP-" Beyond Numbers: Towards Gender Transformation" የሚለው ፕሮጀክት፣ ዶታ ላይ የተመሰረቱ ጥቃቶችን በመከላከል እና የሴቶችን ፖለቲካዊ እና ውሳኔ ሰጪነት ሚናን በማጎልበት ላይ ትኩረት በማድረግ የሚከናወን ፕሮጀክት ነው። ፕሮጀክቱ፣ በአማራና በኦሮሚያ ብሄራዊ ክልላዊ መንግስታት ሰሜን ሸዋ ዞኖች ውስጥ በሚገኙ በደብረ ብርሃን ከተማ፣ በሸኖና በአሌልቱ ወረዳዎች ውስጥ እየተከናወነ የሚገኝ ሲሆን፣ በርካታ አዎንታዊ ውጤቶች ተመዝግበውበታል። የፕሮጀክቱ ስኬት ተደርገው ከሚቆጠሩት ከእነዚህ ተግባራት ውስጥ፣ በኦሮሚያ ብ/ክ/መንግሥት ሰሜን ሸዋ ዞን አሌልቱ ወረዳ ውስጥ በሚገኘውን ጮሌ ሰንከሌ ቀበሌ ውስጥ የተገኘው ውጤት እንደማሳያ እንደሚከተለው ቀርቧል።

እንደሚታወቀው፣ የፕሮጀክቱ ዋና ዓላማ፣ ፕሮጀክቱ በሚተገበርባቸው አካባቢዎች በሴቶች ሁለንተናዊ እንቅስቃሴ ላይ አሉታዊ ሚና ኖሯቸው በእንቅስቃሴያቸው ላይ ተፅእኖ የሚያደርጉ አካባቢ ተኮር ድርጊቶች እንዲቀረፉ አስቻይ ተግባራትን ማከናወን ነው። በዚህ ረገድ፣ የሴቶችን ፖለቲካዊ ተሳትፎ ማሻሻል እና የውሳኔ ሰጪነት ሚናቸውን ማጎልበት፣ የሚስተዋሉ ዶታዊ ጥቃቶች እንዲቀንሱ ማድረግ በዋናነት ይጠቀሳሉ።

በዚህምመሰረት፣ በአሌልቱ ወረዳየሴቶች፣ የህፃናትና የወጣቶች ጉዳይ ጽ/ቤት በጮሌ ሰንከሌ ቀበሌ በሴቶች ላይ የሚስተዋሉ ጎጂ ልማዳዊ ድርጊቶችን፣ በአጠቃላይም የሴቶችን ሁለንተናዊ ተሳትፎ ከማጎልበት ጋር በተያያዘ ለማከናወን የያዘውን እቅድ መተግበር እንዲችል፣ የፋዌ ኢትዮጵያን ድጋፍ ጠይቋል። ወረዳው ያዘጋጀው እቅድ በዋናነት ያተኮረው፣ ጎጂ ልማዳዊ ድርጊቶችን፣ ጠለፋን፣ አስገድዶ መድፈርን፣ የሴቶች ግርዛትን፣ እና የመሳሰሉትንና ሌሎች በሴቶች ላይ አሉታዊ ተፅእኖ ይኖራቸዋል ብሎ የለያቸውን ጉዳዮች ላይ ነው። ፋዌ ኢትዮጵያ፣ በራሱ በኩል ባደረገው ዳሰሳም፣ በእርግጥም እነዚህ አሉታዊ ድርጊቶች በቀበሌው ብሎም በወረዳው በስፋት የሚስተዋሉ እና ርብርብ ሊደረግባቸው እንደሚገባም በመረዳቱ፣ ተገቢውን እገዛ ለማድረግ በማህበረሰብ ተኮር የCSSP-2 ፕሮጀክቱ አማካይነት ተንቀሳቅሷል።

የአሌልቱ ወረዳ የሴቶች፣ የህፃናትና የወጣቶች ጉዳይ ጽ/ቤት በእቅዱ መሰረት፣ ጎጂ ልማዳዊ ድርጊቶቹ እንዳይስፋፉ ብሎም እንዲጠፉ፣ ህብረተሰቡ የበኩሉን አስተዋፅኦ ማድረግ የሚችልበትን እቅድ አውጥቶ ተንቀሳቅሷል። በዚህ ረገድ፣ በህብረተሰቡ ዘንድ አንቱታን ያተረፉ ታዋቂ ሰዎችን፣ ሽማግሌዎችን፣ የሃይማኖት መሪዎችን፣ በማሰባሰብ ለጎጂ ልማዳዊ ድርጊቶቹ መቀረፍ ብሎም መወገድ ዓይነተኛ ድርሻ የሚኖረው አካባቢ ተኮር ልማዳዊ ህግ (Customary Law) እንዲቀረፅ የያዘው እቅድ ይጠቀሳል። ይሁንና፣ ይህን በበጎ ዓላማ ላይ የተመሰረተውን እቅዱን እውን ማድረግ እንዳይችል የተለያዩ ችግሮች እንቅፋት ሲሆኑበት የቆዩ ሲሆን፣ ከዚህ አኳያ አስፈላጊውን ገንዘብ በሚሟላት በኩል ያጋጠመው ችግር በዋናነት ይጠቀሳል። ወረዳው፣ ያጋጠመው የገንዘብ ችግር፣ ልማዳዊ ህጎቹ እንዲቀረፁ የሚያስችሉትንና የአካባቢውን ህብረተሰብ ያሳተፉ የተለያዩ የውይይት መድረኮች እንዳይዘጋጁ ከፍተኛ ተግዳሮት ሆኖ ቆይቷል።

ፋዌ ኢትዮጵያ፣ ከፍ ተብሎ በተጠቀሰው መሰረት ይህን የወረዳውን ተግዳሮት ባገናዘበ መልኩ የበጎ ዓላማው ተጋሪ የሆነ እንቅስቀሴ አድርጓል። በወረዳው እቅድ መሰረትም፣ በጮሌ ሰንከሌ ቀበሌ ጎጂ ልማዳዊ ድርጊቶችን ለመከላከል የበኩሉን አስተዋፅኦ ያደርጋል በሚል እንዲረቀቅ የታቀደው አካባቢ ተኮር ልማዳዊ ህግ እውን እንዲሆን የሚያስችል የገንዘብ ድጋፍ በCSSP-2 ፕሮጀክት አማካይነት ተደርጓል። በዚህም መሰረት፣ ከተለያዩ የህብረተሰቡ ክፍሎች የተውጣጡ ታዋቂ ሰዎችን፣ ሽማግሌዎችንና ሌሎች ባለድርሻ አካላትን ያሳተፉ የተለያዩ መድረኮች የተካሄዱ ሲሆን፣ በመድረኮቹም ላይ በመገኘት፣ ከወረዳውና ከፋዌ ኢትዮጵያ የተውጣጡ ባለሙያዎች ሙያዊ እገዛ አድርገዋል። በተካሄዱ የተለያዩ መድረኮችም ሰፋ ያለ ውይይት በማድረግ፣ ልማዳዊ ህጉን ማዘጋጀትና ለወረዳው ማቅረብ ተችሏል።

የተዘጋጀው ልማዳዊ ህግም፣ ፀድቆ ሥራ ላይ መዋል እንዲችል፣ ህጉን የማፅደቂያ ፕሮግራምም፣ የፋዌ ኢትዮጵያ ባለሙያዎችን ጨምሮ ሁሉም የሚመለከታቸውን ባለድርሻ አካላትን ባሳተፈ መልኩ ሚያዚያ 25 ቀን 2021 ዓ.ም. ተካሂዷል። ህጉን የማፅደቂያ ፕሮግራምም ያለምንም ችግር እንዲከናወን እንደተለመደው፣ ፋዌ ኢትዮጵያ የገንዘብና የባለሙያ ድጋፍ አድርጓል። የልማዳዊ ህጉ መፅደቅ፣ ህጉን በመተግበር ረገድ ሁሉም የህብረተሰቡ ክፍሎች ለአንድ ዓላማ በጋራ እንዲንቀሳቀሱ አመቺ ሁኔታ ፈጥሯል። በዋናነትም፣ ሴቶች በአኗኗራቸው ላይ ተፅእኖ የሚያደርጉ አሉታዊ ድርጊቶችን በተመለከተ የነቃ ተሳትፎ እንዲያደርጉ አቅም የሚሆናቸው ከመሆኑም በላይ፣ እነሱን በተመለከተም ሆነ በሌሎች ጉዳዮች ዙሪያ የሚኖራቸውን የውሳኔ ሰጪነት ሚና በከፍተኛ ደረጃ እንደሚያጎለብተው ይጠበቃል።

አዘን ብለህ ከጅብ ለቅሶ አትሂድ

ጅብና አህያ አበልጅ ሆኑ። ከአለታት አንድ ቀንም የጅብ ልጅ ታሞ ሞተ። አህያም "ያበልጄን ለቅሶ አልበለ" ብሎ ወገኖቹን ሰብስቦ ወደ ሀዘኑ ቦታ ሄደ። አያ ጅቦም አመስግኖና ያዘነ መስሎ "ዘመዶቼን የምሸኝበት እዝን ነገር ስጡኝ" አለና ጠየቀ፣ አህዮችም "ምን ዓይነት እዝን እንስጥህ?" አሉት። ጅብም "በቃ የላይኛውን ከንፈራችሁን ብቻ እየገነጠልኩ ልውሰድ" አለ። አህዮችም እንቢ እንዳይሉ ዝምድና ማፍረስ ሆነባቸውና "እሺ ይሁን" አሉና የላይኛውን ከንፈራቸውን እያስጎመዱ ሰጡ። በዚህ አልበቃም እና ጅብ "አመሰግናለሁ፤ ግን እዛ ማዶ ስትደርሱ ዙራችሁ ተሰናበቱኝ" አላቸው። አህዮቹም እንደተባሉት አደረጉ። ሲዞሩ የላይኛው ከንፈር ስለተጎመደ ጥርሳቸው በረዶ መስሎ ይታያል። ይሄኔ የጅብ ሀሳብ ተሳካና ዘመዶቹን ይዞ እየሮጠ ደርሶ የእያንዳንዱን አህያ ሆድ መቦትረፍ ጀመረ። አህዮችም ፣ "እንዴ ምን አደረግን? ምን ነው ምን አጠፋን አያጅቦ?" ሲሉ ጠየቁ። ጅብም፣ "ምን አደረግን ትላላችሁ እንዴ! የእኔ ልጅ ሞቶ እናንተ ትስቃላችሁ?" የሚል የማይረባ ተልካሻ ምክንያት ሰጠ።

ምን አለ አዚያው እያሉ ያንን ሁሉ አህያ ባንድ ጊዜ ከሚጨርስና ዘራቸውን ከሚያጠፋ "እጣ ተጣጥላችሁ አንድ ወይም ሁለት አህያ ለእዝን ስጡኝ" ቢላቸው!! ጅብ ማለት እንዲህ ነው። አዘን ብለህ አትራራለት። ልጅ ሞተው ብለህ ለቀሶ አትድረስለት።

ምንጭ፡የፍትህ መጽሄት እትም

በወግ አዋቂው በመስፍን ሃብተማርያም እና በታዋቂው አርቲስት ጥላሁን ገሠሠ መካከል የተደረገ ውይይት

መስፍን፡- አስቲ በዚያን ዘመን ስለነበረህ የዘፈን ልምድህ ወይም ውሎህ አጫውተኝ፡፡

ጥላሁን፡- ሠርግ፣ ሆያሆዬ...ከጓደኞቼ ጋር አሳተፋለሁ፡፡ ቲያትር ላይ አሳዛኝ ዜማ በል ይሉኛል....ቀረርቶ የማይቀር ነው፡፡ ልዑል መኮንን ኃይለሥላሴ የመጡ ጊዜ (ወሊሶ) ቀረርቶዬን ሰምተው አዲስ አበባ እንድትመጣ ብለውኝ ነበር፡ ፡ ብቻ ባጠቃላይ ማንጎራጎር ከልጅነቴ ያለተለየኝ ባህርይ ነበር፡፡

መስፍን፡- ወላጆችህ አይቃወሙህም ነበር?

ጥላሁን፡- እንዲያውም! ያደግኩት ከአያቴ ቤት ነው፡፡ አሳቸውንም ቁጣ ቁጣ ሲላቸው በዜማዬ አስረሳቸው ነበር፡ :

መስፍን፡- ኢዮኤል ዮሐንስ አበረታቶሃል የሚባለውስ?

ጥላሁን፡- አዎ! ሃገር ፍቅሮች በመጡ ጊዜ (ወሊሶ) አዲስ አበባ ና ብሎኝ ለመኮብለል አነሳስቶኛል፡፡

መስፍን፡- ያደረግከው ሙከራ ነበር?

ጥላሁን፡- አዎ! ቱሉ ቦሎ ድረስ በእግሬ አስከ መሄድ ደርሼ ነበር፡፡ ከዚያ አዲስ አበባ ልሄድ ስል የሚያውቀኝ ሰው ይዞ መለሰኝ፡፡ ለሁለተኛ ጊዜ ሸራ ባለው መኪና አዲስ አበባ ደርሼ አክስቴ ቤት ዶሮ ማነቂያ ሄድኩ፡፡ አሷም አያቴ ጋር ወሊሶ መለሰችኝ፡፡

መስፍን፡- እና እንዴት ተሳካልህ ታዲያ?

ጥላሁን፡- በሶስተኛው ሙከራዬ ተሳካልኝና ሃገር ፍቅር ተቀጠርኩ፡፡ ይሄው ነው፡፡

መስፍን፡- ከዚያ ምን ምን ዘፈን ተጫወትክ?

ጥላሁን፡- እነ ጥላ ከለላዬን፣ አልማዝ ነሽ የጠራች መስታወት፣ የኔ ውብ ዓይናማ ....እና የመሰሰሉት፡፡

መስፍን፡- እዚያ በወጣትነትህ ፍቅር ይዞህ እንደነበር ሰምቻለሁ....እስቲ ስለእሱ አጫውተኝ...

ጥላሁን፡- ቀ/ኃ/ስ...ቲያትር ተወዛዋዥ ከነበረች ልጅ ጋር ፍቅር ይዞኝ ነበር፡ ፡ ሱዳን ሃገር ከቡድኑ አባላት ጋር ሄዳ ስትመለስ ሌላ ሰው መሃላችን ገባ፡፡ በቃ ....አፍላ እድሜ ላይ ስለነበርኩ በጣም ተበሳጨሁ፡፡

መስፍን፡- እና...እንዴት ተወጣኸው?

ጥላሁን፡- ተበሳጭቼ ስለነበር አቺዶ (አሲድ) ጠጣሁና ሆስፒታል ታክሜ ዳንኩ፡፡ በመጠኑ ባይሆን እሞት ነበር፡፡ ከዚያ ረሳኋት፡፡

መስፍን፡- ወደክብር ዘበኛ ሙዚቃ ክፍል እንዴት ተዛወርክ?

ጥላሁን፡- ሻምበል አውግተነው የሚባል ሰው ነው የወሰደኝ፡፡

መስፍን፡- ክብር ዘበኛ ከገባህ በኋላ በጀነራል መንግስቱ ንዋይ ትእዛዝ የወታደር ዩኒፎርም ትለብስ ነበር አሉ፡፡ ጥላሁን ገሠሠ ሲቪል ነው ወታደር ነው የሚል ያልተረጋገጠ ወሬ ሲነፍስ እኔም አስታውሳለሁ፡፡

ጥላሁን፡- በርግጥ አቶ መኮንን ሀብተወልድ ወደ ሃገር ፍቅር እንዳይመልሱኝ ለማድረግ በጀነራል መንግስቱ ትእዛዝ ለሶስት ወር ያህል የወታደር ዩኒፎርም ለብሻለሁ፡፡ በኋላ ግን ወደ ሲቪልነት ተመልሻለሁ፡፡

መስፍን፡- እንዴት? ጀነራል መንግስቱ ፈቅደውልህ ነው?

ጥላሁን፡- አይደለም፡፡ ሥነስርዓት አበላሽ ተብዬ ተመከርኩ፡፡ በዩኒፎርም ሆነህ እጅ ከነሳህ ሲቪል ስለምትመሰል ጃንሆይ መጥተው ሲጎበኙ፣ እንደዛ አድርግ ብሎ አንድ ሰው ሹክ ስላለኝ እንደተባለው አደረግኩ፡፡ ከዚያ ንጉሰ ነገስቱ ሲጎበኙ፣ የወታደር ሰላምታ በመስጠት ፋንታ እጅ ነሳሁ፡፡ ጀነራሉ ያዋረድኳቸው ዓይነት ሆኖ ተሰማቸውና "ድምፁን ተዉለትና ይህን ዩኒፎርም ግፈፉት አሰዳቢ ነው፡፡" አሉ፡፡ እኔም እንደምፈልገው ሆነልኝ፡፡ ጥይት ተኩሼ የማለውቀው ሰውዬ ወደ ሲቪል ህይወቴ ተመለስኩ፡፡

ሮዝ መጽሄት ሚያዚያ 2002 ዓ.ም.

በኢትዮጵያ የመጀመሪያ ሴቶች

- ✓ የመጀመሪያዋ ሴት ፕሬዝዳንት....ፕሬዝዳንት ሣህለወርቅ ዘውዴ
- ✓ የኢትዮጵያ የመጀመሪያዋ ሴት ፕሮፌሰር.....ፕሮፌሰር ዶክተር የአለምፀሃይ መኮንን
- ✓ የኢትዮጵያ የመጀመሪያዋ ሴት የፓርላማ ተመራጭ.....ወ/ሮ ስንዱ ገብሩ
- ✓ ኢትዮጵያዊቷ/አፍሪካዊቷ የመጀመሪያዋ ፓይሌት....ወ/ሮ ሙሉመቤት እምሩ
- ✓ ኢትዮጵያዊቷ የመጀመሪያዋ ሴት ጋዜጠኛ ....ወ/ሮ ሮማን ወርቅ ካሣሁን
- ✓ ኢትዮጵያዊቷ የመጀመሪያዋ ነርስ /ሴት አስታማሚ.....ልዕልት ፀሐይ ኃ/ሥላሴ
- ✓ የመጀመሪያዋ ኢትዮጵያዊት/አፍሪካዊት በኦሎምፒክ በማራቶን የወርቅ ሜዳሊያ ተሸላሚ.....ሻለቃ ፋጡማ ሮባ
- ✓ ለመጀመሪያ ጊዜ በአፍሪካ ጌምስ ሜዳሊያ ያስገኘች አትሌት .....ወ/ሮ ዘውዴ ሀ/ማርያም
- ✓ የመጀመሪያዋ በኢትዮጵያ ብስክሌትን የነዱ ሴት.....ወ/ሮ እቴጌ ጣይቱ
- ✓ በኢትዮጵያ የመጀመሪያዋ ቡና ቀማሽ.....ወ/ሮ የኔነሽ ደምሴ
- ✓ የመጀመሪያዋ ኢትዮጵያዊት/አፍሪካዊት የኦሎምፒክ የወርቅ ሜዳሊያ አሸናፊ.....ሻለቃ ደራርቱ ቱሉ
- ✓ የመጀመሪያዋ ፕሮፌሽናል ሴት ተዋናይት.....ወ/ሮ ሰለሞዊት ገብረሥላሴ

የሴቶችን መማር አስፈላጊ የሚያደርጉ 10ሩ ምክንያቶች

በሎረን ስቴፕ

ከካይሮ እስከ ቤጂንግ በየትኛውም የዓለም አካባቢ ለወጣት ልጃገረዶች ጥራቱንና ደረጃውን የጠበቀ ትምህርት መስጠት ለአንድ ማህበረሰብ ሁለንተናዊ እድገት ዓይነተኛ አስተዋፅኦ አለው። ካርላ ኮፔል የተባሉ የየናይትድ ስቴትስ ዓለም አቀፍ ልማት ኤጀንሲ (USAID) ሃላፊ የነበሩ ከዚህ ከፍ ባለደረጃ የሴቶችን ትምህርት አስፈላጊነት ይገልፁታል::እንደሃላፊው ገለፃ ከሆነ፣ ለሴቶች ትምህርት የሚሰጥ ትኩረት አድገትን በእውቀት ጎዳና ለመምራት ቀላልና ምትሃታዊ መፍትሄ (Silver bullet) ተደርጎ የሚቆጠር ነው። የጥቂት መጻህፍትና የአንድ መማሪያ ክፍል በተለያየ መልኩ በእድገትና በለውጥ እርምጃዎች ላይ የሚኖራቸውን አይነተኛ አስተዋፅኦ፣ የሴቶችን ትምህርት አስፈላጊ ከሚያደርጉ ከሚከተሉት 10 ምክንያቶች በዋናነት እንረዳለን።

የሴቶችን ትምህርት አስፈላጊነትን የሚያጎሉ 10 ምክንያቶች

መሠረታዊ ትምህርትን ማስፋፋት (Increased Literacy)፡- በዓለም አቀፍ ደረጃ መሠረታዊ ትምህርት አለገኘም ተብሎ ከሚገመተውና 163 ሚሊዮን ከሚጠጋውና በወጣትነት የእድሜ ክልል ውስጥ ከሚገኘው የህብረተሰብ ክፍል ውስጥ 63% የሚሆኑት ሴቶች መሆናቸውን መረጃዎች ያመለክታሉ። ሰለሆነም፣ ለሁሉም ልጆች ትምህርት ተደራሽ የሚሆንበትን ስልት ቀይሶ መንቀሳቀስ፣ መሃይምነትን በእጅጉ እንዲቀንስ ያደርጋል፤ የተማረውን ህዝብ ቁጥርንም ይጨምራል፡ ይህ ደግሞ በበኩሉ ለሃገራት ሁለንተናዊ እድገት አስተዋፅኦ ያደርጋል። በተለይም በማደግ ላይ ለሚገኙ ሃገራት የሚኖረው ጥቅም እጅግ አስፈላጊ ነው።

ህገወጥ የሰዎች ዝውውር መገደብ (Human Trafficking) ፡- እንደሚታወቀው ሴቶች ለሰዎች ዝውውር በይበልጥ ተጋላጭ መሆናቸው ይታወቃል፡ ለዚህ ደግሞ በዋናነት ሰበብ ሆኖ የሚጠቀሰው አለመማራቸው ፣ በድህነት ውስጥ መኖራቸው መሆኑን/ እንደሆነ የሰዎችን ህገወጥ ዝውውርን በተመለከተ የተባበሩት መንግስታት ድርጅት ህገወጥ የሰዎች ዝውውር ተከላካይ ፕሮጀክት (United Nations Inter-Agency Project on Human Trafficking/UNIAP) ይጠቅሳል። እንደ ፕሮጀክቱ ከሆነ፣ ለወጣት ልጃገረዶች የተለያዩ እድሎችን ማመቻቸት መሰረታዊ የሆኑ ክህሎቶችን ማስጨበጥ ባለብዙ ቢሊዮን ዶላር ኢንደስትሪ እንደሆነ የሚቆጠረውን ህገወጥ የሰዎች ዝውውርን በእጅጉ መቀነስ ይቻላል።

ፖለቲካዊ ውክልና (Political Representation)፡- በዓለም አቀፍ ደረጃ ሴቶች በምርጫ ሂደት ውስጥ ያለቸው ውክልናም ሆነ፣ በፖለቲካ ውስጥ ያለቸው ተሳትፎ በጣም የተገደበ ነው፤ በተፅእኖ ስርም የወደቀ ነው። በሴቶች አመራርና ተሳትፎ ዙሪያ የሚሰራው UNITED NATIONS WOMEN'S PROGRAMS ON LEADERSHIP AND PARTICIPATION እንደሚጠቅሰው፣ ለዚህ አንደኛው መፍትሄና በዚህ ረገድ የሚታየውን ክፍተት ለማጥበብ የሥነዜጋ ትምህርትና ስልጠና እና ሌሎች ሴቶችን ማብቃት ላይ አስተዋፅኦ ላላቸው ተግባራት ትኩረት ሰጥቶ መንቀሳቀስ ነው።

ልጆችን በአንክብካቤ ማሳደግ (Thriving Babies) ፡- እንደተባበሩት መንግስታት ድርጅት የሴቶች ትምህርት ኢኒሼቲቭ (UNITED NATIONS GIRLS' EDUCATION INITIVE/UNGEI) ከሆነ፣ ከተማሩ ሴቶች የተገኙ ልጅት ካልተማሩት ሴቶች ይልቅ ከአምሰት ዓመት በላይ የመቆየት እድላቸው በጣም ከፍተኛ ነው። ከዚሁ ጋር በተያያዘ፣ ለትምህርት ቤት ግንባታና ለመማር ማስተማሩ አጋዥ ለሆኑ ካሪኩለም ነክ ጉዳዮች የሚደረግ ድጋፍ ከፍተኛ አስተዋፅኦ እንዳለው በምሥራቅ አፍሪካ በምትገኘውና በዓመት አስከ 16000 ልጆቿ በጨቅላ እድሜቸው የሚሞቱባትን ቡሩንዲን በከፍተኛ ደረጃ ጠቅሟል።

ከዖታዊ ግንኙነት መጠበቅ (Safe sex) ፡- የመጀመሪያ ደረጃ ትምህርታቸውን ያጠናቀቁ ሴቶች በሶስት እጥፍ ባነሰ ደረጃ ለኤችአይቪ የመጋለጥ እድላቸው ያነሰ ነው። ይህንን ስታትስቲካዊ መረጃ መሰረት ያደረገው የዓለም ባንክ፣ ትምህርት ልጆችን ከኤችአይቪ/ኤድስ ከመታደግ አንፃር ቁልፍ ጉዳይ መሆኑን አረጋግጧል።

የጋብቻ መዘግየት (Later marriage) ፡- በተባበሩት መንግስታት ድርጅት የስነህዝብ ፈንድ (UNITED NATIONS POPULATION FUND) እንዳመለከተው፣ በማደግ ላይ ባሉ ሃገሮች ከሶስት ልጅገረዶች መካከል አንዷ 18 ዓመት ሳይሞላት ትዳር እንድትመሰርት ትደረጋለች። በአንፃሩ፣ ለሰባትና ከዚያ በላይ በትምህርት ዓለም የሚቆዩ ሴቶች ባሉባቸው ሃገሮች፣ የሴቶች በትዳር ዓለም ውስጥ የሚገቡበት ጊዜ በአራት ዓመት የሚዘገይ ሲሆን ይስተዋላል።

የቤተሰብ ብዛትን መመጠን (Smaller families) ፡- በትምህርት የመሳተፍ እድል በጨመረ ቁጥር የመውለድ ምጣኔን በጊዜ ሂደት እንዲቀንስ ያደርጋል። ለምሳሌ፣ በማሊ የሁለተኛ ደረጃ እና ከዚያ በላይ ትምህርት ያላቸው ሴቶች በአማካይ የሚኖራቸው የልጆች ብዛት በ3 ብቻ የተገደበ ነው። በአንፃሩ፣ በትምህርታቸው ያልገፉ ወይም የትምህርትን ደጃፍ ያልረገጡ ሴቶች በአማካይ ሰባት ልጆች ይኖራቸዋል።

የገቢ አቅም ማደግ (Income potential) ፡- ትምህርት ሴቶችን ከሚረዳቸው/ከሚያግዛቸው ነገሮች መካከል አንዱ ለገቢ አድገታቸው መጨመር ያለው አስተዋፅኦ ነው። የተማሩ ሴቶች የገንዘብ ቦርሳቸው ካልተማሩት ይልቅ በገንዘብ የመታጨቅ እድሉ ከፍተኛ ነው፡ ገንዘብ የሚያገኙበት እድል የሰፋላቸው ናቸው። እንደተባበሩት መንግስታት ድርጅት የትምህርት፣ የሳይንስና የባህል ድርጅት (UNESCO) ጥቆማ ከሆነ፣ የአንድ ዓመት የመጀመሪያ ደረጃ ትምህርትን ብቻ ያገኘች ሴት፣ ይህ ትምህርት በራሱ በቀሪ ህይወቷ ላይ የምታገኘውን ገቢ በ20% እንደሚያሳድግለት መረጃዎችን ዋቢ በማድረግ ይጠቅሳል።

ለዓመታዊ ጠቅላላ የሃገር ውስጥ ምርት የሚኖር ድርሻ (Thriving GDP) ፡- ሴት ልጆችም ሆኑ ወንዶች ልጆች፣ ከዖታዊ አድልዎ በፀዳ መልኩ በትምህርት እንዲሳተፉ መደረጋቸው ለአንድ ሃገር ዓመታዊ ጠቅላላ ዓመታዊ ምርት መጨመር የራሱ ድርሻ አለው። 10% የሚሆኑ ሴቶች ትምህርት የሚያገኙበት እድል በጨመረ ቁጥር ደግሞ፣ የአንድ ሃገር ዓመታዊ ምርት በ3% ያድጋል።

ድህነት ቅነሳ (Poverty reduction) ፡- ሴቶችን ለትምህርት እድል እኩል መብትና ተደራሽነት እንዲኖራቸው በማድረግ፣ በአንድ ሃገር የንግድና የኢኮኖሚ እንቅስቃሴ ውስጥ የሚኖራቸውን የነቃ ተሳትፎ በከፍተኛ ደረጃ ማሳደግ ይቻላል። ይህ ደግሞ፣ በሴቶች የገቢ ምንጭ መዳበር ላይ አዎንታዊ አስተዋፅኦ እንደሚኖረው ግልፅ ነው። ከዚህ በተጨማሪም፣ የሚያጋጥማቸውንም ሆነ ወደፊትም ሊያጋጥማቸው የሚችለውን ድህነት መሰረታዊ ፍላጎቶቻቸውን በማሟላት እንዲቋቋሙ አይነተኛ እድልም ይሰጣቸዋል። ያሉበትን ቤተሰብ ጭምር በማናቸውም መልኩ የመደገፍ ሚና እንዲኖራቸውም ያደርጋቸዋል።

በአጠቃላይ፣ በዓለም አቀፍ ደረጃ የሃገራት ቀጣይነትና እድገት በዋናነት ከሚመሰረትባቸው ጉዳዮች መካከል እንደቁልፍ ተደርጎ ሊወሰድ የሚችለው የሴቶች ትምህርት ነው። የቀድሞው የአሜሪካ ፕሬዝደንት ባራክ አባማ ቀደም ብለው ጊዜ በተባበሩት መንግስታት ድርጅት የ2012 አጠቃላይ ጉባኤ ላይ እንደተናገሩት "ቀጣዩ ጊዜ ሴቶችን በጉልበት ሊጫኑ ለሚሞክሩ ሁሉ ሊሆን አይገባም። ስለሆነም፣ ይህ ቀጣይ ጊዜ ሊቀረፅ የሚገባው፣ ትምህርት ቤት በሚሄዱ ልጃገረዶችና እንደወንዶች ልጆቻችን ሁሉ ሴት ልጆቻችንም ህልማቸውን አውን የሚደርጉባትን ዓለም እንድትኖር ጥረት በሚያደርጉ ሁሉ ነው::

የማስተርካርድ ስኮላርሽፕ የ4ኛው ዙር የተጠቃሚ ተማሪዎች ምረቃ ሥነስርዓት

ቢሾፍቱ ባህርዳር

Message from FAWE Ethiopia Executive Director

As it is known that a feasible education policy has been formulated and implemented for several years in our country. Even though the policy has implemented with notable successes, it has also been accompanied with various challenges due to several economic and social problems pertaining in the country. Out of these challenges, problems that hinder the provision of quality and equitable education are the main ones that still need particular attention. To this effect, it is quite essential for all responsible and concerned bodies to give more attention by mobilizing their natural, human and financial resources and maximizing their efforts in order to alleviate the education sector's different challenges.

Various studies indicate that the number of females exceed the number of males in our country, Ethiopia. These studies also apparently state that our multifarious problems, especially the social and family responsibilities, are mostly shouldered on females in most parts. These challenges in turn affect negatively the active participation of females in the education sector and in programs that impacts the development and progress of the country. Thus, all concerned bodies are expected to mobilize their human and financial resources and maximize their concerted efforts in full for making visible changes in order to accomplish significant and considerable activities helpful to overcome the different educational problems of females in our country.

In order to meet the ever-growing demand of girls' educational access in our country, the role of non-governmental organizations (NGOs) is very pivotal and irreplaceable. In this respect, among these NGOs, which is vigorously engaged for ensuring the much needed enhancement of female education is FAWE Ethiopia. FAWE Ethiopia, having established as non-governmental organization in 1994, designed educational programs to assist female students who have been vulnerable to various economic and social problems. Since then, it has registered numerous fundamental contributions in making changes for girls' educational access.

FAWE Ethiopia, since its foundation, has progressively continued to extend its programs and has come to the rescue of girls who have been impeded from their schooling as a result of social and economic obstacles. The students who have been supported by its various programs have succeeded in their educational careers at secondary and tertiary levels of education and they are living witnesses of the great and fruitful interventions being made by FAWE Ethiopia.

Finally, I would avail of this opportunity to extend my cordial gratitude on behalf of the organization to the government and non-governmental organizations for their noble and lofty contributions in FAWE Ethiopia's programs which enabled various citizens who have become efficient and responsible bodies to meet the developmental needs of the country. Moreover, I hereby want to express my hope that FAWE Ethiopia, as it did before, would strengthen its ties with these organizations and proceed with its programs diligently and consciously on the basis of its objectives in order to extend its success story in the education sector.

Overview of FAWE Ethiopia's Annual Accomplishments in the year 2021

FAWE Ethiopia Chapter is a member of Pan African organizations and one of the 34 FAWE Chapters in African Continent was established as local charitable organization in 1994 and re-registered as civil society organization in 2019. Since its inception, FAWE Ethiopia, with its collaborative local and foreign organizations, has been at the forefront of supporting girl students who have many challenges in accomplishing their education. Accordingly, thousands of these vulnerable students have benefited and got an opportunity to accomplish and continue their education at various levels with a success. Currently, FAWE Ethiopia is implementing five projects namely, the MasterCard Foundation Scholars Program, Break Free, Malala Foundation Global COVID-19 Initiative, Make Way and CSSP2 granted Bearers of Life at national level and in 4 regions (Amhara, Oromia, Sidama, and Addis Ababa).
FAWE Ethiopia, along with the continued impact of the Covid-19 pandemic, registered another successful achievement in 2021. Based on the annual plan approved for the year, summary of the main activities carried out, problems faced and solutions taken were presented under the major programs and projects of the organization.

The MasterCard Foundation Scholarship Program

The Program provides academically talented, yet financially disadvantaged young people, particularly from Africa, with access to quality and relevant secondary and university education. Students selected for the Program receive a holistic set of financial, social and academic supports throughout their education and during their post-graduate transitions. The Program consists of a global network of education institutions and non-profit organizations, who together believe that education is a catalyst for social and economic betterment. Supported by MasterCard Foundation (MCF), this ten-year program was launched in August 2013 and is being implemented by Forum for African Women Educationalists (FAWE) through the respective National Chapters in Ethiopia and Rwanda and it runs until December 2023.
In **Ethiopia**, MCF Scholarship Program at FAWE Ethiopia offers a Comprehensive Scholarship package to 800 (600 girls and 200 boys) throughout secondary school (Grades 9 to 12). The Program aims at providing bright, yet disadvantaged students with the necessary scholastic material and empowerment support so as to acquire essential knowledge and skills through delivery of quality education. This will enable them to access better livelihoods and contribute to the household, community and national development. The Program is currently implemented in eight partner schools, both private and public, located in four marginalized localities where gender disparities in education are most notable: Bahirdar city in Amhara Regional State, Adama city in Oromia Regional State, Hawassa city in the Southern Nations and Nationalities People's Regional state (currently Sidama Regional State) and marginalized parts of Addis Ababa city administration. To achieve these goals of the program, different activities were planned and executed during 2021. Highlights of the main activities are as follows.

- Following the Regional level review and planning meetings held in Q1, FAWE Ethiopia hosted the National level annual review and planning meeting with the participation of 50 representatives of all key stakeholders drawn from regional and town level Finance and Economic Development, Women, Children and Youth and Education offices, Teacher Mentors, School Heads, selected scholars and FAWE Ethiopia staff. FAWE Ethiopia program, monitoring and evaluation team presented accomplishments of 2020, scholars' academic performances, research findings; factors affecting scholars' academic performance and a comparative analysis of academic performances of scholars vis-a-vis non-scholars of MasterCard scholars' program target schools.
- **2021 annual scholars' conference:** The 2021 annual conference was successfully organized for FAWE-MCF 5th cohort Scholars at JeCCDO training center, Bishoftu Town, from 4 to 5 August 2021. Eighty-nine (female 66 and male 23) 5th cohort scholars from Hawassa, Adama, and Addis Ababa attended the event where they were trained on Youth Adolescent Sexual Reproductive Health and Leadership Skills. Additionally, 2 (female 1 and male 1) alumni members attended the convening and presented their give-back activities in their communities. Fifth cohort scholars from Bahirdar were not able to attend the annual scholars' conference organized in Bishoftu town. Therefore, 2021 Annual Scholars' conference for Bahirdar scholars was held separately on September 16, 2021 at Tana-Haik Secondary School in Bahirdar City. Accordingly, 41 (female 27 and male 14) 5th cohort Bahirdar scholars attended the convening where they were also attended the training on Youth Leadership skills.
- Conducted graduation ceremony for the 3rd cohort scholars in the presence of representatives from Ministry of Education, principals of partner schools, government officials from line sector offices and FAWE Ethiopia board and staff. Overall Best performers of both sexes among FAWE Ethiopia scholars from were awarded with 6 laptop computers and regional high scorers have got 6 smart phones. Unfortunately, our scholars from *Bahir Dar* city could not participate in the graduation ceremony which was held at *Bishoftu/Debre Zeit* and hence organized a separate mini graduation ceremony at *Jakaranda* hotel, Bahir Dar city.

Reader Assisted Computer Literacy training participant visually impaired scholar

- Reader Assisted Computer Literacy training was provided for five visually impaired scholars at *Tana Haik* Secondary School, *Bahir Dar* City in collaboration with **Network of Organizations of/for the Visually Impaired and the Blind (**NOVIB) for 18 days (May 19-June 5, 2021) laptops were provided for the scholars in the presence of officials from Partner Schools and Regional Government Offices.
- **Training:** Training was conducted on *Psychological First Aid and Positive Discipline* by IMPACT Psychological and Health Services Consulting PLC to 18 (female 8 and male 10) teacher mentors and school counselors from partner schools and FAWE Ethiopia Career Guidance and Counseling (CGC) Officers at JeCCDO Training center, Bishoftu town, Ethiopia from 4 to 8 August 2021. Furthermore, *English language proficiency training* was conducted for 4th and 5th cohort scholars of Adama and Hawassa and 4th cohort scholars of Bahirdar. Albert Institute, Divine Sparks, H_2O and Galaxy Language centers provided the training to Addis Ababa, Hawassa, Adama and Bahirdar scholars respectively; A total of 183 (female 120 and male 63) 4th and 5th cohort scholars have been provided with English language proficiency training. Moreover, *Entrepreneurships, Life Skills and ICT training* was provided to 4th and 5th cohort scholars in all project areas. Digital Opportunity Trust (DOT) Ethiopia provided/ conducted Entrepreneurships, Life Skills and ICT training to 5th cohort scholars in Adama and Hawassa, and 4th cohort scholars in Addis Ababa and Bahirdar for one month for each. A total of 181 (female 130 and male 51) Scholars attended Entrepreneurships, Life Skills and ICT training. At the end of these trainings, FAWE Ethiopia organized graduation programs for scholars who have attended the trainings in the respective project areas.

Psychological First Aid and Positive Discipline training

- The teacher mentors 4(2F) in Adama, 3(2F) in Hawassa, 3(2F) in Bahirdar, and 1(F) in Addis Ababa have been conducting individual mentorship with scholars, gave them guidance and advise about their studies, COVID-19 protection measures and other issues scholars need to talk about.

MasterCard Foundation scholarship program annual review meeting participants

- **Mid-term review meeting carried out**: The mid-term review meeting here referred to the mid-term of the second 5 years/second phase of MCF scholarship program. In view of that, FAWE Ethiopia Chapter in collaboration with key partners conducted mid-term review meeting of the second phase of MCF scholars program in Addis Ababa on 13 Aug, 2021, Adama 17 Aug, 2021, and Bahirdar 26 Aug, 2021. Key signatory government partners including Bureaus of Finance, Bureaus of Education, Addis Ababa (Kolfe-Keranio Sub-city) administration, Bahirdar City Administration, Adama City Administration and representatives of partner schools attended the mid-term review meetings in their respective project areas.

- **Tutorial programs** were commenced for most of the scholars. The session began with the pre-tutorial exams of that specific cohort (grade) in their respective schools to provide baseline comparative data for the post- tutorial assessment. In addition, strong follow up and support was being provided to the scholars to ensure 100% attendance and retention in the tutorial program. Consequently, almost all of the scholars were attending the tutorial. In this reporting period, 12(9F) vulnerable scholars were identified and supported with medical support from the COVID-19 response budget and from the insurance.
- A study was conducted on prevalence and determinants of common mental disorders (CMD) among FAWE Ethiopia scholars and to know level of teachers' understanding of mental Illness in collaboration with Impact Ethiopia Psychological Services and Public Health Consulting PLC. In the research, 118 scholars and 16 teachers and 8 school directors/principals participated. Its result indicated that 25.4% of the scholars were experiencing common mental disorders and the lower level of knowledge among teachers about CMD. 32 invited guests from Governmental and non-governmental organizations and FAWE Ethiopia Board, sub-chapters and staff attended the workshop.

- **Psychological support/ counselling services are provided to FAWE-MCF scholars who were in need of the services:** Accordingly, 24 eligible scholars in 8 target schools in Addis Ababa, Bahirdar, Adama and Hawassa were provided with quality psychological support/ counselling services by IMPACT Eth PLC Psychologists; few scholars were also referred to additional required services such as health services.
- FAWE Ethiopia conducted an assessment on factors affecting scholars' academic performance with a focus on the scholars with weak academic performance. They found that scholars' academic performance varied across schools affected by the schools' facilities and availability of instructional materials. Others include distance of school from home; motivation and participation in classroom activities; absenteeism; lack of self-confidence mentorship; study habits, parental background and peer influence. The study recommended strengthening the mentorship program, working closely with school administration and interventions to reduce absenteeism. School feeding programs to ensure adequate nutrition for growth and increase school attendance and focus during lessons.

"Beyond Numbers: Towards Gender Transformation" Project

FAWE Ethiopia Chapter, with a financial support of the British Council as part of the Civil Society Support Program (CSSP II) strategic grant, Pro Pride and its partners (Forum for African Women Educationalists-FAWE and Support for Sustainable Development-SSD) have launched a project known as "Beyond Numbers: towards gender transformation". In collaboration with its partners and stakeholders, FAWE Ethiopia is currently implementing the project in 5 kebeles of the Debre Berhan City of Amhara Regional State and 2 kebeles of Sheno and 1 kebele of Aleletu Woreda of Oromia Regional State of North Shoa Zone, focusing on the two gender transformation sub themes namely women's political participation and decision-making level as well as fighting against gender-based violence (GBV).

Activities Accomplished

- In order to ensure the women have a political participation in their locality leadership positions amid COVID-19 pandemic, FAWE Ethiopia in partnership with the woreda level women, children and youth affairs office organized a platform to create awareness for the leaders and members of women right organizations. In this regard a total of 120 women right organization leaders and members participated in the capacity building session regarding the awareness on the national and local political situation, discussed on what needs to be done to improve the situation in their locality and in the country.
- The radio programs with a focus on Women's political participation, GBV, and women's decision making situation has been transmitted since the first two quarters. The radio program addresses the people of Debre Berhan and surrounding with a message of various formats; interview of various key stakeholders, events, relevant staffs and heads of the organization and messages of key stakeholder representatives ranging from kebele, woreda, region and house of Peoples' representatives.
- Following the woreda level awareness session which was supported by FAWE Ethiopia through the CSSP-2 project, in the presence of woreda administration, and other key government stakeholders, elders, religious leaders and community representatives drawn from 23 kebeles of Aleletu Woreda, has devised the custom law to ensure safe and protective environment in their locality. Following the agreed up on directions, women, children and youth affairs office of Aleletu Woreda has developed and ratified custom law to protect women and children from the harmful traditional practices (HTP) incidences and violation of rights as these incidences are GBV. The detail of these was captured as Most Significant Change Story.
- In order to strengthen and ensure functional referral linkage between service seekers (GBV survivors) and service providers, FAWE Ethiopia established two phased advisory body; one at Kebele level and one at woreda level. The advisory groups were led by the woreda and kebele administrators or their representatives to ensure consistency and good coordination with the support

of women, children and youth affairs office and its delegates at kebele level. Through this body, it was possible to support women who have challenges in their living with their husbands and within the family in general.

- Three participatory review and reflection sessions were organized with the intention of facilitating learning among the stakeholders, knowledge sharing and information among the key stakeholders, community members and the project staffs. In addition to this, the session was intended to identify gaps and ways of filling these gaps. With this regard, FAWE Ethiopia carried out 3 participatory review and reflection sessions in the presence of all key stakeholders; zone finance and economic office project monitoring and evaluation team, women, children and youth affairs office staffs, woreda level stakeholders and kebele level stakeholders and the target community. On the review and reflection session, the target community explained that the project helped them to change their position from where they were to this."
- Following the advisory group formation and continuous meetings held, members of the advisory groups promised to be service providers for the survivors of GBV and related incidences. For instance, health workers and legal officials like police agreed to provide the services related to GBV incidences. As a result of this exercise, 3 service providers were identified in each project sites (health, legal and food/cash assistances). Hence, a total of 9 service providers were identified. The service providers provided their supports to the victims of GBV in their locality.
- During the establishment of the advisory group at each site, technical supports were provided to the advisory committee on GBV response protocols so as to ensure properly address the GBV incidences and helped GBV survivors get appropriate and timely services. A continuous supports were also provided to the service providers to ensure consistency and timely provision of services to the target individuals.

Malala Foundation Global COVID-19 Initiative

FAWE Ethiopia Chapter **and Organization of Network of Ethiopian Women's Associations (NEWA) signed an agreement in 2021 to conduct an 18 month duration project called "Impact of COVID-19 on Girls Education and Responsive Strategy". According to the agreement, the project implementation area was mainly focused on schools located in** Addis Ababa city. So that, totally 10 schools were selected from two sub-cities (five each from Addis Ketema and Kolfe Keranyo Sub-cities). The main objective of the project is "Contribute to the reduction of social & economic impacts affecting equitable access to education of marginalized girls during & post-COVID-19 period in Ethiopia". Based on this main objective, three specific objectives were identified. These were: Increase policy and financing commitment of the government of Ethiopia and equitable access to girls' education, Ensure access to alternative learning, re-enrolment, and catch up missed learning to marginalize girls during and post COVID-19 period in Ethiopia. And_Strengthen gender-responsive and equitable education system during and post COVID-19 Period in Ethiopia.

Activities Accomplished

- Consultative meeting with local educational and law enforcement officials in the target areas was organized. So that, a consultative meeting was conducted with local educational and law enforcement officials on Impact of COVID-19 pandemic on girls' education at Addis Ketema High School on April 23, 2021. On this meeting, a total of 19 (F=2); 10 school principals, 4 law enforcement officials and 5 sub city education office representative participated. During the meeting, participants raised the issues occurred regarding the impact of COVID-19 Pandemic on girls education and their day to day live, it was also discussed what action had to be taken by the schools, education office, and the law enforcement officials to minimize and tackle the challenges faced. The participants also agreed that a collaboration and shared responsibility was very vital to tackle the challenges girls were facing during the pandemic.
- Sensitization session on alternative learning, reenrollment and catch up on missed learning; was given in Addis Ketema Secondary School on April 28, 2021, for selected school directors, unit leaders, PSTA representatives, girls club teacher representatives, and female teacher representatives of 10 secondary schools which were located in Addis Ketema and Kolfe Keranio Sub-cities of Addis Ababa. A total of 40(F=15) participants were engaged on the session. The session was facilitated by Mr. Birhanu Arega, who is gender expert at ministry of education. During the discussion time, participants raised issues with some recommendations.
- **Re-enrolment**: during the school registration most female students registered on time and male students came later on. After identifying students who hadn't come back to register, schools employed different mechanisms, such as working together with PTSAs and discussing with students face to face, to track those students. It was noticed that

workshops to leaders of CBOs, FBOs, School leaders & PTA

female student's tendency to drop out from school is higher than male students and some of male students are on and off.

- Capacity building training (TOT) was conducted on leadership, assertiveness and mentorship to 90 leaders of girls clubs. The training was intended to deliver leadership, assertiveness, and mentorship trainings to leaders of girls clubs. Furthermore, the training was also intended to support students acquire the necessary knowledge in the areas of communication, leadership, mentorship and gender equality issues as they are key agents of change in a community to promote positive behaviors on gender equality. The training was facilitated by Impact Ethiopia Psychological Services and Public Health Consulting PLC.

• The 16 days Activism Campaign, to end gender based violence, is an international mass awareness campaign initiated by the Women Global Leadership Institute of the Center of Women's Global Leadership in 1991. The 16 days activism campaign is celebrated from November 25 (International Day for Elimination of Violence against Women) to December 10 (International Human Rights Day) in order to symbolically link Violence against women and human rights and to emphasize that violence against women is the violation of human rights. The period from November 25 to December 10 includes different international events, such as International Children's Days (Nov. 27), International Women Human Rights Defenders Day (Nov.29), World AIDS Day (Dec.1), International Day for Persons with Disability (Dec.3) and Anniversary of the Montreal Massacre (Dec.6). It has been used as an organizing strategy by individuals and organizations across the world to call for the elimination of all forms of violence against women and girls. FAWE Ethiopia and various stakeholders are firmly committed to lead a coordinated effort to sustain the campaign throughout the end and to celebrate it colourfully and successfully with extra-ordinary activities. The 2021 16 days activism campaign has been undertaken under the global theme, "END VIOLANCE AGAINST WOMEN AND CHLIDERN''.

FAWE-Ethiopia organized an awareness raising workshop on the 16 days of activism to end violence against women. The Workshop was held at Azzeman hotel on December 13, 2021. It was facilitated by W/ro Almaz w/ Tensaie, who is a gender expert and an experience person on the field of gender. In the workshop, a total of 27 (F=13) project targeted school directors, gender club leaders and members, Legal service and police office representatives, FAWE Ethiopia staffs and Kolfe Keranio and Addis Ketema sub city education office representatives participated.

The 16 days Activism Campaign awareness raising workshop participant

Discussion to fight GBV on the commemoration of 16 Days of Activism

The Break Free Project

The Break free Program is a consortium and an initiative of Plan International Netherlands, SRHR Africa Trust (SAT) and Forum for African Women Educationalists (FAWE) in collaboration with the technical partners, 'The Royal Tropical Institute (KIT)' and 'Rozaria Memorial Trust (RMT)'. Its Impact is expected to be, 'improved sexual and reproductive health (SRH) and wellbeing of adolescents and greater gender equality and empowerment of women and girls'. The aim of the Consortium is for adolescents to exercise their right to live free from teenage pregnancy (TP) and child marriage (CM), supported by civil society. It is a five year program and started since Jan, 2021, funded by Dutch Ministry of Foreign Affairs.

Among the achievements we registered in this particular project, the following are the major activities deserved to be mentioned here: signing of project agreement with government signatories, selection of intervention sites (FAWE Ethiopia implements the project at National Level), project launching and annual review and planning workshop.

Apart from this, we commissioned two private consultants to conduct three researches on the existence and implementation of laws and policies on girls' education, budgeting for gender equality (GE) and associated factors at national level, national laws/policies/ development plans and budget for girls' education and education for

health and wellbeing planning and implementation in the education policies and curriculum. All the researches were conducted and validated with the presence of key stakeholders:

Break free project annual review and strategic planning workshop

Mapping and analyzing validation workshop of policies, development plans and budgets for girls' education on the existence and implementation of laws and policies on girls' education, budgeting for gender equality (GE) and associated factors at national level, was conducted on December 16, 2021, at Eliliy Hotel, Addis Ababa. On this workshop, totally 20 (9F) stakeholders drown from government, CSO, our consortium partner PIE and FAWE Ethiopia staffs participated. The major objective of this validation workshop was to look into the existence and implementation of laws and policies on girls' education, budgeting for gender equality and associated factors, in order to identify the gaps for the concerned stakeholders and to come up with advises for revision of policies on girls' education, to identify the existing policies, development plans (with emphasis to the current ESDP VI) and budgets for girls' education, to analyze and map relevant sectors policy actors at national level in Ethiopia and to develop and disseminate policy document that serves as an input for lobbying and advocating on gender budget for education and its application for carrying out two researches. After the workshop, the participants validated the research by giving various valuable comments to incorporate in the study. Furthermore, we disseminated the policy brief to our stakeholders participated in our workshop.

Mapping and analyzing validation workshop participants

The other validation workshop conducted was on the status of education for health and wellbeing planning, implementation in the education policies and curriculum introduction. The workshop was held at Azzeman Hotel, Addis Ababa. On this validation workshop, totally 13 (5F) participants participated from education for health and wellbeing technical working groups, different government bodies, CSO and FAWE-Ethiopia and PIE staffs. The major objectives of this workshop were to assess the development and implementation of education for health and wellbeing in education curriculum and policies of the country, to explore the challenges encountered and develop specific recommendation for improving and incorporation of education for health and wellbeing in the curriculum and education policy. After the consultant presented his findings, the participants gave useful feedbacks and comments and validated the findings. As it is known, gender related issues in education for health and wellbeing are sensitive issues to talk, but the workshop helped us to discuss the issues with the government bodies and different stakeholders how to adopt the issue and use in our country's context.

Education for health and wellbeing planning validation workshop

Make Way Project

Make Way Project is a five year project running from January 2021, to 2025 being implemented in consortium with Akina Mama Wa Afrika (AMwA), Liliane Foundation (LF), VSO Netherlands (VSO), collaborating partner The Circle of Concerned African Women Theologians (hereafter The Circle)1, and lead partner Wemos form a strategic partnership with the Dutch Ministry of Foreign Affairs (MFA)

Make Way aims to mobilize a critical mass of civil society organizations (CSOs), increasingly engaging with and comprising marginalized youth with compounded vulnerabilities for them to claim and exercise their sexual and reproductive health (SRH). It also focuses on Ethiopia specifically target areas high school adolescents and youth friendly safe space and able to build solidarity and share experiences on intersectional SRH in safe spaces, physical and virtual convening spaces will need to be accessible at all levels, allow for Make Way SRH advocacy topics to be openly and equally discussed, provide opportunity for experiences to be shared, solidarity to be built, and newly acquired skills set and capabilities to be practiced.

Bearers of Life Project

'The Bearers of Life: Championing Women's and Girls' Right' is an extension of the Civil Society Support program funded by the British Council being implemented in Debre Birhan Town of Amhara, and Sheno and Aleltu Woredas of North Shoa Zone of Oromia Regional State in partnership with Pro Pride Ethiopia. This is an extension of its first phase implemented under the name 'Beyond Numbers: Towards Gender Transformation' with other three organizations.

This is also an eighteen-month long project having an objective of deepening and scaling up the results of the first phase of the project through increasing the participation of women in politics and other decision-making positions, to enhance responses of community members to violations of rights of women and girls, to improve implementation of existing laws protecting rights of women and girls, and to enhance coordination and collaborative engagement of women rights organization particularly in response to gender-based violence. Staff deployment provision of project start up and safeguarding training were among the notable activities carried out so far.

Origins of Father's Day

The campaign to celebrate the nation's fathers did not meet with the same enthusiasm–perhaps because, as one florist explained, "fathers haven't the same sentimental appeal that mothers have."

On July 5, 1908, a West Virginiachurch sponsored the nation's first event explicitly in honor of fathers, a Sunday sermon in memory of the 362 men who had died in the previous December's explosions at the Fairmont Coal Company mines in Monongahela, but it was a one-time commemoration and not an annual holiday.

The next year, a Spokane, Washington, woman named SonoraSmart Dodd, one of six children raised by a widower, tried to establish an official equivalent to Mother's Day for male parents. She went to local churches, the YMCA, shopkeepers and government officials to drum up support for her idea, and she was successful: Washington State celebrated the nation's first statewide Father's Day on June 19, 1910.

Slowly, the holiday spread. In 1916, President Wilson honored the day by using telegraph signals to unfurl a flag in Spokane when he pressed a button in Washington, D.C. In 1924, President Calvin Coolidgeurged state governments to observe Father's Day.

Today, the day honoring fathers is celebrated in the United States on the third Sunday of June: Father's Day 2021 occurs on June 20. In other countries–especially in Europe and Latin America–fathers are honored on St. Joseph's Day, a traditional Catholic holiday that falls on March 19.

Famous Firsts in Ethiopian Women's History

•First female bicycle rider in Ethiopia….. Empress Taytu Betul
•First Ethiopian female president…..President Sahlework Zewde
•First woman elected to Ethiopian Parliament ……. Weyzero Senedu Geberu
•Ethiopia's first female professor…… Professor Dr. Yalemtsehay Mekonnen
•First Ethiopian/ African female pilot….. Weyzero Muluemebet Emiru
•First Ethiopian professional female journalist……. Weyzero Romanwork Kasahun
•First Ethiopian certified female nurse….. Princess Tsehai Haile Selassie
•First black African woman Olympic marathon gold winner…… Major Fatuma Roba
•First medal winner woman for Ethiopia in all African games …….. Weyzero Zewde Habtemariam
•First professional woman coffee quality taster in Ethiopia ….. Weyzero Yenenesh Demisse
•First black African woman Olympic gold medalist ……Colonel Derartu Tullu
•First professional Ethiopian woman actress……..Weyzero Selamawit Gebreselassie

Successful FAWE Ethiopia scholar

FAWE Ethiopia has supported and still continuing to support girl students using its various programs. With the help of its scholarship programs, several numbers of girls have successfully completed their secondary education and able to join higher education institutions. Among those girls who are benefited and successfully finished their secondary education is Dagmawit Fikadu. Dagmawit Fikadu has told us the overall contribution of the scholarship program for the success of her secondary education. The script follows:

TIMMAR: Would you introduce yourself to our readers?

Dagmawit Fikadu: My name is Dagmawit Fikadu. My birth place is Hawassa. I was born on June 1994, at a residence commonly called 'Korem Sefer' being the second child of my parents. With regard to my family, I'm from a family of five and I'm one of the three siblings. My father, Ato Fikadu Teshome, is a Telecommunication worker and my mother, W/ro Meskerem Getachew, is working in community service in Hawassa Police Department. My elder sister is a third year management student in Addis Ababa University. My younger sister doesn't go to school yet.

I started learning by attending my nursery and KG level education at Bright Future KG School. Then, I attended my elementary education at a school called Ethiopia Tikdem. Later on, I learned and completed my secondary education as a beneficiary of the scholarship program extended by FAWE Ethiopia's MCF program. I took Ethiopian University Entrance Examination two months ago and now I'm eagerly awaiting the announcement of the result.

TIMMAR: How were you selected to get the opportunity of being a scholar?

Dagmawit Fikadu: I became FAWE Ethiopia scholarship beneficiary by obtaining the opportunity that came when I was a grade 8 student at Ethiopia Tikdem school. This chance was provided for students who had registered higher results. I got the chance to compete as I had a good result. The prerequisite for the scholarship was a good result

including the average results of grade 7 and 8 final examinations of the school together with the result of the grade 8 final examination given by the Regional State Education Bureau. In fact, I got this chance not only based on my academic results, but also by the certificates I was awarded in participating in different school clubs which was also considered together with my family economic background.

TIMMAR: Can you give full account of the support you get as you are included in the program?

Dagmawit Fikadu: I have obtained multifarious benefits by being embraced in FAWE Ethiopia's MCF scholarship program. The program benefited my family apart from myself. To list some of the supports I got: sanitary materials such as toothpaste with toothbrush, pieces of body and cloth washing soaps, female sanitary materials, uniforms and shoes, etc. Various stationery materials, supplementary books helpful for all subjects as references and school bags,

In addition, monthly fees of 750 birr that I used for transport and

for different expenses were the major supports provided for me that deserved special notes.

I learn 3 days a week for six months to enhance my English Proficiency and I was also offered a tutorial programs being held progressively.

With regards to trainings, I was offered various trainings that were focusing on entrepreneurship, life skill, ICT and other relevant fields.

TIMMAR: Could you explain in detail the major changes you made in your studies as you were included in the program? Would you mention the changes you made by comparing with your previous educational participation?

Dagmawit Fikadu: I brought about numerous changes since I was embraced in this program. The program benefited me a lot in extending my thinking horizons and in widening my participation in the classroom. I have improved my results by using the supplementary and reference books to a great extent. I registered significant changes in my life due to the trainings I was offered on various topics. For instance, with respect to the English language proficiency training, I dare say that I have improved my communication skill in English and speak easily with foreigners following the different trainings provided for me. Generally, my skill of communicating in English is highly improved.

The life skill training has helped me to raise my knowledge as to how I should lead and sustain my life in the future. It has taught me how I should lead my day to day activities by setting planning ahead of time.

In terms of ICT related trainings, my computer skill has now grown up to a higher level.

TIMMAR: Can you briefly explain your comments about the overall accomplishment of the program?

Dagmawit Fikadu: The program is very wonderful and useful. Females like me who are facing various problems in attending their schooling are vastly benefited from its various benefit packages. It is a program where by females can build self-confidence to do any tasks equally as boys.

To add some more comments, I have one significant issue. We obviously know that this program is practically carried out only for students who are attending from grade 9-12. It would be more effective if the program is also extended its scholarship program for students who are joining to attend university level education after completing their high school education. I would like to extend my gratitude for the support FAWE Ethiopia and its partner MCF gave me throughout my high school career.

TIMMAR: What is your ambition?

Dagmawit Fikadu: On my part, I wish to be a physiotherapist. I'm sure I would succeed. Thank you, once again, for all the favour you did to me in the course of my education process.

Muluemebet Emiru Africa's First Female Pilot in 1936

Africa's first female pilot was Muluemebet Emiru from Ethiopia. Muluemebet started training in 1934 or 1926 (Ethiopian calendar) – completing the course in 1936. Her piloting career though was cut short by the Italian invasion of May 1936. She was also Ethiopia's first licensed female driver in 1934.

"I was overwhelmed. It was a tremendous thrill though I did not realize at the time… that I was Africa's first woman pilot. But with the war, I gave up flying. Indeed I got married." The 1980 Selamta, the in-flight magazine of Ethiopian Airlines, quotes Muluemebet as saying,

"I would fly several times a week-always over Addis. It was an unusual experience and my friends all envied me."

Muluemebet trained alongside six other Ethiopian students who trained on a French model and an English Tiger Moth planes. It is believed that its these students who led to the birth of current Ethiopian Airlines.

Source: Planet Ethiopia

Most Significant Change Story (MSCS): Changes in Social Norms

This story reflects the changes realized by the CSSP-2 project execution in Oromia Regional State, North Shoa Zone, Aleletu Woreda, Chole Senkole Kebele, where FAWE Ethiopia has actively been engaged in partnership with Aleletu Woreda.

FAWE Ethiopia has started implementation of a project titled "Beyond Numbers: Towards Gender Transformation" aiming at enhancing women's political and decision making activities on the one hand, and minimizing the GBV incidence in the target areas, on the other hand.

In doing so, FAWE Ethiopia has considered the demand from the woreda women, children and youth affairs office in eradicating the harmful traditional practices (HTP); rape, abduction, female genital mutilation, and cutting of apex among others. The rate of these GBV incidences is higher in the woreda, specifically in the target kebele which needs an immediate intervention and action from all concerned bodies. The office of women, children and youth affairs has planned to eradicate HTP through a community based intervention, in line with the ratification of customary laws by the community elders and religious leaders. In the meanwhile, the office has faced a financial problem to hold a consultative meeting among all concerned government officials, community elders and all key stakeholders in order to come together to ratify the customary law for the purpose of minimization of the incidences in the locality.

FAWE Ethiopia, through its community conversation intervention in the kebele, conducted the planned consultation meeting with all the concerned stakeholders to facilitate the customary law ratification process. The community in the kebele has undergone a number of steps by a lead of the office and providing financial as well as technical support of FAWE Ethiopia which it has got from the CSSP-2 project.

The woreda team has planned to hold the final customary law ratification program for the April 25th, 2021 in the presence of the stakeholders. Following this plan, FAWE Ethiopia has facilitated all the financial and technical supports to ensure fruitful and efficient ratification of the customary law in the kebele of intervention.

Through the support provided to the woreda women, children and youth affairs office and the kebele leadership, the local community has ratified the customary law to ensure minimizing incidences of the HTP in the locality. The project is believed that it has contributed for the customary law to be put in place and be used in the future by the community to ensure safe and inclusive environment, so that women will participate in matters that affect their life and make decisions as well.

Timmar guest

Our guest for this year issue of our magazine is W/ro Mulu Kidane. W/ro Mulu is the founder and active participant of FAWE Ethiopia Hawassa sub-branch. She is obviously noted as a dedicated person for the improvement of the education sector, who has relentlessly been contributing her expertise and knowledge to the values and objectives of FAWE Ethiopia. To this effect, we have invited her to be our guest, to tell us about the overall activities undergoing by FAWE Ethiopia's Hawassa sub-branch and of course about her personal life. She has given us detailed answers to our interview questions. The script is forwarded as follows.

Timmar: would you like to introduce yourself to our readers?

W/ro Mulu: My name is Mulu Kidane. My birth place is Endesir. I was born in 1960 E.C. I got married and I am now the mother of 8 children. When I reached at school age, I attended primary and secondary education. Because of my parents' movements from one locality to another, due to their job characteristics, I attended my schooling at different localities of SNNP regional state. My successes and achievements are largely attached to my beloved city Yirgalem, located at the district called Dalle in Sidama regional state. Yirgalem, it is a lovely town in which I obtained a fruitful and successful life experience of mine. It is a town where various well known persons and scholars, famous writers, such as the great poet, Debebe Seifu, were born. During my teenage years, I witnessed their young ages were spent and devoted for the causes of freedom, truth and equality, which I never forget at all in my different career endeavours.

Timmar: What is the basic factor for the success you have reached now?

W/ro Mulu: Being God as a prime one, my parents, my husband, my entire colleagues and the communities of FAWE Ethiopia, as well as, my close friends have a role in all of my achievements and successes I reached now. I should have mentioned other factors too. But this one is enough and basic to be mentioned here.

Timmar: We used to mention our wishes when we were children. What was your childhood wishes? Can you say that you have fulfilled those wishes?

W/ro Mulu: My childhood wish was to be a nun in virginity. Since I couldn't succeed in this respect due to my parents different aspirations, I immediately shifted my attention to be engaged in a productive technology related works. Even I got an opportunity to fulfil this childhood wish of mine after finalizing my grade 10 education. But, my parents were unwilling for me to enroll in productive technology trainings. Rather, they obliged me to follow the academic stream. Because of this, i attended the academic stream and completed grade 12 in Yirgalem. There for God willing, just contrary to my childhood wish, I joined a Teacher Training In-

stitute, to become a teacher. Leaving my negative sentiment aside, I thoroughly completed my training and became a passionate teacher.

Timmar: What greatly contributed to the progress you are in now?

W/ro Mulu: In addition to what I mentioned above, being invincibility and valour to problems is the main ones. I have several reasons that I can cite as examples for this case. For example, when I was a primary school teacher, in order to meet the different needs of my students, I used various teaching methods and other teaching supportive activities. I had a high desire in transforming these experiences through all available means. Particularly, my wish was very high at that time to be a part in curriculum improvement sessions. So that, one day the director of the school, I was teaching, knowing my desire and my preparation in improving the teaching and learning process while I am teaching, arranged an opportunity for me to meet with educational experts who came from Ministry of Education for professional visit. I used the opportunity in elaborating the problems I witnessed and the questions I have regarding the teaching learning process, and the remedies I took to minimise those problems at my level with supportive documents I prepared. Using my knowledge and personal experience, I have elaborately answered to all questions in the questioner and the interview they prepared. Having been surprised by my responses, the experts asked me in person, as to how I had those detailed and evidenced knowledge in the teaching and learning process unlike others they met before. In this process, they have realised the fact that I had made notable efforts in improving the teaching learning activities on permanent bases by looking the documents I have and talking with my students. Then, they took the address of mine and the school for further contact with me. After a while, I became an active participant of curriculum development meeting in Addis Ababa.

My regular participation in curriculum improvement and development activities afterwards, besides developing my expertise in my teaching profession, it gave me a good opportunity to meet those female educationalists who are in the process of establishing FAWE Ethiopia at country level. I shared their ideas and that I thought it was also useful in the region I came from. To this effect, I notified my sisters at FAWE Ethiopia my willingness in facilitating an environment conducive for their FAWE Ethiopia ideals to be practical in my regional state, SNNP, and I invite them to come and visit the region. On the basis of continuous discussions we have with FAWE Ethiopia's founding members, an agreement was reached to establish FAWE Ethiopia regional sub-chapter office in Hawassa city.

It isn't an exaggeration at all if I say I have been benefited by the opening and functionality of the sub chapter in my region. I obtained an opportunity of continuous trainings which were aiming at empowering and enabling female students who are facing challenges in pursuing their education properly. In every training I participated, facilitators' influential speeches were inspired me for more actions in promoting and defending every aspects of women's rights. Those trainings have also personally inspired me a lot in pursuing leadership positions that are in line with my educational background and experience. So, I have promised to me to prepare myself in every school leadership and educational supervision roles. Due to this particular change in my personal life, I competed in the school director position and I won the competition. At one time, I was awarded a medal after my school has registered good educational results compared with other secondary and preparatory high schools. I'm now working as an educational expert in SNNP Regional State Education Bureau. In general, I would not exaggerate to say that it is FAWE Ethiopia which played a pivotal role for the progress I made in my life.

Timmar: Would you please explain elaborately the major achievements you have registered with all the challenges you were encountered with your school and job?

W/ro Mulu: The great success of mine undoubtedly is the success of my students in all aspects. Another top attainment in my educational career, particularly when I was a school director, was my relentless effort in curbing the persistent challenges existed among the community because of deteriorating ethical conditions and low academic performances among students of secondary schools around me. Sometimes, these bad ethical misdemeanours deeds and situations I observed, was full of confrontations and misunderstandings in between school teachers and administrators with their students. This and bottlenecks related to lack of inputs in the school and the demand to elevate the school to preparatory school were aggravating turnouts of directors and teachers. As expected, these turnouts have created a vacuum in the smooth conduct of the teaching learning process in my school. In order to address these deep rooted problems, we, the school directors, teachers, school workers, Parents, stakeholders such as Government and Non-Governmental Organizations, were engaged in making efforts in an integrated manner and I became successful as a school director in solving the above mentioned problems during my stay at the school for four years.

The solution made for the problems gave rise to the promotion of the school, the betterment of students' ethics, the registration of good academic results continually, the ability of the students to win the contests conducted in the field of science, creative works at national level and their top attainment in various competitions held in the town in reference to other schools in different academic years with notable recognitions. I dare say that the outcomes registered during the time I was a school director were evidently considered as my major achievement. I don't obviously recall any challenges incidentally that I faced in terms of following my school time at all levels. For example, consequently to the political turmoil pertaining from 1967-1970s, there was a trauma and atrocities caused by armed forces to civilians, particularly sexual harassments of females committed by some political authorities and armed bodies were prevailed. My parents couldn't protect me from these incidents, particularly my mother instead of saying me" if you were strict enough, if you didn't laugh and if you were decent, they couldn't treat you that way" she didn't able to take other action as I expected. She expressed her anger contrary to my understanding. I wish not to remember those problems I was in. Sometimes I was agitated to run away, but I was afraid to encounter even greater obstacles in my life. This helped me a lot in developing a winning mentality in any future happenings in my life and enabled me to reach the level what I'm now.

Timmar: It is evident that you are an active participant at FAWE Ethiopia Hawassa sub-chapter. What inspired you to become an active participant in the sub-chapter? What results have you achieved personally?

W/ro Mulu: As I mentioned previously, I didn't personally took any special and additional trainings while I was a primary school teacher. But, I was personally trying to improve my teaching profession through several menses available at my hand. In addition to this, I love to involve myself in education related voluntary activities around me without any influence from outside bodies. The main factor that aroused me to be engaged without any hesitation in the activities of FAWE Ethiopia was this. FAWE Ethiopia's programs had created me a supportive environment to the activities I already intended to perform. I would say that its efforts in promoting girls' educational access particularly had attracted me very much.

The results so far registered by the chapter in the educational access towards female students, I mentioned before, can be considered also as my own result. Individually, being a member of the chapter greatly helped me not to lose my leadership quality and above all, it gave me a chance to meet other people with different backgrounds to share their experience and knowledge.

Timmar: How do you evaluate the contribution made by FAWE Ethiopia in general education and particularly in promoting girls' education based on presently going on activities at Hawassa sub-branch?

W/ro Mulu: FAWE Ethiopia has played greatly in promoting female education by implementing different supportive mechanisms in the city of Hawassa, through its sub-chapter office. So that, to ensure the broad access of girls' education and to improve their results different activities were planned and delivered through the provision of educational materials, capacity building and psychological rehabilitation trainings and economical supportive mechanisms through its various programs. In addition to this main goal, FAWE Ethiopia through its sub-chapter, it apparently contributed and is continuing to contribute so much in facilitating capacity building trainings for female teachers, providing financial support for gender clubs, establishing and furnishing libraries and toilets for female students.

With MasterCard foundation supported program, the sub-chapter

selected very vulnerable students in the city, 70% of them were girls and 30% of them were male students, and helping them with different scholarship packages. Accordingly, educational fees, covering house rents for students coming from rural areas and helping those who have no parents have benefited through these packages. Moreover, FAWE Ethiopia's contribution in the sphere of providing tutorial classes for the students it assists, aligning programs to improve their English language proficiency, conducting trainings in ICT and in various capacity building skills are by far the most promising and encouraging activities in the promotion of girls education and academic results to be mentioned in this package also. In general, students who successfully completed their secondary education and join higher institution on regular basis for the last several years are apparently the true witness for the contribution FAWE Ethiopia made in supporting the education sector.

Timmar: Would you please mention the challenge still posing difficulties in the quality of education, especially in the promotion of girls' education with reference to the possible solutions?

W/ro Mulu: There are still various challenges in terms of educational quality, particularly in the promotion of girls' education as parents' economic, social and attitudinal problems are prevailing; achieving transition by making continuous and concerted efforts becomes unachievable due to the fact that stakeholders who are expected to provide full supports have various limitations in their assistances. These bodies should move focussing on contributing their due share by mobilizing their full capacities without any hesitation and avoiding their inward attitudes. Education experts are also expected to move rigorously in designing workable methods towards promoting or scaling up their participations in the implementation of their female focussed educational programs.

Timmar: Despite the fact that girls' educational access in our country is progressively improving as compared to the boys' access, there is no question that there are problems that demand additional efforts for further progress. To this effect, what do you think should be done that are different from what had been employed?

W/ro Mulu: Irrespective of the better educational access of girls in primary schools compared to boys in our context, we couldn't deny that their access in secondary schools and higher education is quite limited and needs furthermore efforts to reach up to the desired level. Therefore, conducting problem solving researches, based on professionalism, with the active participation of stakeholders in the education sector is very vital and needs particular attention by concerned bodies. This and other concerted efforts by all of us would help to generate resourceful ideas and put into effect these ideas in practice towards bridging the disparity of their access at all education levels after primary level.

Timmar: What would you say about young women who are engaged in different areas to sustain their success and thereby contribute to their country?

W/ro Mulu: It is obvious that there are good and conducive opportunities in our country for young women who are engaged in different jobs to foster and enhance their contributions that are much needed for the comprehensive developments in Ethiopia. Nevertheless, there are still problems that deter their progress. The prevailing cultural and traditional perspectives and outlooks imposed on them from rural to urban areas have a negative effect on their progress. Thus, it is necessary to devise various feasible activities in order coping them up to the heavy burdens imposed on them and to improve their working conditions. In this respect, improving access in the provision of modern technology with cost effective manner, ensuring the expansion of kindergartens in all areas, including in the government institutions, and focusing on identifying and addressing the harmful traditional practices starting from families are very useful to solve the problems they are facing once and for all.

In this regard, conducting studies based on the environmental contexts that have an impact on female education, identifying their successes with problems, and present them with viable recommendations to government and other concerned bodies is quite pivotal. Furthermore, sustaining and promoting in increasing the number of women in various responsibilities is very useful in terms of strengthening and scaling up of their comprehensive activities.

Timmar: What advice would you offer to the youths on the basis of your experiences and knowledge as to how they would proceed to be effective in their studies and jobs in such a way that they would become useful citizens for their country?

W/ro Mulu: For the youth to excel in their education and jobs, giving attention in strengthen their good judgment abilities, improving efforts in widening their knowledge and investigating capacities, living with principle are very essential deeds. In addition to these, sacrificing their time for more activities, forwarding constructive and resourceful ideas, exerting more power, energy and knowledge in the implementation of due programs are very crucial to meet the ever growing demand of their country. They have to enrich their creative power of living as a person, sharing their knowledge for their compatriots, sacrificing their time and energy towards building their country without any reservation are essential principles they should employ in time too. Apart from this, in order them to lead a better and successful life, they should avoid the evil deeds such as brutality, strife, feud, segregation, greediness in owing everything for oneself, and others unwise and unacceptable behaviours to the larger society.

So, you dear youths, as you are part and parcel of your country, you should maximize your efforts and make concerted movements to carry out your tasks properly and ensure the emancipation of your country from rampant poverty.

W/ro Mulu: What do you do during your free time?

Timmar: For the most part, I spend my free time by participating in social affairs, going to church and doing my household chores. Preparing myself for my next day duties, writing literary works, reading and watching films and dramas, etc. are my free time engagement parts also.

Top 10 facts about girls' education in developing countries

Jason Crosby
November 24, 2018

Girls' education in developing countries is proving to be an important factor in improving these nations' quality of life. Educational equality is not only a lucrative asset to a country's economy, but also reduces rates of child malnutrition and decreases the wage gap between men and women in many developing countries. The top 10 facts about girls' education in developing countries that will be presented below will help to illustrate the global situation regarding the participation of girls and women in general in the classrooms of developing countries.

1. Girls' education affects a nation's economy. According to the United Nations Girls' Education Initiative (UNGEI), when girls receive an education, it increases their ability to gain access to higher paying jobs. This adds to a nation's economy and increases a woman's involvement in politics. Investing in girls' education provides a boost to a developing country's progress and acts as a catalyst for gender equality on multiple levels.
2. Provided with an education, girls are more likely to earn a higher income later in life, increasing their family's overall quality of life. Globally, if all girls received a primary education, 1.7 million children would be rescued from poverty-induced malnutrition. In addition, if all girls worldwide received a secondary education, 12.2 million children could avoid malnutrition and stunted growth.
3. In 2013, UNESCO reported that nearly 25 percent of all girls in developing countries have not completed primary school, and that out of the 774 million people in the world who are illiterate, two-thirds are women.
4. Education equality has been on the rise in many countries. Thanks to the Global Partnership for Education's (GPE) and many other organizations efforts, the total number of girls enrolled in school worldwide increased by 38 million in the period from 2002 to 2015.
5. Many factors play into the inequality seen in educational systems in numerous developing countries, such as India, where for every 100 boys not enrolled in primary school there are 426 girls. Often, poverty is the primary reason for this discrepancy. When families struggle to send multiple children to class, male children are often prioritized. Many girls in developing countries are oppressed by traditional gender roles that marginalize a female's role in society.
6. For every year of secondary school completed, there is an increase in woman's income by 25 percent. This may seem logical, but many people do not think this way.
7. Girl's education can prevent pregnancy in childhood. For each year that a girl in a developing nation is in school, her first child is delayed by 10 months. Pregnancy in childhood can prevent a girl from receiving an education which decreases the chances of her child suffering from malnutrition and disease.
8. If all women worldwide received a secondary education, this would prevent the deaths of 3 million children.
9. Girls' education in developing countries reduces the gender gap found in the workplaces of many progressing countries. UNESCO found that Pakistani women with a primary education made 51 percent of what their male counterparts made. This number was increased to 70 percent when a woman completed her secondary education.
10. In Somalia, 95 percent of girls aged from 7 to 16 have never been to school. This is the highest instance of educational inequality found worldwide. This statistic affects girls later in life, where Somali women aged from 17 to 22 have received four months of schooling their entire life on average.

Going forward, improvements to girls' education in developing countries will provide these countries with a more knowledgeable workforce, healthier families, less early-life pregnancies and lower wage gaps often found between men and women.

By providing women with the chance to better themselves academically, our global community has made us all the richer. With the number of girls' enrolling in school increasing every year, gender equality in developing countries worldwide is becoming a reality.

FAWE Ethiopia Sub-chapters annual accomplishments

FAWE Ethiopia sub chapters which are established in regional sates, has played a pivotal role in enhancing the objectives formulated and resulted achieved by FAWE Ethiopia for many years. Their establishment particularly has provided vital opportunity to address various challenges of school girls in relation to their educational participation and achievement by arranging locally available solutions. Likewise, it created conducive environment to instil the objectives of FAWE Ethiopia and broaden its fundamental ideals throughout the country. These sub chapters, accomplished various activities in 2021 in their respective regions. Accordingly, the following summarized activity report highlights the work this sub-chapters done and challenges they faced in the just ended year of 2021. The activities are presented as follows.

FAWE Ethiopia Harar Sub-chapter

Harar sub-chapter is found in Harar National Regional State. The chapter has performed various activities in 2021. To this effect, encouraging and supporting female students has been carried out by creating good relationship with locally established associations of many kinds. Various promising activities have been executed with regard to curbing educational problems of girls through the provisions of educational materials and sanitary objects such as modes in selected schools. These and other kinds of supports were enabled these vulnerable girls to give more attention to their schooling. These interventions have also helped many of those student girls in order to improve their academic performances.

Challenges encountered

Even though various activities can be mentioned in the day to day activities of this regional sub-chapter, the following are the major problems obviously pertaining.

•Due to the impacts of COVID-19 on the education at the country level, education was offered through shifts and this affected the on-going activities of the subchapter.
•Just like the other regions of the country, the unavailability of sufficient economic and education support for the various needy girls as desired was a hindrance in achieving the sub-chapter goals.

FAWE Ethiopia Addis Ababa Sub-chapter

Addis Ababa sub-chapter has accomplished various activities in different schools. Derartu Tullu secondary high school is one of the target school the sub-chapter is mainly undergoing its program, among others. This school is located in Akaki Kality Sub-city of Addis Ababa. It has registered an encouraging and exemplar outcome in executing different supportive activities to school girls in the Sub-city and even the city as a whole. The school is said to be more effective above all schools that are the sub-chapter is active. Hence, the following major activities and achievements registered by the sub-chapter are mainly focused on the activities done in this school.

•A system was designed in mobilizing the school society to be involved in supporting students who have poor economic background and unable to attend schools properly. So that, voluntary agreement was reached by school community to contribute 20 Ethiopian Birr per year as social obligation.
•To enhance their awareness with reference to reproductive health education and HIV AIDS, School girls were encouraged to be a member of school girls clubs which are functional in different schools.
•Many school girls are facing different problems when they are encountered an accidental appearance of menstruation (period) while they are in school. To alleviate depressions and anxieties and other problems they are facing during their menstruation (period) time, provisions of sanitary materials, such as Modes, was given to girls who are in need of this material. In this respect, the contribution made so far by the Red Cross branch office and the Etel Maternal and children clinic around the school are helpful in availing the material mentioned above.
•Twenty three students from Derartu Tullu school, who were able to register good results and join various government and public higher education institutions, have got financial support from the legendary distance runner queen, Colonel Derartu Tullu.
•Four male and thirteen female students, whose parents are proved to have poor economic background, became beneficiaries of school feeding for lunch program throughout the academic year, by the support made available by the school community.
•A female student of Derartu Tullu high school, being a house maid and who has been unable to continue her school due work load and the pressure she routinely encountered by her employers, has got a parentage from a voluntary female member of the school community. After this outstanding deed and pertinent support forwarded by the school community, the girl has got so much courage to attend her school properly.
Problems encountered
•The fact that students who are attending studies in higher education are in severe troubles, due to the stoppage of support provided by Non-Government organizations and individuals who used to be supportive before.
•It is well known fact that COVID-19 has a negative impact on the teaching learning process and on other co-curricular activities. These and other disruptions caused by the pandemic also deeply affected different activities planned to support student girls both by girls clubs and the sub-chapter
•The budget allocated by the head office, FAWE Ethiopia, to the sub-chapter is not comparable with the number of students who are in need of various supports and the inputs needed for students already having the support. Due to this financial shortage, the subchapter hindered from fully achieve its objective and to enlarge its activities.

FAWE Ethiopia Hawassa

It is a well-known fact that this sub-chapter established to execute FAWE Ethiopia's activities in Southern Nations, Nationalities and Peoples Regional State. Its office is located at Hawassa city. The sub-chapter has carried out various effective activities since its establishment. Because of its noble deeds, the sub-chapter was honoured during the Southern Nations, Nationalities and Peoples Regional State education bureau annual meeting in 2012 E.C. This sub-chapter accomplished various activities in 2021. The following are the main ones to be reported in this report.
•The scholarship opportunity was availed fully implemented for students who are in need of the support.
•As planned, scholarship beneficiary students who was in scholarship beneficiary packages were successfully finished their high school program and able to join their higher level education.
•The provision of educational inputs, like arranging tutorial classes, for the scholarship beneficiary students was fully implemented.
•House to house or door to door visiting activities were carried out in order to check the scholarship students' educational progress.
•The last round beneficiary students' different information were compiled and appropriately organized for the visiting FAWE Ethiopia head office representatives. The sub-chapter was also participated with the head office representatives in the selecting process of the new beneficiary students.
•Monitoring and supportive activities were undertaken in distributing educational and sanitary materials and other necessary household objects to the beneficiary students.
•Continuous active participations were held with pertinent government and other stakeholders in evaluating projects that are prepared for the year.
•Students of the MasterCard Foundation scholarship beneficiary students were supported during school time disruption due to COVID-19 epidemic. So that, by gathering information about the problem they are facing in attending online learning, different measures were taken in order to cope up them with the new teaching learning process implemented. In this regard, hand-outs and worksheet questions were prepared and avail to these students and by creating good relationship with their schools a follow up actions were also taken to make them well prepared to the different challenges.

By making these and other concerted efforts in due time, students affected by the foregoing challenges of COVID-19 were enabled to pursue their education properly.

•During the Ethiopian University Entrance Examination (EUEE) week, the sub-chapter members were visited and encouraged scholarship beneficiary students who sat to take the examination.

Activities not performed in the year

•The refreshment trainings planned to be held for the whole members of the sub-chapters didn't actualize as planned.

•A meeting program planned with beneficiary students were cancelled due to COVID-19 epidemic.

•Based on the academic results gathered from each semester, a plan was set to conduct individual mentorship and other supportive mechanisms to the scholarship beneficiary students. But, actualization of this plan was also faced a problem because of COVID 19.

Finally, FAWE Ethiopia since its inception has been carrying out different very important programs that are supportive of educational programs of the government. In this regard, supporting and improving the academic results of vulnerable girl students in different regions was the main one to be mentioned as an example. Due to this very important intervention, many girl students were able to finish their high school education and able to join higher institutions. The organization using its practical experiences and the support it gets from different government and non-government organizations, and of course from individuals, were able to expand its activities by incorporating different girls and women focused activities in its program packages. At this time, thousands of students from both sexes are beneficial in its scholarship program. As FAWE Ethiopia member, the SNNP regional state sub-chapter is proud of by participating in this noble deed.

However , as this fiscal year is the last round in selecting students for scholarship program, the schools will be impacted with large number of very would be vulnerable students, particularly girl students. This problem particularly will be very problematic, as large numbers of students are flocking to schools in many areas. Hawassa city in this regard is a very good example. With large numbers expected to knock the doors of schools due to the massive number of people coming every year to this fast developing city in the country, Hawassa city, the number of students who needs different kinds of support is a natural phenomenon. According the number observed in 2012 E.C., Many schools in this city are very crowded with high number of students. From these students, as expected, the number of female students is higher than male students. It is a well-known fact that from these female students, undoubtedly many of them are in different challenging economic social problems. Thus, it is very important to continue FAWE Ethiopia's different supportive mechanisms to these very needy female students.

FAWE Ethiopia Oromia sub-chapter

FAWE Ethiopia Oromia regional state sub-chapter undertook various activities in 8 junior primary and secondary schools in the city of Adama. Even though, the sub-chapter office carried out some promising activities in 2021, the closure of schools and the disruption of the teaching and learning process due to COVID-19 epidemic have blocked many of its programs. In the academic year, the sub chapter provided various assistances, particularly for girl students, which were focused solely in tackling the problem COVID-19 poised on them. The major activities the sub-chapter accomplished in the budget year through fighting the COVID-19 are as follows:

•Measures were taken to encourage and inspire students in order to prepare them the challenges COVID-19 poised on their educational attainment;

•Persistent measures were taken to aware girls to keep their distance, to keep their hands clean by washing with soaps, utilize sanitizer and facemasks, and other pandemic's related COVID-19 protocols while they are in the teaching and learning process;

•Sanitary modes, sanitizer and masks were offered up to the desired level;

•Special assistances and supports, particularly counselling services, were given to girls students which are helpful in empowering them;

In conclusion, as mentioned before, COVID-19 impacts FAWE Ethiopia Oromia sub-chapter's annual plans implementation. Many of its programs were partly affected and its performances weren't achieved as desired.

The 4th National Alumni Conference and 4th cohort FAWE Ethiopia scholars graduation ceremony

The 4th National Alumni Conference was conducted in Bishoftu, on Dec 8, 2021. After effective preparation, FAWE Ethiopia in collaboration with its partners colorfully conducted/ celebrated the 4th National Alumni Conference in Bishoftu Town, on December 8, 2021, where 136 fourth Cohort Scholars of Hawassa, Adama and Addis Ababa participated and officially joined the FAWE Ethiopia Alumni Association. Ato Fikru, FAWE Ethiopia program coordinator, and W/ro Roman, FAWE Ethiopia executive director, delivered welcoming remarks and key notes to the audience. Additionally, an invited guest of honor, Martha Tsehay, did a wonderful motivational speech with particular emphasis on the benefits of education for girls and women. During the conference, alumni reports were presented about give back activities, experiences shared, discussion made on the reports and shared experiences, and new alumni activity plan was drafted for each respective project areas. Additionally, new executive members (2 female and 2 male) were elected from the 4th cohort graduating scholars from each project area, Hawassa, Adama and Addis-Ababa, and they will be joining the previous MCF Ethiopia alumni association executive members.

The 4th cohort FAWE Ethiopia scholars graduation ceremony was conducted colorfully in Bishoftu town on 9 Dec 2021. During the ceremony, 136 fourth cohort scholars from Hawassa, Adama and Addis Ababa graduated on the event held at Ethiopian Management Institute Training Center, Bishoftu Town, on December 9, 2021. Guest of Honor of the day, Dr. Tolla Beriso, Head of Oromia Education Bureau, Mrs. Yeshihareg Negash, Director of Gender Directorate at Ministry of Education, Mrs. Almaz Woldetensay, FAWE Board Director, Partner School Principals, Teacher Mentors, representatives of Education and Women and Children Affairs Offices, parents/guardians of the graduates/ scholars and FAWE Ethiopia Staff have attended the event. Guest

honors, such as Dr. Tolla Beriso and W/ro Almaz Woldetensay, conveyed congratulations messages to graduates. Moreover, remarks were made by representatives of parents of 4th cohort scholars and testimony was given by representatives of 4th cohort scholars. Then, certificates and awards were provided to scholars who have achieved best academic performance in the year 2020/21 (2013 E.C.). Fourth cohort scholars' yearbook/magazine and T-shirts were distributed to scholars, scholar's parents and stakeholders during the graduation ceremony. Traditional dances were performed by scholars and finally closing remarks were made by FAWE Ethiopia executive director, W/ro Roman Degefa and the entire program came to an end, by taking group photos.

4th National Alumni Conference

Similarly, following the graduation ceremony organized at Bishoftu, a mini graduation ceremony was also held for 46 scholars in Bahirdar. The graduation ceremony was conducted on December 23, 2021 at Olive Hotel. During the ceremony, various invited stakeholders from Amhara regional state BOFEC and BOWCSA bureaus, partner schools, teacher mentors, scholars' family members and FAWE Ethiopia staffs were in attendance. Certificates and awards were provided to 6 scholars (all females) who have achieved best academic performance in the year 2020/21 (2013 E.C.).

Opening speech by Dr. Tolla Beriso, Head of Oromia Education Bureau,

Congratulations Message by Mrs. Yeshihareg Negash, Director of Gender Directorate at Ministry of Education

Photos of the 4th National Alumni Conference and 4th Cohort Graduation Ceremony, Bishoftu Town, 8 - 9 Dec 2021.

Number of countries with women in highest position of executive power 1960-2022

Published by Aaron O'Neill
Jan 17, 2022

The highest position of executive power has been held by a woman in just 63 countries since 1960. The first democratically elected female Prime Minister was Sirimavo Bandaranaike of Sri Lanka, who took over the leadership of the Sri Lanka Freedom Party when her husband was assassinated in 1959. Bandaranaike successfully led her party to victory in three elections, in 1960, 1970 and 1994, however constitutional changes in the 1980s meant that her final term as Prime Minister was spent in a more ceremonial role, while the President now held the real executive power (although the President at this time was also a woman; Bandaranaike's daughter, Chandrika Kumaratunga). Sri Lanka is one of just 14 countries that has had more than one woman in the highest position of executive power, and most of these countries can be found either in the Indian sub-continent or in Northern Europe. Of these thirteen, Finland, Moldova, and New Zealand are the only countries to have had three female leaders, including their current Prime Ministers.

Longest-serving female leaders

The women who have served the longest consecutive terms in these positions are Angela Merkel of Germany (16 years, 16 days), Dame Eugenia Charles of Dominica (14 years, 328 days), and Ellen Johnson Sirleaf of Liberia (12 years, 6 days). The longest combined non-consecutive terms were held by Indira Gandhi of India (16 years, 15 days) and the current Prime Minister of Bangladesh, Sheikh Hasina (over 18 years in total).

Slow progress

Since 1960, 76 women have held the most powerful positions of executive power in their respective countries. Since Bandaranaike was first elected in 1960, the number of women in power has grown slowly, with the fastest growth coming in the past twelve years. At the beginning of 2022, there were 14 countries led by women, with Honduras' first female president set to take office on January 27. 2021 saw the end of women's' reigns in Germany, Myanmar, and Norway, but the first time ascent of women in Estonia, Samoa, Sweden and Tanzania. Despite growing numbers of female leaders in recent years, there has never been more than 18 women in these positions of power in a single year, which is less than 10% of the number of men who have held these positions (as today, there are 193 UN member states).

How the "Arab Bet" Shops Changed Hands

Right after the victory of our country over Fascist Italy and following the freedom of Ethiopia, many displaced Yemeni people started to live in Addis Ababa and in other major cities of the country by establishing shops and groceries in which they used to sell goods in retails to residents around them. The trade of these Arabs was widely expanded as Ethiopians were used to buying their goods fore daily consumptions such as edible oil, sugar, salt, spices, tea and coffee, matches and candles, kerosene, incense and others from the shops they commonly called them "Arab Bet" (Arab houses).

Having recognized the negative impact of these traders for Ethiopians in their home lands, Ato Mekonnen Habteweld (at that time Minister of Trade) organised a special committee in the Ministry of Trade headed by him. The committee conducted a research in order to find a solution for the problem. Ato Mekonnen's worry and concern was not only that the Arabs who were foreign citizens held the trade in retail which were the rights of Ethiopians but also that they took the money they deposited from these trading activities and returned back to their country by transferring their shops to their compatriots but without giving any money to bring up their children they hybrid by alluring many young Ethiopian girls and women with their money as wives. Looking these multiple children, who were suffering from terrible poverty and without any support from their parents highly resulted in sadness and depression in every quarter of the country. Who should take responsibility to bring up these Arab children? Their mothers, called the wives of the Arabs, couldn't get the chance to be house maids let alone to find husbands in their residences.

The ministry of Trade urged the committee that was established consisting of higher officials from the Ministry of Trade and from the then members of Ethiopian Patriots Association (called Hager Fiker) to continue their studies to find an effective remedy of the problems, even though the minister believed that the recommendation they submitted in their study which suggested a proclamation to prohibit foreigners (Arabs) for running trade businesses and which in return facilitate conditions for Ethiopians to take over the business of the Arabs, was not a lasting solution to the deep-rooted problems. According to the decision made, the young worker of the Ministry whose age was not over 30 called Ruga Ashame, who was selected by Mr. Mekonnen Habtewold as liaison officer and minute taker was generated an idea during the time the committee members were conducting their studies. The idea which was visible (observed) to the young Ruga (He was later appointed as Fetawrari) was that the only community (section of the society) who could withstand the Arabs in the retail trades in every quarters by replacing them were Gurages (an ethnic group in Ethiopia to which Ruga was hailed).

Mekonnen Habteweld was moved by the idea proposed by young Ruga. The following day, Ato Mekonnen organised a meeting with the committee in his office and explained in detail the proposal forwarded by saying that it had been proposed by one of his hard working worker without mentioning Ruga Ashame's name.

Finally, following the efforts of Ruga Ashame and his colleagues, 40 merchants from ethnic Guareges were selected for the first time and were provided the required support to start trades in Addis Ababa urgently and all the committee members reached an agreement to make a decision by assessing the effectiveness they would exhibit in one year. Ato Mekonnen submitted the draft agreement of the committee to the Emperor and got approval which stated to lend them 700 Ethiopian birr for each of the forty young Guarege traders which they could pay from the profits they would obtain in one year through establishing their business shops adjacent to Arab's possessions as rivals.

As it was thought, the Gurage traders, having got the positive and promising support offered by the communities in every quarters, became astonishingly hard working and profitable by opening shops near the Arab's shops and this highly stimulated and motivated them to expand their shops around. Out of the forty merchants thirty three of them restored and took the trade shops all in all, and the Yemenis were obliged to abandon the areas by demolishing their shops and the Gurages gradually dominated the businesses. This process was the first step in establishing the largest open market in Africa, Merkato.

Source: ምንጭ፡- ዘውዴ ረታ፣ የቀዳማዊ ኃይለሥላሴ መንግስት

Quotes on women education by famous personalities

•There is no greater pillar of stability than strong, free, and educated women!

Angelina Jolie

•If we are going to see real development in the world then our best investment is WOMEN!

Desmond Tutu

•When women are educated, their countries become stronger and more prosperous!

Michelle Obama

•To educate girls is to reduce poverty!

Kofi Annan

•The seeds of success in every nation on earth are best planted in women and children!

Joyce Band

•We educate women because it is smart. We educate women because it changes the world.

Drew Fuast

•If you educate a man, you educate an individual. But if you educate a woman, you educate a nation.

African Proverb

•You educate a man; you educate a man. You educate a woman you educate a generation.

Brigham Young

•The goal of female education must invariably be the future mother!

Adolf Hitler

•Young men and women, your education is ever important to us, to you, and to God!

Russell M.Nelson

•Once made equal to man, woman becomes his superior.

Socrates

•If you want something said, ask a man; if you want something done ask a woman.

Margaret Thatcher

•Strengthen the female mind by enlarging it, and there will be an end blind obedience.

Mary Wollstonecraft

•Each time a woman stands up for herself, she stands up for all women.

Maya Angelou

EXAMPLES OF GENDER-SENSITIVE LANGUAGE

Compiled by Service-Growth Consultants Inc.

Below are lists of common gender-biased terms and bias-free substitutes.

Biased	Bias-free
Businessman	Business executive, entrepreneur
Career girl, career woman	Professional, manager, executive
Cleaning lady	Cleaner
Delivery boy	Courier, messenger
Foreman	Supervisor
Insurance man	Insurance agent
Landlady, landlord	Proprietor, building manager
Mailman	Mail carrier, letter carrier
Newsman	Journalist, reporter
Policeman	Police officer
Repairman	Repairer, technician
Saleslady, salesman	Sales clerk, sales rep, sales agent
Serviceman	Service representative
Steward, stewardess	Flight attendant
Waitress	Waiter, server
Workman	Worker
Chairman, chairwoman	Chair, chairperson
Committee man, committee woman	Committee member
Freshman	First-year student
Front man	Front, figurehead
Self-made man	Self-made person, entrepreneur
Spokesman	Spokesperson, representative
Brotherhood	Kinship, community
Common man	Common person, average person
Countryman	Compatriot
Fatherland	Native land
Forefathers	Ancestors, forebears
Man, mankind	Humankind, humanity, humans
Mother tongue	Native language
Rise of man	Rise of civilization
Working man, working woman	Wage earner, taxpayer
Manpower	Human resources
Manhood	Adulthood
Mastermind	Genius, creator, instigator
Motherly	Loving, warm, nurturing
Statesman	Diplomat, public servant, political leader
Master plan	Comprehensive plan
Man made	Artificial, synthetic, machine-made
King-size	Jumbo, gigantic

4th CohortGraduates

Participants of Capacity building training on leadership, assertiveness and mentorship

Inter-face meetings between right holders/ Girls and duty bearers / responsible government officials on concerns of girls to their education

mastercard foundation scholars program at
FAWE-Ethiopia Chapter
Annual Scholars Convening
September 16, 2021
Tana Haik Secondary School, Bahird
Samsung Quad Camera
Shot with my Galaxy M31

ሴት ልጅች ለመጪው ጊዜ ተዘጋጅታችኋል!?
ዖታዊ ጥቃትን በጋራ እንከላከል!

Let us fight Gender Based Violence in Unison!
Educated women are better Farmers!

Address:
On the way from Megenagna to CMC
Around Gurd Shola/Salite-Mehiret Church/
Besides Ethiopian Athletics Federation Building
ON Ten Sisters' Non-Governmental
Organization Network (T.S.N.G.O.N.)
Building third floor
Office No.6 Yeka Sub CITY
Addis Ababa
Phone: 0116676645/79
P.O.Box 20882 Code 1000
Fax: 251-11-6676657
WWW.faweethiopia.org